

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

BIBLIOTECA FILOLÒGICA, XXIX

JORDI FARRÉ I CAPDEVILA
ANDREU MOIX I CAPDEVILA

ELS NOMS DE CASA
DE LLORENÇ I DE MALDÀ

BARCELONA
1993

**ELS NOMS DE CASA
DE LLORENÇ I DE MALDÀ**

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

BIBLIOTECA FILOLÒGICA, XXIX

JORDI FARRÉ I CAPDEVILA
ANDREU MOIX I CAPDEVILA

ELS NOMS DE CASA
DE LLORENÇ I DE MALDÀ

BARCELONA
1993

INSTITUT CATALÀ DE BIBLIOGRAFIA. DADES CIP:

Farré i Capdevila, Jordi

Els Noms de casa de Llorenç i de Maldà

Índex. — Bibliografia

ISBN 84-7283-237-6

I. Moix i Capdevila, Andreu. II. Institut d'Estudis Catalans

III. Títol IV. Col·lecció 1. Sobrenoms — Llorenç de Vallbona

2. Sobrenoms — Maldà

804.99-313(467.1 Ur)

L'edició d'aquesta obra
ha estat a cura de Joan Veny,
membre de l'Institut d'Estudis Catalans.

© Jordi Farré i Capdevila i Andreu Moix i Capdevila

© 1993, Institut d'Estudis Catalans

Editat per l'Institut d'Estudis Catalans

Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: novembre de 1993

Tiratge: 600 exemplars

Compost i imprès per Romargraf, SA

Joventut, 55. 08904 L'Hospitalet de Llobregat

ISBN: 84-7283-237-6

Dipòsit legal: B. 31.868-1993

Als nostres avis

This One

SLPD-07S-LACQ

PRÒLEG

És sabut que els membres de les nostres comunitats, especialment rurals, a més de dur el respectiu nom «legal», el que és acollit al Registre Civil, solen ser portadors d'un altre nom, el *sobrenom*, usat habitualment com a mitjà d'identificació, sigui individual (*malnom*, *motiu*, *nomarro*, *xisto*, *àlies*), sigui col·lectiu (*nom de casa*). L'interès dels lingüistes per aquest camp d'estudi ha estat tardà, potser pel perill que implicava un recull de sobrenoms on no solen faltar les denominacions difamatòries, ofensives, poc elegants, producte de la causticitat popular; en efecte, alguna experiència amarga convidava a no acostar-se al tema: el 1861, segons conta Vinyet Panyella, tres sitgetans van fer imprimir a Barcelona una *Relació dels apodos* de la seva vila, que va caure molt tort als suburencs afectats, de tal manera que aquells, junt amb l'editor, van ser punits amb penes pecuniàries.

El fet que la malnominació no desvetllés inquietud investigadora potser obeïa a la manca d'interès atribuïda als materials antroponímics. Si era així, cal reconèixer que els lingüistes d'aleshores anaven mal encaminats. I en tot cas, s'ha de convenir que la rectificació posterior ha estat afortunada. Efectivament, tant la sincronia com la diacronia en resulten enriquides. En el primer cas, els sobrenoms ofereixen una casuística vària i copiosa que respon a motivacions diverses, referides a un atribut físic, el caràcter, l'ofici, la procedència, etc., dels veïns, motivacions que unes vegades són d'arrels antigues, però d'altres reflecteixen una formació moderna que permet sorprendre la motivació quasi «en calent» i on brilla la frondositat imaginativa del poble, la seva potència creativa, la finesa –a voltes malèvola– d'observació, etc. L'estudi d'aquest procés de malnominació repercuteix en la diacronia, car ajuda a reconstruir paral·lelament el de la formació dels cognoms, en realitat antics sobrenoms «legalitzats». D'altra banda, la documentació de molts malnoms permet retrotraure la data d'aparició d'un apel·latiu o d'un tret fonètic; així, *agafar*, documentat al s. xiv segons els diccionaris etimològics, gràcies a un renom semillatinitzat, de 1067, *Gafa asinos*, veu retrocedir en més de tres segles la seva primera datació.

Si no vaig errat, fou Joan Miralles dels primers que a casa nostra va girar els seus ulls escrutadors cap a la malnominació: el 1969 va llegir una tesi de llicenciatura —la primera que vaig dirigir!— on els renoms de Montuïri (Mallorca) eren estudiats des del caire descriptiu, motivacional, històric. D'aleshores ençà, s'ha fet molt camí. Una mostra del canvi d'actitud, del creixent interès per aquest tipus d'estudis: Ramon Amigó, excel·lent onomatòleg, a qui devem monografies d'onomàstica tan competents, en el seu primer estudi onomàstic de Reus (1958) dedica només un curt paràgraf als cognoms i cap als sobrenoms; en canvi, a l'edició de 1988, molt més rica, el paper dels renoms és molt substanciós. L'enyorat Moreu-Rey va impulsar aquest tipus de recerca i va establir-ne els principis i les pautes d'estudi en el seu llibre capdavanter, *Renoms, motius, malnoms i noms de casa* (Barcelona, 1981).

Cal, doncs, mostrar-nos agraïts a Jordi Farré i Andreu Moix, per la present aportació, en la qual aborden el tema de la malnominació a dos poblets de l'Urgell, Maldà i Llorenç, del català nord-occidental, una àrea no gaire afavorida pels treballs onomàstics. I sobretot perquè es tracta d'un estudi seriós, fet amb tant d'entusiasme com de rigor científic, que, a més d'assajar una classificació dels sobrenoms segons llur motivació, en fa la dissecció morfològica i sintàctica, n'aixeca estadístiques, en traça els canvis diacrònics d'aquest segle amb la inquietud innovadora de l'estrat juvenil, en destria les interferències, n'analitza la variació segons variables d'edat, sexe i lloc, hi encabeix algunes consideracions pragmàtiques i il·lustra amb documents diversos la puixança social dels sobrenoms; el to atractiu, mengívol, quasi lúdic del treball es completa amb l'encapçalament dels capítols format per proverbis, frases fetes, cançons o contextos adients a cada contingut. Un estudi, en suma, d'onomàstica que enriqueix el mètode tradicional amb aportacions de la sociolingüística i la pragmàtica.

Els autors, antics alumnes del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona, van seguir una brillant trajectòria acadèmica i van deixar constància en l'àmbit universitari de llur alta finalitat humana. El doctor Moreu-Rey, que va llegir l'original i hi va fer suggeriments, el volia publicar al butlletí de la Societat d'Onomàstica, però la seva extensió aconsellava publicarlo en forma de llibre. I així ha succeït. Ell se n'hauria congratulat com fa ara la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans en incorporar aquest volum a la seva col·lecció «Biblioteca Filològica».

Joan Veny

1. INTRODUCCIÓ

Qui perd els orígens perd la identitat

En aquest estudi es reflecteix l'interès per recollir els noms de casa que es donen en els nostres pobles: Maldà i Llorenç.¹ Hem volgut fer aquest treball per esbrinar l'origen de la seva formació i per conèixer els canvis i variacions que han experimentat al llarg del temps. Però, malgrat els nostres esforços, hi ha noms que encara tenen un origen incert o que són difícils de classificar.

En les pàgines següents hom veurà un estudi en part diacrònic, per veure millor l'evolució del nom, i en part sincrònic, per observar l'estructura formal i la utilització que se'n fa actualment.

El nostre propòsit ha estat conèixer una parcel·la de la cultura popular i de l'ànima del poble que ens informa del seu sentit de l'humor, del grau d'enginy que assolix i de les referències de tota mena als diversos components de la vida de cada dia. En conjunt, ens ajuda a comprendre millor la nostra realitat, passada i present, en les seves diverses vessants.

Per aconseguir aquests objectius ens hem basat, principalment, en la recollida de dades mitjançant entrevistes a persones de les localitats. Els informadors són representants de totes les edats, però la major part de la informació l'hem aconseguida gràcies als parlants de la primera generació. Aquests coneixen els noms antics i els moderns i, per tant, ens poden donar compte de la seva variació. Les innovacions, en canvi, són resultat de les converses mantingudes amb la gent més jove o per pròpia experiència. El fet de pertànyer nosaltres mateixos a les comunitats estudiades ens ha permès un major grau de facilitat per arribar a les dades, qüestió important en qualsevol treball de camp.

Un altre pas metodològic per a la construcció del treball ha estat la consulta de bibliografia i, sobretot, el buidatge sistemàtic del DCVB pel que fa a les paraules que formen part dels noms de casa. Un cop recollida tota la informació, hem

1. El nom normativitzat i que apareix en textos de caire administratiu és *Llorenç de Vallbona*, amb la incorporació de ç final. Tanmateix, en molts documents antics trobem la forma *Llorens*, amb s final. De fet, la consciència dels habitants del poble és que l'escriptura correcta ha de ser *Llorens*.

fet una fitxa per cada nom de casa i, amb el suport de Josep M. Moix, hem construït una base de dades (DBASE III Plus) que ens ha permès utilitzar la informació amb més agilitat.

Complementàriament, hem consultat els arxius de les localitats, i això ens ha possibilitat incloure, gràcies a l'Ajuntament de Maldà, documents antics on apareixen noms de casa i comparar-los amb els que existeixen actualment.

En la confecció de l'estudi hem realitzat diverses classificacions tenint en compte l'aspecte formal, semàntic, social i fins i tot l'estadístic. Aquest darrer component ens ha servit per observar la freqüència d'aparició dels diversos tipus, de les innovacions, etc.

No voldríem acabar aquesta introducció sense abans fer esment de totes les persones que ens han ajudat en la confecció d'aquest estudi. Hi han contribuït amb informacions de tota mena: gent del poble, amics (companys de bar), familiars i, especialment, tres informadors de la primera generació: Concepció Vilamajó, Andreu Capdevila i Elisa Aluja. A aquests darrers agraïm les hores perdudes per ajudar-nos en la difícil tasca d'esbrinar els diferents orígens dels noms de casa. També volem agrair les observacions que ens han fet els professors de la Universitat de Barcelona Lluís Payrató i, especialment, Joan Veny, que ens ha ajudat en la publicació d'aquest llibre i ha tingut l'amabilitat de fer-ne el pròleg. Tanmateix, volem recordar el suport i els comentaris del professor Enric Moreu-Rey, el qual, malauradament, fa poc temps ens ha deixat.

Alfabet fonètic

Per a les transcripcions fonètiques hem utilitzat l'alfabet fonètic internacional (AFI). De tota manera, hi hem afegit alguns elements de l'alfabet dels romanistes: l'accentuació (marcant l'accent sobre la vocal tònica) i els signes de les vibrants [r] (simple) i [r̄] (múltiple). L'inventari de signes fonètics és el següent:

[i]	pí	[ɲ]	canya	[t]	tenda
[e]	bé	[ŋ]	fang	[k]	casa
[ɛ]	terra	[l]	lèxic	[s]	passar
[a]	pastor	[ʎ]	llit	[z]	posar
[ɔ]	cor	[r]	ara	[ʃ]	xifra
[o]	boca	[r̄]	carro	[ʒ]	gent
[u]	cuc	[b]	boca	[ts]	potser
[j]	rei	[d]	dit	[dz]	dotze
[w]	riu	[g]	gat	[tʃ]	totxo
	quatre	[β]	abans	[dʒ]	metge
[y]	iogurt	[ð]	cada	[f]	foc
[m]	mà	[ɣ]	agulla	[x]	jefe (castellà)
[n]	nit	[p]	pot	[θ]	cero (castellà)

2. OBJECTIUS

*S'ha de tenir clar el camí
per arribar a una bona fi*

Els objectius que es proposa aquest estudi es poden sintetitzar en vuit punts:

- a) Fer un estudi diacrònic i sincrònic dels noms de casa.
- b) Conèixer l'origen dels noms de casa, les seves variacions i els seus canvis.
- c) Demostrar que els noms de casa que es produeixen a la nostra zona no són gratuïts.
- d) Saber si els noms de les cases han quedat fixats en la tradició oral de les localitats estudiades.
- e) Demostrar la importància que tenen aquests noms dins la conversa ordinària del món rural.
- f) Indicar els contextos d'ús en què es dóna la utilització dels noms de casa dins la conversa quotidiana.
- g) Saber el tractament dels noms de casa per part de les noves generacions enfront de les velles.
- h) Fer un estudi classificatori dels diferents tipus de noms que serveixen per designar les cases dels municipis. Aquestes classificacions serviran, en un estadi posterior, per fer l'anàlisi de les dades i per extreure'n les conclusions pertinents.

3. PRESENTACIÓ DELS POBLES

*Al poble petit hi ha
la bona confitura*

Llorenç i Maldà són dos pobles situats a la comarca de l'Urgell. Ambdós tenen pocs habitants: Maldà en té uns tres-cents cinquanta i Llorenç, un centenar. Aquests pobles es troben emmarcats en una zona rural on totes les localitats són, més o menys, d'aquesta mena. Podríem dir que cada poble forma en si mateix una xarxa tancada. És a dir, tothom es coneix.

Això contrasta amb el que succeeix a la ciutat. A Barcelona tothom corre, tothom vola, tothom té atacs de cor, tothom empaita l'autobús o el metro i tothom arriba tard als llocs. Passem pel carrer Pelai i veiem molta gent, però no coneixem ningú. Ningú no saluda ningú, tothom és desconegut. En canvi, als pobles tothom va tranquil, mesurant el temps a quarts i mirant al cel, «a veure si plourà!». Passem pel carrer Jesús i no veiem ningú. Però de sobte apareix un desconegut i el saludem amb un «adéu» o un «hola».

A les ciutats totes les cases tenen el seu carrer i el seu número; en canvi, als nostres pobles tenen número, carrer i, a més a més, nom de casa.

La interacció entre els parlants es dóna, molt sovint, utilitzant els noms de casa, sobretot entre la gent de més edat. Cal afegir que entre localitats properes, com Llorenç i Maldà, hom pot no conèixer el prenom i els cognoms d'un individu, però en canvi sí que coneix el nom de la casa que ocupa.

Com es veurà al llarg de l'estudi, aquests dos poblets pertanyen al dialecte nord-occidental. Això queda clar, per exemple, quan donem la transcripció fonètica d'alguns noms de casa.

En la majoria d'aquests pobles hi ha certs noms de casa que es van repetint. Aquest fet queda palès en la utilització de noms de casa provinents d'oficis i de defectes físics que es donaven en gairebé totes les poblacions. Això és producte del fet que cada localitat formava un nucli independent de tots els altres. Així tenim: *cal Farrer*,² *cal Coix*...

2. En els noms de casa, els refranys i les converses hem adaptat l'escriptura a la pronúncia dels pobles estudiats.

En certs llocs els renoms i noms de casa tendeixen a desaparèixer. El fet es dóna sobretot en nuclis de població que sobrepassen els quatre mil o cinc mil habitants. Però en petits pobles de zona rural, com Maldà i Llorenç, observem el contrari. Aquesta tendència a dir els noms de les cases és ben viva. Com veurem en algun punt d'aquest estudi, els noms de casa s'utilitzen en les converses quotidianes amb tota naturalitat. Podríem dir que aquesta utilització dels noms de casa és una tradició amb gran vigor. Fins i tot les noves generacions fan servir aquests noms per designar la gent del poble.

4. EL CONCEPTE DE NOM DE CASA

Qui no ho entén és perquè no vol

Segons l'especialista en onomàstica Enric Moreu-Rey (1981), hi ha dos tipus de conjunts per designar els individus. El primer estaria format per *renoms*, *motius*, *malnoms*³ i *noms de casa*. Tots aquests podrien agrupar-se sota una altra etiqueta que podria anomenar-se *sobrenoms*. Aquests designadors, els sobrenoms, tenen com a característica específica excloure la marca de reconeixement oficial o legal. El segon conjunt constaria de *prenoms*⁴ i de *cognoms* o *linatges*. Aquests, contràriament als altres, han estat acceptats legalment amb llur inscripció al Registre Civil.

Nosaltres ens ocuparem d'un apartat del primer conjunt: els noms de casa. Però això no vol dir que deixem de banda els renoms, els malnoms, els motius i els cognoms i prenomes. La raó de tenir-los en compte és que apareixen sovint com a designadors de noms de casa. És a dir, a partir d'un malnom o renom, per exemple, aplicat a una persona en particular es pot formar un nom de casa. La majoria dels noms de casa són signes «no arbitraris» (motivats), constitueixen un conjunt obert i manquen d'estabilitat. Els noms de casa, almenys en el seu inici, aconsegueixen una funció de descripció. Contràriament als cognoms i prenomes, no són arbitraris ni convencionals. S'ha de tenir en compte, però, que en diacronia tots els tipus de sobrenoms passen d'una situació de relativa transparència vers un estat d'opacitat, quan es perden en l'oblit les raons de la creació del sobrenom. Sovint aquests designadors de persona esdevenen fossilitzats. Això vol dir que perden el seu sentit primitiu i passen a ser expressions de caràcter neutre, sense contingut ofensiu ni irònic. Hom constata que la norma és l'afebliment del contingut semàntic originari. En els nostres pobles trobem noms de casa com: *cal Raro*, *cal Mut*, *cal Banyot*, *cal Coix*, etc., que conviuen amb tota normalitat

3. *Renom*, *malnom*: nom, molt sovint no reconegut oficialment, que s'afegeix al cognom o el substitueix. Pot ser despectiu, però no pas sempre. Pot ser transmès i esdevenir nom de casa. També dit *mot*, *motiu*, *àlies* (Moreu-Rey, 1991, 7).

4. Designació científica dels noms de fonts, de pila o de bateig que precedeix el cognom (Moreu-Rey, 1991, 7).

amb d'altres tipus de noms. Actualment no designen altra cosa que el nom d'una casa qualsevol. És a dir, s'ha neutralitzat el seu contingut ofensiu així que ha anat passant el temps.

Una manera de diferenciar els noms de casa dels altres tipus de sobrenoms (motius o renoms) és segons el nombre de persones a què fan referència. Els *renoms* i *motius* són aplicats només a un individu determinat. En canvi, els *noms de casa* són noms extralegals que designen un grup familiar.

Els dos grups s'interseccionen car els noms de casa, amb un simple canvi del morfema introductor o actualitzador, es presten a la seva utilització individualitzada per designar les persones que participen del grup familiar. Per exemple, noms de casa com: *cal Xepe*,⁵ *cal Miger*, *cal Txeco*, *cal Pubill*, *cal Pastor*, poden passar a indicar un sol individu mitjançant el canvi de l'indicador. Així tindrem: *lo Xepe*, *lo Miger*, *lo Txeco*, *lo Pubill* i *lo Pastor*.

En les nostres entrevistes hem pogut observar que la gent dels pobles diferencia entre el nom de casa i els altres tipus de denominadors. Distingeixen clarament allò que és el nom de la casa pròpiament dit dels diversos renoms o malnoms que puguin rebre els individus en particular. Un exemple d'aquest tipus el trobem quan parlem de *cal Quim* (de Llorenç), car un individu d'aquesta casa era conegut amb l'apodo⁶ *lo Barbeta*. Li deien així perquè sempre portava una barbeta d'uns quants dies.

El fet de posar renoms o malnoms a les persones és molt usual entre amics, companys de feina, etc. Aquests tipus de denominadors, renoms o malnoms, poden ser fugissers i no esdevenir veritables noms de casa. A un individu, per exemple, se li poden atribuir moltes denominacions diferents, però la que preval sempre és la peculiar del nom de casa. Trobem casos particulars com *lo Pua*, *lo Puilla*, *el Torete*, *lo Ueping*, *el Jou*, *lo Toti*, *lo Mimi*, etc., que són simples denominacions personals que alternen amb el prenom o amb el prenom més el nom de casa. Tanmateix, hi ha la possibilitat que alguns d'aquests renoms esdevinguin noms de casa. Quan succeeix això generalment es produeix la pèrdua del contingut semàntic originari que s'havia donat al renom.

En aquest estudi hem pogut comprovar que en moltes cases conviuen dos o més noms alhora. La mateixa gent del poble considera que hi ha gradacions pel que fa als noms aplicats a una mateixa casa. Quan hi ha diversos noms per designar una casa, es considera que un d'aquests és més important que els altres. Normalment aquesta importància és donada per l'antiguitat del nom. Així, doncs, trobem parelles com *cal Justo* / *cal Ton* i *ca la Pili* / *cal Pirenc*, on el segon és considerat com el nom més correcte de la casa.

5. Quan en els noms de casa del nostre corpus apareix la grafia -X- a l'inici de mot, aquesta representa el so africacat palatal sord [tʃ].

6. Un informant, espontàniament, ens va dir aquest castellanisme (molt arrelat en la gent gran).

Els noms de casa formen part de la tradició oral popular, encara que alguna vegada poden aparèixer escrits. Van passant de generació en generació, de pares a fills, tot i que al llarg del temps es poden produir canvis, pèrdues o innovacions.

5. FUNCIONS DELS NOMS DE CASA

Cada casa és un món

Els noms de casa tenen una funció important pel que fa a la interacció lingüística dins la comunitat, sobretot la rural. Una de les seves característiques bàsiques és que permeten la distinció entre els individus d'un mateix nucli de població. El nom de casa pot suplir el prenom i els cognoms d'un determinat individu perquè hi pot haver una situació d'ambigüitat produïda per l'acumulació d'un mateix cognom, i a vegades d'un mateix prenom i cognom. És a dir, en certs casos la parella prenom-cognom esdevé incapacitada per arribar a distingir els individus. Els noms de casa, i els sobrenoms en general, intervenen aleshores contra els homònims com a element suplementari diferenciador. Aquesta homonímia ja la trobem documentada molts segles enrere. L'any 1575 prop del 18 % de les famílies de Vallbona de les Monges, municipi de l'Urgell, es deia *Renyer*, i, al mateix poble, l'any 1872 i el 1930, entre l'11 % i el 14 % de les famílies portaven el cognom *Jover* (Piquer, 1966-1968, 208-209). Aquest alt índex de freqüència d'uns determinats cognoms es donava per la gran quantitat de matrimonis que es realitzaven entre persones d'una mateixa localitat.

L'any 1787, segons documents conservats a l'Arxiu Diocesà de Tarragona, a Llorenç hi havia vint cases (Bergadà, 1933, 4). Dins d'aquestes trobem que hi ha més d'un 50 % de famílies que tenen cognoms homònims. Per aquesta raó era necessària la utilització, amb caràcter distintiu, del nom de casa. El cognom *Capdevila* apareix en un 25 % de les famílies del poble: *Capdevila (cal Pere Jaume)*, *Capdevila (cal Llorigó)*, *Capdevila (cal Cames)*, *Capdevila (cal Renyer)* i *Capdevila (cal Mora)*. Un altre cognom que apareix amb gran freqüència dins la localitat és l'anomenat *Pons*. La seva incidència és d'un 30 %: *Pons (cal Biel)*, *Pons (cal Bartomeu)*, *Pons (cal Meca)*, *Pons (cal Damià)*, *Pons (cal Pobret de Mí)* i *Pons (cal Meca de fora)*.

En certes circumstàncies aquesta homonímia pot provocar situacions còmiques. Un informant ens va relatar una història curiosa i divertida relativa al poble de Maldà. Temps enrere els guàrdies civils passaven pels trossos perquè els pagesos firmessin determinats documents. En un primer moment van trobar

lo Russo (nom de casa) i va signar *Ramon Capdevila*. Després feren el mateix amb *lo Coloma* (nom de casa) i també va signar *Ramon Capdevila*. Aleshores els guàrdies civils, creient que no ho havia entès, li digueren que no copiés el nom de dalt, sinó que fiqués el seu prenom i cognom. *Lo Coloma* va contestar que aquest era el seu veritable nom. Més tard va succeir el mateix amb *lo Truquera* (nom de casa). Li van dir si volia signar, però aquest va contestar que no sabia escriure. Llavors li van preguntar el seu nom i aquest va contestar que es deia *Ramon Capdevila*. Aleshores un dels civils va comentar en to irònic: «Per ser que no sap escriure, sap llegir».

Com veiem, la coincidència de prenom i cognoms pot esdevenir un factor d'ambigüitat. La solució més generalitzada, per resoldre aquest problema, és la utilització dels noms de casa per distingir els subjectes.

El cognom *Capdevila* és un dels que apareix amb més intensitat en els dos pobles que estudiem. Fins i tot existeixen bastants casos en què un individu porta aquest cognom dues vegades (*Capdevila i Capdevila*). Entrar en una població amb aquestes característiques i fer una típica pregunta com «Coneixes el Capdevila?» equivaldria a una resposta del tipus «Quin Capdevila?». El més fàcil per localitzar aquest subjecte seria, sens dubte, dir el nom de la casa.

Una altra missió funcional dels noms de casa és la que està marcada pel seu caràcter classificatori. Cada casa té el seu nom particular que la distingeix de les altres. Aquesta classificació és precursora de la que es farà posteriorment mitjançant els convencionals números de les cases. La gent dels pobles coneix perfectament la situació de cada casa, sense donar importància ni al nom del carrer ni al número que se li ha donat. El parlant relaciona més ràpidament la casa amb el nom que no amb el carrer i el número.

Dintre de la comunicació entre els parlants, la utilització dels noms de casa per designar un individu expressa una relació de major familiaritat i confiança. En una xarxa social restringida, com és un poble, la utilització del nom de casa representa un vincle col·lectiu més sincer. En la designació dels individus mitjançant el seu prenom i els seus cognoms queda patent un alt grau de formalisme que contrasta amb la informalitat i familiaritat característica dels noms de casa. Un exponent clar el trobem en l'exemple següent: *Ramon Berenguer* (prenom i cognom) / *lo Pastor* (nom de casa: *cal Pastor*). Tothom a Maldà i en els pobles veïns el coneix amb el nom de *Pastor*. La utilització d'aquest nom implica un acostament al subjecte. En canvi, la designació de l'individu amb el prenom i els cognoms implica un menor grau de confiança i un major distanciament. És a dir, un tractament més formal.

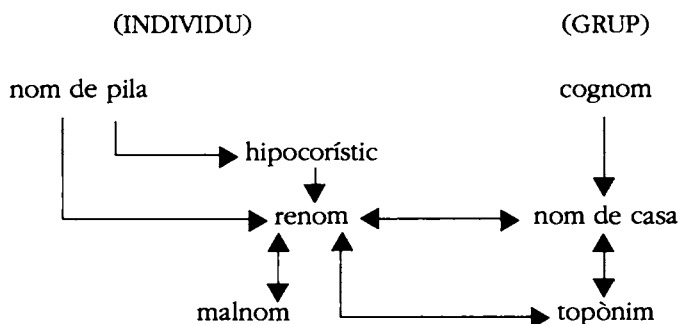
6. FORMACIÓ I TIPUS DELS NOMS DE CASA

*Si no vols ser batejat
per la creu de Llorenç no siguis passat*

Com ja hem dit, els noms de casa es formen per designar un determinat nucli familiar. La seva utilització està relacionada amb el seu caràcter d'element suplementari diferenciador. El naixement dels noms de casa té uns orígens molt diversos. Es formen a partir dels defectes i les qualitats de les persones designades, del seu caràcter i del seu estatus social. En altres ocasions aquests tipus de noms són condicionats per la professió, l'habitatge, la procedència, etc. Però la major part dels noms de casa tenen com a base els prenom i cognoms (en el nostre corpus, el 58,16% del total) dels habitants de les localitats. A partir dels prenom, per exemple, hi ha moltes derivacions que esdevenen noms de casa.

Atès que la creació dels cognoms havia obeït a factors equivalents als que expliquen la naixença dels renoms o malnoms, no és estrany d'ensopegar amb noms de casa o renoms col·lectius que tenen el seu equivalent amb cognoms: *cal Llarg*, *cal Cabaler*, *cal Teixidor*, etc. Sobretot són els noms de casa més freqüents els que coincideixen amb cognoms: *Ros*, *Roig*, *Fuster*, etc.

El naixement o la formació d'un nom de casa sovint són determinats per l'existència anterior d'un renom o malnom atribuït a un individu. Els trasllats inscriuen el renom individual al grup dels noms de casa, i recíprocament, segons uns trajectes que Moreu-Rey (1981, 29) representa d'aquesta manera:

En la formació dels diferents tipus l'humor i la ironia tenen un paper fonamental. Els parlants atribueixen renoms als subjectes i, com veiem en l'esquema, posteriorment aquests passen a designar un grup familiar. És a dir, es generalitzen. A partir de renoms individuals com *l'Escapçat* o *el Coix* trobem que s'han format noms de casa com *ca l'Escapçat* i *cal Coix*.

Per regla general, la creació dels noms de casa i dels sobrenoms resta anònima. Però, de tota manera, en els pobles hi ha persones que tenen fama de motejar tothom. Fins i tot a Llorenç, un dels pobles estudiats, hi ha un refrany que caracteritza aquest fet: *Si no vols ser batejat per la creu de Llorenç no siguis passat*.⁷ Molts dels renoms creats aviat cauen en desús, però altres arrelen amb força i poden esdevenir noms de casa.

La inestabilitat dels noms de casa es manifesta en una sèrie de mutacions morfològiques que contradiuen, a vegades, les normes de la gramàtica general de la llengua. Així tenim que hi ha feminitzacions de noms masculins, masculinitzacions de noms femenins, formacions de plurals, variacions degudes a composicions i derivacions, etc. Aquest allunyament de les estructures normals ens fa veure que aquest tipus de construccions són un reducte del llenguatge popular. Podem dir que són característiques d'un argot de tipus rural.

L'estudi dels noms de casa ens permet un grau de coneixement considerable de l'ànima del poble: ens pot informar del seu sentit de l'humor, del seu grau d'enginy i de referències de tota classe als diferents components de la vida quotidiana. En suma, aquest estudi ens ajuda a comprendre millor la realitat de les comunitats rurals.

6.1. PRENOMS

*Tots tenim noms propis,
però no tots tenim noms de casa*

En el nostre corpus de noms de casa aquest és el grup més nombrós (48,33 %). Trobem casos com: *ca l'Elvira*, *cal Justo*, *ca la Càndida*, *cal Magí*, *cal Damíà*, *ca l'Eusèbio*, *ca l'Agustina*, *cal Pompeo*, *ca la Magina*, *ca la Munda*,

7. Aquesta dita va aparèixer escrita a *La Vanguardia* el setembre de 1931. Es tracta d'un article, escrit per Valeri Serra i Boldú, dedicat a Llorenç de Vallbona. Però en el diari la dita apareix escrita amb la següent variant: «Si no vols ésser mormurat per la creu de Llorens no siguis passat».

cal Quim, ca l'Encarnació, ca la Flora, ca la Francisca, cal Peret, cal Francesc, cal Gori, cal Sileta, cal Marian, ca la Pasquala, ca l'Abdon, cal Martí, cal Liceo, ca la Modesta, ca l'Adelaida, cal Rogèlio, cal Bernat, cal Gepet, cal Po, cal Lao, ca la Franciscona, cal Toneto, cal Pere Jaume, cal Valentí, etc. Molts d'aquests estan basats en derivacions o deformacions dels prenomes (apòcope, síncope, etc.). També hi ha prenomes que són deguts a dialectalismes i a la influència del castellà.

Els noms de baptisme són adoptats com a noms de casa després d'haver estat portats realment com a prenomes. Això no vol dir que els descendents de la casa hagin de dur el mateix prenom que el fundador. Sovint es produeix la fixació d'un prenom com a nom de casa. Per exemple, *cal Mateu, cal Lliberato, cal Portomeu, ca la Llúcia*, són noms de casa molt antics i actualment ningú ja no porta aquests prenomes que procedeixen dels antecessors. D'altra banda, hi ha casos en què s'ha produït una tradició familiar en el nom. Aquest fet es veu reflectit en una casa com *ca l'Andreu*. El fundador de la casa es deia *Andreu* i a un descendent, que es deia *Ton* de prenom, la gent del poble sempre li deia *Andreu*. Aquest, en ésser batejat el seu nét, li va posar de nom *Andreu* perquè no li succeís el mateix que a ell. Actualment, el descendent més jove de la casa també es diu *Andreu*.

A vegades, es pot donar una substitució total del prenom d'una persona pel nom de casa. Aquest és el cas de *cal Tomàs*. En aquesta casa, hi vivia un home que es deia *Josep*, però molta gent del poble pensava que el seu veritable prenom era *Tomàs*. Molts no van saber que es deia *Josep* fins que van veure escrit el seu nom en la caixa de morts. El fet de no saber els prenomes reals s'explica perquè, antigament, regnaven els noms de casa sobre els prenomes.

Segons els informants, una de les causes per què els noms de casa es formen a partir de prenomes és que en els pobles no hi ha cap més persona amb el mateix prenom. Per exemple, *ca la Milagro, ca la Modesta, ca l'Adelaida, ca la Providència, ca l'Alba*, etc. Quan es dona la coincidència que dues persones són designades amb el mateix prenom, aleshores aquests es diferencien segons uns mecanismes com la derivació (*cal Mateu / cal Mateuet, cal Feliu / cal Feliuet...*), la determinació (*cal Cisco / cal Cisco el Gallo, cal Ton / cal Ton del Perlo, cal Delfin / cal Delfin del Magatzem...*), etc.

Segons la utilització d'aquests mecanismes, podem dividir els noms de casa formats a partir de prenomes en diferents grups:

a) *Prenoms simples*: són els formats sobre els noms de baptisme dels individus sense que hi hagi actuat cap tipus de modificació. Ex.: *ca l'Elvira, cal Tomàs, ca l'Andreu, ca la Ramona, cal Magí, cal Joaquín, cal Damià, ca la Dolores, cal Pau, ca l'Encarnació, cal Javier, cal Sebastià, ca la Llúcia, ca la Clara, cal Jesús*, etc.

b) *Prenoms derivats*: en grups restringits és usual la deformació dels prenomes mitjançant procediments diversos. Moltes d'aquestes deformacions o modifica-

cions han passat a la llengua corrent com a prenom, no ja solament com a apel·latius dins els cercles familiars o col·loquials: *Tonet*, *Bep*, *Cisco*, *Malena*, *Quim*, etc.

En el corpus estudiat apareix un elevat nombre de diminutius de caire afectiu: *ca l'Agustineta*, *cal Ramonet*, *cal Rafelet*, *cal Feliuet*, *cal Mateuet*, *cal Pantonet*, *ca l'Angeleta*, *ca la Caterineta*, *ca l'Anita*, *ca la Rossita*, etc. En canvi, augmentatius com *cal Tonarro* constitueixen una minoria.

Moltes vegades també es produeix una reducció del prenom per diferents procediments:

–Per afèresi (eliminació de síl·labes inicials): *cal Ton*, *cal Tonet*, *ca la Tonya*, *cal Tonyo*,⁸ *cal Toneto* (Anton, Antoni); *ca la Munda*, *ca la Mundeta* (Raimunda); *ca la Lisa* (Elisa); *ca la Mília* (Emília); *cal Quim* (Joaquim); *ca la Quica* (Francesca); *cal Gori* (Gregori); *cal Po*, *cal Pona* (Josepó, -ona); *cal Lao* (Estanislau); *cal Cona* (Franciscona); *cal Sepe*, *cal Gepet*, *cal Gepos* (Josep); etc.

–Per síncope (elisió de sons medials): *ca la Malena* (Magdalena); *cal Panton del Sabata*, *cal Pantonet* (Pau Anton); etc.

–Per altres procediments (assimilacions, dissimilacions, contraccions, etc.): *cal Bep*, *cal Bepo* (per *Zep*, de Josep); *cal Jan* (contracció de Joan); *cal Pascol* (Pasqual); *cal Pepe*, *cal Pep del Puça*, *cal Pep de l'Andreu* (Josep); *cal Xepe* (Patxeco); *cal Meregildo* (Hermenegild); etc.

c) *Noms compostos*: molts noms de casa es formen a partir de prenom o derivats de prenom, més algun altre element que indica situació, nom de casa primitiu, ofici, origen, etc. Es tracta d'un procediment usat per distingir noms de casa que d'una altra manera resultarien ambigus i podrien designar més d'una casa.

Segons la seva composició, podem distingir diferents grups:

–Prenom + nom de casa: *cal Pere el Mano*, *cal Magí el Bori*, *ca la Ramona la Malena*, *cal Jaume el Mas*, *cal Jaume la Viona*, *cal Ramon del Cisco Molí*, *ca la Soledad de cal Mònico*, *cal Ramon del Serení*, *cal Llorenç del Serení*, *ca la Ramona l'Andreu*, etc. Als prenom s'acostuma a afegir els noms de les cases pairals per formar el nom d'una nova casa.

–Derivat de prenom + nom de casa: *cal Tonet Giné*, *cal Josepet de la Tonya*, *ca la Malena la Magina*, *cal Ton de cal Boleda*, *cal Ramonet del Xepe*, *cal Pep del Puça*, *cal Ton del Catòlic*, *cal Ton del Pau*, *cal Cisco el Serení*, *cal Cisco el Gallo*, etc.

–Prenom + nom d'edifici: *cal Jaume el Forn*, *ca l'Antònia el Centro*, *cal Pere el Castell* i *cal Pau de la Cooperativa*.

–Derivat de prenom + nom d'edifici: *ca la Malena el Forn*.

–Prenom + nom d'ofici: *cal Martí el Sabater* i *ca la Maria el Pastisser*.

–Derivat de prenom + nom d'ofici: *cal Cisquet del Fuster el Bepo*.

8. Segons el DCVB, «Tonyo» i «Tonya» són reduccions vulgars i dialectals d'*Antoni* i *Antònia*.

–Prenom + lloc d'origen: *cal Ramon de Vic*, *ca la Rosa el Pau de Cabra* i *cal Joan de Montblanc*.

–Prenom + situació: *ca la Carme la Carretera* i *ca l'Enric del Cau*.

–Derivat de prenom + expressió: *cal Pep de la Copa i Mesura*.

6.2. COGNOMS

*Sóc farrer [sic]
però em dic Fuster*

Els noms de casa originats per cognoms constitueixen un dels capítols més importants quant a quantitat (9,83 %). En els pobles estudiats hi ha noms de casa com: *cal Parri*, *cal Miret*, *cal Vallverdú*, *cal Boleda*, *cal Rubió*, *ca l'Oliveres*, *cal Granyó*, *cal Sanabuja*, *cal Navau*, *cal Miró*, *cal Boladeres*, *cal Bergadà*, *cal Timoneda*, *cal Xifré*, *cal Saltó*, *cal Cots*, *cal Giné*, etc.

Encara que presenten un interès reduït pel que fa al punt de vista semàntic i antropològic d'examen de la imaginació popular, es pot comprovar també que han experimentat modificacions formals com les derivacions, les elisions d'algunes parts, etc.

Els cognoms s'han format a partir de noms que indiquen llocs d'origen, residència, propietat, oficis, càrrecs, circumstàncies referents al naixement, etc. Però nosaltres no pretenem fer un estudi etimològic dels cognoms que han passat a ser noms de casa. Només comentarem alguna peculiaritat que creiem interessant.

–*Cal Bove*: un fadrí que vivia a *cal Felis del Bep del Mestre* era molt aficionat a les curses de bicicleta. En aquell temps hi havia un gran corredor a Espanya que es deia *Bove*. Ell mateix, per imitació, es va posar aquest nom.

–*Cal Semí*: un home de la casa volia imitar, jugant a futbol, un conegut jugador del Barça, *Josep Samitier i Vilalta*. Fins i tot tenia el costum de posar-se un mocador a la butxaca dels pantalons d'esports com feia el famós jugador. La gent del poble, però, l'anomenava d'aquesta manera per burlar-se'n, ja que jugava molt malament.

–*Cal Beleta*: a Maldà hi havia un metge que es deia *Beleta* de cognom. Sobre l'home d'aquesta casa la gent deia: «És pintxo com el Beleta». El poble va començar a dir: «Sembla el Beleta», perquè era tan polit i eixerit com el metge. Per mitjà d'aquesta comparació entre les dues persones es va donar nom a la casa.

– *Cal Capdevila*: aquest cognom està format per tres elements: *cap* + *de* + *vila*. Expressen una situació determinada dins de la població. Aquesta casa es troba al capdamunt del poble.

– *Cal Ribera*: es tracta, en aquest cas, de la voluntat del subjecte d'imposar el seu cognom com a nom de casa. Fins i tot, recentment ha posat un rètol amb el cognom a la façana. Ara bé, per la gent del poble la casa continua essent *ca la Munda* (nom de la seva mare), perquè es considera de molt mal gust voler canviar el nom de la casa quan encara és viva la seva mare.

– *Cal Bergadà*: aquest nom de casa es troba a Maldà i a Llorenç. Hi ha una relació directa entre les dues cases. La casa pairal és a Llorenç.⁹ En aquesta casa tot eren monges i capellans i per aquesta raó no hi va haver descendència. Els que ocupen actualment la casa no tenen cap relació amb el cognom. Tot i així, es continua mantenint el nom.

– *Cal Timoneda*: es tracta d'un nom de casa molt antic. El cognom s'ha perdut, però encara es continua dient *cal Timoneda*. Un informador de la casa ens va dir que havia vist documents dels segles xiv-xv on ja sortia el cognom. La construcció de la casa data del 1350 (Espinagosa, 1988).

6.3. CARACTERÍSTICA FÍSICA

*Tinc un pèl, tinc un pèl,
tinc un pèl al cul!*

L'aspecte físic de la persona pot ser assenyalat designativament per descripció directa, o indirectament mitjançant figures (especialment la metàfora). Una part significativa dels noms de casa (6,75 %) està formada pels noms que s'han aplicat per remarcar una condició particular d'un determinat individu, és a dir pels sobrenoms. La creació d'aquests noms continua encara existint en poblacions petites de medis rurals. En realitat, aquest és el procediment més antic per denominar les persones.

Els noms indicadors d'una qualitat o un defecte físic poden ser classificats sobre diverses variables: color, dimensió, peculiaritats del parlar, mancances, mutilacions, peculiaritats del caminar...

9. Aquesta casa pairal catalana va ser construïda al segle xvii. El portal d'entrada té la llinda amb la data del 1600 i al balcó del primer pis hi ha la data de 1608 (Espinagosa, 1988).

Molts d'aquests noms, en un primer estadi, van ser malnoms aplicats a una sola persona i, després, per extensió, van designar tota una família i van esdevenir nom de casa. Els malnoms sempre han existit. Alguns passen de pares a fills i es fan tradicionals (noms de casa), d'altres moren quan les persones que els porten deixen aquest món. N'hi ha fins i tot que poden quedar reduïts a un petit nucli de persones, o bé que no resisteixen el pas dels anys i arriben a desaparèixer en vida del mateix individu a qui hom imposa aquest malnom. La malnominació apareix, doncs, com un dels capítols més expressius, probablement el que més, del llenguatge popular o col·loquial.

És remarcable la preferència que té el poble per certs mots a l'hora de crear renoms o noms de casa. Des del punt de vista sincrònic actual tenim, d'una banda, uns malnoms, els tradicionals, que són simples determinadors referents a alguna característica física, i d'altres que degueren tenir un origen irònic-humorístic i que avui són simples indicadors neutres. També hi ha un altre conjunt de malnoms, generalment moderns, que són considerats o interpretats com a ofensius per la persona que els porta i per tota la comunitat. Pot passar que un malnom tradicional tingui una aparença clarament irònica, humorística, mortificatòria o humiliant, i que, no obstant això, el temps hagi fet que sigui acceptat pel mateix interessat, d'una manera més o menys resignada, i per la comunitat en ple com una simple designació neutra. De la mateixa manera, hi ha motius actuals, moderns, que tenen un aspecte totalment inofensiu, i que, per contra, són interpretats col·lectivament com una clara ofensa contra la persona que porta aquest malnom. La raó es troba en el fet que tothom recorda la malèvola anècdota que fou origen de tal denominació.

Tant a Maldà com a Llorenç tenim exemples referits a les característiques físiques que designen noms de casa i que podríem subdividir en diversos apartats.

1) Segons les dimensions del cos

Aquests noms serveixen per designar la forma (llargària, corpulència, etc.) de tot el cos i no només d'una sola part de la persona.

– *Cal Llarg[Vell]* i *cal Llarg[Nou]*. Els individus que habitaven aquestes cases tenien la peculiaritat de ser alts i grossos. És a dir, es caracteritzen per la seva alçada. En aquest cas, trobem que aquest nom de casa no és definit per la característica física d'una sola persona, sinó que era tota una família la que tenia aquesta singularitat. La voluntat de distingir les diferents cases té com a resultat, en aquest cas, l'adjectivació. L'adjectiu *vell* designa la casa més antiga; en canvi, l'altre, *nou*, fa referència a la casa més moderna.

– *Cal Peregròs*. Es tracta d'un nom de casa compost per: prenom + dimensió física. Un dels informadors ens va dir que els individus d'aquesta casa «eren

grossos i sèrios». Segurament aquesta era la qualitat física més definidora de la família. Però, tanmateix, sembla que el nom de casa fa referència a un sol individu.

– *Cal Magre* i *cal Magret*. Aquest adjectiu fa referència a la poca corpulència d'una o diverses persones que viuen a la casa. El nom de casa format a partir d'un derivat de la forma *magre* indica, en aquest cas, que els dos nuclis familiars tenien una mateixa procedència. El que va formar la casa anomenada *cal Magret* era un hereu de *cal Magre*.

– *Ca la Seca*. Fa referència a una persona que té com a característica ser molt magra, escassa de carn o de greix.

2) Segons els defectes físics

Molts d'aquests noms neixen, sovint, sobre la base de la ironia i de l'humor, de la picardia dels parlants, etc. Com hem dit anteriorment, molts d'aquests noms han passat per un primer estadi en el qual eren malnoms. Posteriorment, amb el pas del temps, han experimentat una neutralització del seu sentit originari. Fins i tot molta gent dels pobles no recorda que hi hagués cap membre de la família que fos «coix», «garrut», etc.

Segons les parts afectades, aquests noms es poden classificar en diversos subgrups:

a) Noms de casa que designen peculiaritats del caminar

– *Cal Garrut*. Aquest atribut és donat a individus torts de cames i que en caminar «toquen de garrons».¹⁰ El caminar peculiar dels garruts es caracteritza perquè sembla que anessin a ensopegar.

– *Cal Garrell*. Designa la mateixa singularitat física que el nom anterior: tort de cames, de manera que el garró d'una cama es frega amb el de l'altra i produeix un caminar característic.

– *Cal Coix* [kóij]¹¹ (Maldà), *cal Coix [Nou]* (Llorenç), *cal Coix [Vell]* (Llorenç). L'adjectiu *coix* fa referència a la persona que camina malament. En els dos pobles trobem l'existència d'aquest nom de casa. A més a més, a Llorenç apareixen dues cases amb aquest nom. L'única diferència radica en el típic atribut *nou/vell*. Un informant, habitant de *cal Coix [Nou]*, ens va explicar l'origen d'aquest defecte: «Un home, en anar a caçar, va rebre una perdigonada a la cama i va quedar coix».

10. Turmells.

11. Com hem dit més amunt (cf. § 1), per fer les transcripcions fonètiques hem utilitzat l'alfabet fonètic internacional (AFI), però hi hem introduït alguns elements de l'alfabet dels romanistes, per donar més claredat a la transcripció.

b) Noms de casa que designen peculiaritats del parlar

– *Cal Mut*. Significa la manca de l'ús de la paraula deguda a un defecte físic. En aquesta casa van viure dos germans que eren muts. De fet, aquesta casa rebia dos noms diferents: *cal Mut* i *ca l'Ernesto* (prenom d'un dels muts). Un dels nostres informadors, quan ens explicava la procedència dels noms, ens va dir: «Sento angúnia per aquest nom [*cal Mut*], prouta pena que tenien». Aquesta persona sempre utilitza, per anomenar aquesta casa, el nom *ca l'Ernesto*.

– *Cal Cícero* [θiθéero]. Aquest nom caracteritza tots els individus de la mateixa casa perquè tots ells parlen una mica xafallós. És un nom creat, irònicament, per designar els habitants d'aquesta casa.

– *Cal Gaig* [gátj]. El gaig és un ocell que té un cantar molt variable: imita els cants d'altres animals i fins i tot arriba a aprendre algunes paraules. La gent de les zones rurals s'ha adonat d'aquestes particularitats i diu que el gaig, en lloc de cantar, renega. El defecte físic, en la parla, d'alguns membres d'aquesta casa va fer que se'ls comparés amb aquest tipus d'ocell. Es tracta d'una metàfora basada en l'atribució a una persona d'una característica d'un ocell. L'acció de parlar com un gaig significa 'embarbollar-se, parlar imperfectament'.

– *Ca la Mixona*. Com en el cas anterior, es fa la comparació amb els ocells. En aquest cas creiem que el nom fa referència a una manera peculiar de parlar. Aquesta es caracteritza pel to de veu baix que s'utilitza. Expressions com «parles com un mixonet» són habituals en la nostra zona. *Mixona* és la forma femenina de *mixó*, que, en català nord-occidental, serveix per designar tot tipus d'ocells. En aquest cas, el nom de casa indica que és una dona qui té aquesta característica.

c) Noms de casa que designen peculiaritats de la vista i de l'oïda

– *Cal Llusco*. Es deia així perquè una persona d'aquesta casa era un «llusco», un curt de vista. En temps dels nostres avis, si una persona portava ulleres l'anomenaven «llusco». Es tracta d'un adjectiu pejoratiu, utilitzat d'una manera irònica.

– *Cal Sord*. La persona que té aquest defecte està privada del sentit de l'oïda, no percep els sons.

d) Noms de casa que designen mutilacions

– *Ca l'Escapçat*. Aquest adjectiu mostra la manca d'una part del cos, probablement una extremitat (mà, braç, etc.).

3) Segons les parts del cos

Dins el grup dels defectes físics hem d'incloure els noms de casa formats a partir de noms de parts del cos, que segurament s'aplicaven com a renoms per designar persones que tenien especialment voluminosa o visible alguna part del cos.

– *Cal Cames*. Aquest nom designa la llargària de les extremitats inferiors del subjecte a qui s'atribueix aquesta característica.

– *Cal Garra el Bep*. Es tracta d'una construcció formada per característica física + derivat de prenom. El primer element (*garra*) fa referència, com en l'exemple anterior, a les extremitats de la persona. Però en aquest cas s'utilitza un nom més propi per caracteritzar un animal.

– *Cal Vit*. Aquest és un nom d'origen dubtós. Una possible interpretació del seu significat podria referir-se a una part concreta del cos: el membre viril. Un refrany que caracteritza aquesta part genital és: «Home petit, carregat de vit».

4) Segons el pèl i el cabell

Aquestes denominacions serveixen per caracteritzar els individus segons el color dels cabells, la seva absència o abundància, etc. Segons els noms d'aquest tipus que apareixen a Maldà i a Llorenç, classifiquem els noms de casa en dos apartats diferents:

a) Noms de casa que designen el color del cabell

– *Cal Roig* [ó t]. Els subjectes designats amb aquest qualificatiu tenen com a característica el color roig dels cabells. Aquesta peculiaritat, segons paraules d'un informador, era atribuïda a aquesta família des de fa moltes generacions. Actualment encara hi ha algun descendent que conserva el pèl roig com una característica que li és pròpia.

– *Cal Rossa* i *cal Ros de la Magina*. Aquests noms de casa s'explicarien de la mateixa manera que l'exemple anterior. Tenir els cabells rossos és una peculiaritat que pot arribar a caracteritzar els subjectes. A *cal Ros de la Magina* hi havia una persona que tenia els cabells d'aquest color. Li van posar aquest nom per distingir-lo millor dels altres individus del poble. Actualment els descendents d'aquesta casa també són rossos.

b) Noms de casa que designen l'absència de cabell

– *Cal Xollat* [tʃá át] (Llorenç), *cal Xollat* (Maldà), *ca la Xollada*. Es tracta de noms que indiquen que una persona no té pèl al cap. De fet, aquests adjectius s'apliquen més aviat a animals, com per exemple el bestiar, però s'ha aplicat posteriorment a persones. En els dos pobles trobem l'existència d'aquest nom de casa. L'explicació d'aquesta coincidència és ben senzilla: un cabaler de *cal Xollat* de Maldà es va casar amb una pubilla de *ca l'Elvira* de Llorenç. Quan aquesta va morir, la casa va adoptar el nom propi de la seva localitat.

– *Cal Pelat*. És un nom de casa que també designa la mancança o la pèrdua de pèl.

– *Cal Meca* i *cal Meca [Vell]*. La qualitat de ser «meca» significa no tenir pèl a la cara, és a dir, ser imberbe.

5) Segons la pell

Dins d'aquest grup s'inclourien noms que indiquen color de la pell, textura, etc.

– *Cal Gravat*. Significa tenir la cara marcada per uns clotets produïts, generalment, per la verola. Es tracta d'un tipus de textura o aspecte de l'epidermis.

6.4. CARÀCTER

*Ets més ruc que una sola
de sabata!!!*

La singularitat del caràcter de la persona moltes vegades es pot utilitzar per donar nom a una casa (6,34 % dins el nostre corpus). Aquest apartat recull malnoms que pretenen retratar característiques morals, qualitats o defectes dels individus.

Són majorment noms despectius i irònics. Una gran quantitat d'aquests, però, han quedat fixats com a noms neutres dins de la comunitat i han perdut el seu sentit primitiu.

Apareixen caracteritzats en aquests tipus de noms defectes com la vanitat, la presumpció, la coqueteria, la grosseria, l'estranyesa, la deixadesa, etc. El poble es decanta preferentment cap als camins indirectes de la metàfora, de la ironia, per indicar els defectes de les persones. Respecte a aquest fet, la gent del poble reconeix que té una actitud burleta respecte als altres: «Tothom mira de fotre's de tothom».

Segons els tipus de caràcters expressats en els noms de casa dels nostres pobles, hem fet les divisions següents:

1) Poc espavilats i beneïts

– *Cal Toio* [tóyo] i *ca la Maria Toia*. En les nostres contrades aquest qualificatiu designa una persona beneïta, poc intel·ligent.

– *Cal Tal·lara*. Es diu així de la persona que és curta d'enteniment. També podria ajudar a la formació d'aquest nom l'habitud de taral·lejar d'alguna persona de la casa.

– *Cal Sabata*. És una persona dura d'enteniment, molt curta de capacitat intel·lectual. Expressions com «Ets més dur que una sola de sabata!» són freqüents a l'Urgell. A partir de comparacions d'aquest tipus es pot haver format el nom de casa.

– *Cal Sopes*. Ser un «sopes» fa referència a una persona curta d'enteniment o mancada d'iniciatives. Aquest nom també pot designar una persona que tenia l'habitud de menjar sopes a tota hora.

– *Cal Xuta* [tʃúta] i *cal Mussol*. Es tracta del nom de dos ocells nocturns que figurativament es comparen amb persones de poca vivacitat. Amb aquests noms se sol anomenar també la persona curta d'enteniment.

– *Cal Txotxo* [tʃótʃo]. L'adjectiu *txotxo* indica que la persona designada es troba en un estadi de demència senil, de pèrdua de facultats, sobretot per la seva edat avançada. Actualment aquesta paraula també pot designar vulgarment l'òrgan sexual femení. Però creiem que, donada l'antiguitat d'aquest nom de casa, es tracta del primer significat que hem exposat.

2) Grossers

– *Cal Patano*. És un home grosser, poc elegant. Segons el DCVB d'Alcover i Moll, aquest nom prové d'una falsa i vulgar imitació del castellà *patán*.

3) Tossuts

– *Cal Banyot*. Se suposa que un membre d'aquesta casa devia ser tossut, obstinat.

– *Cal Soques*. Aquest nom de casa és producte de la comparació d'una persona amb les soques dels arbres. Això denota figurativament i pejorativament una persona curta d'enteniment, tossuda.

4) Estranys

– *Cal Raro*. Possiblement, en aquesta casa hi havia un individu que es caracteritzava per la seva estranyesa. A vegades pot aparèixer «raro» utilitzat despectivament en un context determinat. Quan un del poble s'enfadava amb algun membre d'aquesta casa li deia maliciosament: «Raro!».

– *Cal Bruixa*. Un home de la casa era anomenat *lo Bruixeta* perquè era un home estrany. Un dels informants, recordant la seva infantesa, deia que, quan jugaven a futbol, si la pilota anava a parar a la casa d'aquest home, no els la tornava.

– *Cal Cabra*. En el llenguatge argòtic s'acostumen a dir expressions del tipus «estàs com una cabra» o «ets una cabra boja», que indiquen el caràcter rar

o extravagant de la persona. Una altra explicació d'aquest nom pot fer referència al lloc d'origen d'una persona. Encara que no hem trobat cap tipus de connexió entre els noms de casa *cal Cabra* i *ca la Rosa el Pau de Cabra*, pot ser que ambdós es refereixin al poble anomenat Cabra (vegeu § 6.8).

– *Cal Gato*.¹² En aquest cas es fa la comparació d'un individu amb un dels animals domèstics, el gat. De fet, s'atribueix a alguna persona el caràcter reservat, estrany i feréstec que normalment acostumen a tenir aquests felins.

5) Ràpids

– *Cal Carril*. Aquest nom vol designar la rapidesa o la gran activitat de la persona caracteritzada. Quan la dona que portava aquest sobrenom passava pel carrer, els altres membres de la comunitat deien, en sentit humorístic i irònic: «Aparteu-se que passe el carril!».

6) Xerraires

– *Cal Tanoca*. Es diu així d'una persona que és cridanera i que té unes sortides molt estranyes.

– *Ca la Cotorra*. Persona molt xerraire que no para de parlar i que diu les coses sense pensar. Un informador ens va dir una expressió que defineix l'individu que portava el nom: «Cotorra, treu les pessetes!». Aquesta frase caracteritza la persona com a xerraire i avara.

– *Cal Xarrameco*¹³ [tʃaˈɾaméko]. «Xarrameco» és la persona que parla molt, excessivament o indiscriminadament. En parlar manifesta coses, sia per lleugeresa o per malícia, que no caldria exposar.

7) Creients

– *Cal Catòlic* i *cal Catòlic del Cau*. Aquest nom indica la fidelitat a l'Església catòlica. Probablement, la família es devia caracteritzar per actes cristians i religiosos. Un informador, en ser preguntat per aquesta casa, tot i no saber l'origen del nom, va contestar espontàniament: «Eren catòlics, però ningú els va veure mai anar a missa». Aquesta expressió indica una actitud irònica enfront del nom i del seu significat.

12. No es tracta ben bé d'un nom de casa dels pobles estudiats. L'hi hem inclòs perquè aquest nom a vegades és usat per designar persones de Maldà que provenen de la casa originària de Belianes (poble situat a tres quilòmetres de Maldà).

13. És el mateix cas que *cal Gato* (vegeu la nota 12), però referit a una casa de Vallbona de les Monges (poble situat a sis quilòmetres de Maldà).

8) Aixafats

– *Cal Florit*. L'individu que habitava aquesta casa no era gaire espavilat, tenia poca vitalitat.

– *Cal Xafat*. Mancat de força, deprimat per algun fet: malaltia, cansament i ruïna material o moral.

9) Bruts i deixats

– *Cal Llord* i *ca la Llorda*. Són noms donats a persones que es caracteritzen per la seva manca de netedat i per la seva brutícia.

10) Presumits

– *Ca la Talones*. El nom, probablement, fa referència a la vestimenta que utilitzava una dona de la casa. Aquesta es devia caracteritzar per la utilització de talons.

– *Cal Perlo* i *cal Ton del Perlo*. Home tocat i posat que anava sempre molt ben vestit.

– *Cal Gallo*. Aquest nom pot al·ludir al caràcter decidit i presumit d'un individu. Es fa la comparació d'una persona amb el comportament d'un gall dins el corral.

6.5. ESTATUS SOCIAL I FAMILIAR

*A cal Pelat felços,
A cal Renyé salut.
Si el Pelat és pobre,
lo Renyé està fotut.*

Constitueixen aquest grup els noms de casa que afecten la pertinença de l'individu denominat a una classe o subclasse social determinada, o que subratllen la diferència de classe. Pel que fa referència als noms de dignitat o de grau nobiliari, és segur que no sempre s'aplicaven a individus que realment tenien el grau o la dignitat. Sovint es donaven amb esperit maliciós o satíric, com a vertaders malnoms.

Aquest grup de noms l'hem anomenat «estatus social i familiar» perquè trobem noms on s'interrelacionen els dos conceptes. Per exemple, casos com *cal Pubill*, *ca les Viudes*, *cal Cabaler*, etc., fan referència tant a posició social com a posició familiar. Tot i així, per facilitar-ne l'estudi, els hem inclòs en una classe o en una altra segons ens ha semblat més adient.

1) Noms de casa que designen situació familiar

– *Cal Naïos* [náyos]. Sembla que aquest nom fa referència als besavis, o a persones d'avançada edat, que habitaven a la casa. Creiem que la paraula *naïos*, de la mateixa manera que *iaïo*, està en relació amb la creativitat del llenguatge infantil.

– *Cal Mano*. Com en l'exemple anterior, aquest nom també seria producte del llenguatge infantil. El mot l'hem d'explicar pel contacte de llengües, ja que es tracta d'una afèresi de la paraula castellana *hermano*.

2) Noms que designen posició social

– *Cal Senyor Pere* i *ca la Senyora Pepeta*. La forma de tractament de persona *senyor/senyora* s'utilitza per indicar una certa posició social, o bé un determinat nivell d'educació.

– *Cal Conde*. Aparentment sembla que el nom designa una persona de dignitat nobiliària intermèdia entre el marquès i el vescomte. Però, per les informacions que tenim, hem de concloure que aquest nom s'aplicava a persones que, realment, no tenien res a veure amb aquest grau nobiliari. Aquest era utilitzat en sentit irònic per la comunitat. L'origen del nom és donat perquè un home de la casa sempre llegia contes i llibres de comtes i marquesos. Per aquesta raó, la seva dona deia sempre, referint-se al seu marit: «Vai a fer el dinar pel conde».

– *Cal Pubill* i *cal Pubillo*. Rep el nom de *pubill* l'home que s'ha casat amb l'hereva d'una casa on no hi ha fills mascles. Un refrany típic que indica la posició social del pubill dins la família és: «Pubill entres, màrtir seràs». Vol dir que l'home que es casa amb una pubilla haurà d'estar sotmès a la dona. Pel que fa al nom de casa *cal Pubillo*, sabem que un cabaler de *cal Mano* es va casar amb la pubilla de *cal Giné*. Sobre aquest fet s'ha format el nom de casa.

– *Cal Cabaler*, *cal Cabaler el Bori* i *cal Cabaler el Llarg*. Es diu *cabaler* al fill que no és hereu. Els pares els donen cabal perquè puguin negociar i fer-se un patrimoni. En ser la posició social de cabaler molt general, hom acostuma a introduir en el nom de casa el nom de la casa d'origen (*cal Cabaler el Llarg*, *cal Cabaler el Bori*).

– *Ca les Viudes*. En un primer moment la casa es deia *ca la Francisca*, que era el nom de la dona de la casa. Aquesta dona, quan va morir el seu marit, va quedar sola. Aleshores va anar a viure amb ella la seva germana, que també era viuda. Posteriorment, la mare de la Francisca, que es trobava en la mateixa situació, també va fer cap a la mateixa casa. Hi havia, per tant, tres viudes, i la gent va començar a dir *ca les Viudes*.

3) Noms de casa que designen l'economia familiar

– *Cal Miger*. Els fundadors de la casa, que eren de Ciutadilla, van anar a Maldà per qüestions de treball. Aquests van fer de mitgers. És a dir, conreaven les propietats rústiques amb el contracte de repartir-se els fruits meitat per meitat amb el propietari.

– *Cal Josep dels Migers*. Aquesta família també va anar a Maldà a fer de mitgera.

– *Cal Pelat*. En sentit figurat, significa que els de la casa eren molt pobres. Hi ha una cançó popular que ens ajuda en aquesta interpretació: «A cal Pelat feliços, a cal Renyé salut. Si el Pelat és pobre, lo Renyé està fotut.»

– *Cal Millonari*. Aquest nom és degut al fet que a l'home de la casa li va tocar la rifa de Nadal. La gent, en sentit burlesc, li va posar aquest nom.

6.6. OFICIS

*Al Baster i al Boter
el vent se'ls endugué*

Aquest és un dels grups més fàcils de destriar, car apareixen molt sovint en tots els pobles. Aquesta mena de noms té un gran valor per individualitzar les persones, sobretot en llocs poc poblats on sovint la professió era exercida per un sol individu. El conjunt d'aquests noms ofereix un retrat fidel de la societat de la qual formen part. L'estructura laboral és una de les parts de la comunitat que està més directament reflectida en els noms de les cases.

Podem subdividir aquest apartat en dos tipus de noms d'oficis (que conformen el 5,73 % del nostre recull):

a) Els que designen noms d'oficis que encara són usuals dins la comunitat.

b) Els que són reductes fossilitzats d'antics oficis que, generalment, ja no es donen.

En el si de la comunitat trobem noms que tothom relaciona amb oficis perquè encara existeixen: *cal Botiguer*, *cal Botiguerot*, *cal Pintor*, *cal la Cartera*, *cal Taxiste*, *cal Metge*,¹⁴ *cal Barber*, *cal Moliner*, *cal Fuster*, *cal Farrer*, *cal Sabater*, *cal Sabateret*, *cal Pastor*, *cal Flari*,¹⁵ *cal Bep del Mestre* i *cal Cisquet del Fuster*

14. Aquesta casa posteriorment va passar a anomenar-se *cal Metge vell* perquè va venir un metge nou al poble després de la Guerra Civil. Hi havia un metge per bàndol: l'un per les esquerres i l'altre per les dretes.

15. Aquest nom designa una dignitat eclesiàstica. Cal destacar les diverses variants fonètiques que van aparèixer en les entrevistes fetes als informants: [fràrel], [fràri], [frarí] i [flàri].

el Bepo. Això no vol dir que els habitants d'aquestes cases hagin d'exercir actualment aquest ofici. Generalment es tracta de noms molt antics. En una casa com *cal Pastor*, antigament es varen dedicar a aquest ofici; però l'ocupant actual, *lo Ramon del Pastor* (d'uns seixanta anys), ja no en té cap experiència. És a dir, el que havia estat un nom motivat per un ofici concret ha passat a ser un simple nom de casa. En ser aquest un dels personatges més populars del poble, fins i tot les noves generacions el coneixen per *lo Pastor*.

Un exemple semblant el trobem en el cas de *cal Flari*. Quan ja es deia *cal Flari*, hi havia un fill de la casa que era capellà i l'anomenaven *lo capellà el Flari*. Era un nom que s'usava sense cap mena d'ironia per part de la comunitat.

Dins aquest grup trobem l'existència d'un nom de casa format a partir d'un diminutiu de nom d'ofici: *cal Sabateret*. Possiblement aquest derivat de nom sigui degut a la petitesa de la persona en qüestió. Es tracta d'un diminutiu de caire afectiu.

D'altra banda, tenim noms com *cal Campaner*, *cal Llaunero*, *cal Siller*, *cal Baster*, *cal Xollador*, *cal Carreter*, *cal Boter*, *cal Calderer*, *cal Margendom*, *cal Caminer*, *cal Teixidor* i *cal Manyana*. Aquests designen antics oficis que van existir temps enrere. Actualment són oficis en desús. El progrés ha provocat l'extinció d'aquests oficis tan tradicionals. Molts d'aquests oficis, les noves generacions no els coneixen i, per tant, consideren el nom de la casa com un nom arbitrari. En canvi, la gent més vella recorda amb enyorança aquests oficis perduts al llarg del temps. Són els avis els que tenen consciència de la significació d'aquest tipus de noms de casa.

Caldria recordar, encara que breument, la significació d'alguns noms d'ofici que s'han perdut o que han esdevingut minoritaris:

– *Cal Campaner*. Els membres d'aquesta casa van tocar durant molts anys les campanes de l'església. Es va donar el cas que van tenir el mateix ofici pare i fill. Així, doncs, gairebé ja podríem parlar d'una mena de tradició familiar.

– *Cal Llaunero*. A Maldà aquest ofici era propi de qui anava a mesurar ametlles amb una mesura de tres «cortans».¹⁶ Aleshores s'hi posaven unes *raoles*¹⁷ per mesurar els fruits arran.

– *Cal Siller*. Nom que es donava a qui feia els guarniments (*collars*, *ramals*,¹⁸ *reculants*,¹⁹ etc.) dels animals per anar a treballar.

– *Cal Baster*. Es deia així perquè l'individu cosia o embastava²⁰ els bastiments de cuir.

16. Un «cortà» (quantà) és la tercera part del recipient que s'utilitzava per mesurar líquids o grans.

17. Rasadores de les mesures de grans.

18. Tros de corda lligat al musell, a les morralles, d'una bèstia, per menar-la.

19. Cadascuna de les corretges o cadenes que van de la retranga a les vares del carruatge, passant pel mig del cos de la bèstia, i serveixen per permetre que l'animal pugui recular i fer seguir amb ell el vehicle, sobretot en les baixades.

20. Ajustar o assegurar amb una costura de punts llargs o bastes allò que hom ha de cosir després.

– *Cal Xollador* [tʃoʎaðó]. S'anomenava d'aquesta manera a qui xollava o esquilava mules, rucs o altres animals. Més d'un membre d'aquesta família es va dedicar a aquesta activitat.

– *Cal Carreter*. Home que té per ofici fer carros.

– *Cal Boter*. Feien bôtes, *passadores*,²¹ etc. Tot ho feien amb fusta.

– *Cal Margendom* [marzéndóm]. La persona que va donar nom a aquesta casa va treballar com a criat principal d'una de les cases més fortes del poble. S'ocupava de l'administració de la casa. El nom de casa es deu a una metàtesi de la paraula *mayordom*.

– *Cal Caminer*. Aquest nom designava la persona que adobava els camins i les carreteres que comunicaven alguns pobles.

– *Cal Marxant* [martján]. Eren venedors ambulants de roba.

– *Cal Manyana*. No és pas un castellanisme, com podria semblar, sinó que es tracta d'un canvi de gènere de *manyà*. El *manyà* és qui fabrica i ajusta panys, claus i tota mena d'objectes de ferro per a edificis, mobles, etc.

Aquests noms formen part de la cultura popular. La desaparició d'aquests oficis ha minvat considerablement la tradició cultural dels nostres pobles. Això es deu al fet que, amb l'anorreament d'aquestes ocupacions, s'ha produït la desaparició d'eines i de feines concretes relacionades amb elles, com són els ramals, els reculants, els bastiments, la fanga, etc. Tots aquests noms ja no formen part del vocabulari de les noves generacions.

6.7. EINES I INSTRUMENTS

*Bona fangada
val mitja fermada*

Uns altres noms de casa s'han format sobre la base d'objectes inorgànics. Aquests objectes poden ser eines per treballar al camp, instruments d'artesa, instruments musicals, etc.

Determinats oficis utilitzen utensilis que són fonamentals en el seu treball. Així doncs, poden esdevenir caracteritzadors dels subjectes. L'ofici o la professió poden ser indicats indirectament, per metonímia, utilitzant el nom de l'objecte.

21. Nom d'alguns estris per on es passa alguna cosa per subjectar-la.

Dins d'aquest grup trobem les cases *cal Fangara*, *cal Fangarilla*, *cal Xurrac*, *cal Calques* i *cal Violí*. És interessant comprovar, en cada cas concret, la funció de cada objecte que designa el nom de casa:

– *Cal Fangara* i *cal Fangarilla*. El nom prové d'una eina utilitzada en feines del camp: la fanga. A partir d'aquesta eina s'ha construït el verb *fangar*, que significa 'girar la terra', però sense que aquesta quedi «tapullada».²² És a dir, no es trepitjava la terra. La gent d'aquesta casa tenia un hort en molt bones condicions, ja que el fangaven sempre. Hi ha un refrany a les nostres terres que diu: «Bona fangada val mitja fermada». Significa que l'acte de remoure bé la terra és una gran condició per fer-la produir molt.

– *Cal Xurrac*. Indica un instrument consistent en una fulla d'acer que té una vora dentada i va fixada per un extrem a un mànec i serveix per serrar. Aquest mot és un derivat de *serra*, amb una modificació de la sibilant inicial i l'adopció del sufix *-ac* per expressar més vivament el soroll estrident i esqueixat que fa aquest instrument en serrar.

– *Cal Calques*. La forma plural d'aquest nom és determinada perquè la calca és cadascun dels dos llistons que es troben en la part inferior del teler de mà i que el teixidor fa baixar alternativament pitjant-los amb els peus, produint amb aquest moviment la pujada i baixada dels lliços.

– *Cal Violí*. Un membre d'aquesta casa tocava el violí a les festes. Es tracta d'una ocupació no professional. Segurament era una persona per a la qual l'exercici de la música equivaldria a un gust i a un esplai. La seva actuació quedava emmarcada en les festes majors, en les processons, etc.

6.8. LLOC D'ORIGEN

*A Maldà tenim de tot:
txecos, russos, grecs, gallegos...*

Una altra font important de noms de casa és la formada pels noms dels llocs d'on procedeixen els individus. Un adjectiu derivat d'un nom propi de país, de comarca, de vila o poble, pot esdevenir nom de casa per indicar l'origen, l'ètnia, o qualsevol relació amb el país, la comarca o altres indrets.

22. En les nostres terres hom diu que la terra està «tapullada» quan després de ploure es passa per sobre i queda desconjuntada.

Una classificació dels noms de casa d'aquest tipus que apareixen en els pobles estudiats podria ser la que segueix:

1) Noms que designen regions de la Península i d'altres països

A Maldà hi ha una sèrie de noms de casa que es refereixen a països llunyans: *cal Russo*, *cal Txeco* i *cal Grec*. La gent dels pobles, però, no creu que cap d'aquests noms caracteritzés la procedència estrangera dels membres fundadors d'aquestes cases. Quan plantejàvem als informadors la possibilitat que l'origen fos de persones estrangeres ens contestaven, d'una manera escèptica: «Si hi hagués hagut algun russo, grec o txeco s'hauria sapigut». Hom creu, més aviat, que l'origen d'aquests noms està basat en comparacions del tipus: «Sembla un russo» o «Parla com un russo». A vegades expressions com aquestes arrelen fort i poden caracteritzar un individu i després, passar a designar un nom de casa.

També trobem noms de casa que indiquen una regió de la Península: *cal Manyo* i *cal Gallego*. Contràriament als anteriors, aquests noms designen el lloc de naixença real dels subjectes que van fundar les cases.

Sobre *cal Gallego*, cal dir que es tracta d'un nom molt antic. D'aquesta mateixa casa existeix una variant: *cal Galleguet*. S'utilitzava aquest diminutiu per distingir el fill del pare. Una altra raó per a l'ús d'aquest derivat, que en principi sembla afectiu, és la que ens va donar un informant: «Perquè ere primet, tontet i curtet».

Un altre exemple d'aquest tipus és *cal Manyo*. Es tracta d'un nom més modern. L'individu que ha donat nom a aquesta casa és aragonès, i encara parla castellà.

2) Noms que designen viles i pobles de la zona

Quan un individu canvia de localitat per qüestions matrimonials, de treball, etc., i forma una nova llar algunes vegades el lloc d'origen d'aquesta persona forma part del nom de casa. De les dades que formen el nostre corpus tenim cinc exemples d'aquest tipus. Segons l'estructura formal d'aquests noms es poden subdividir en dos grups diferents:

a) En el primer grup el nom d'origen apareix introduït per la preposició *de*: *cal Ramon de Vic*, *cal Joan de Montblanc* i *ca la Rosa el Pau de Cabra*.²³ La preposició *de* ja denota la procedència forana dels individus. Són noms fàcils d'interpretar per la seva estructura. Tothom sap que Cabra, Montblanc i Vic són viles de les nostres terres. Per exemple, el nom de casa *cal Ramon de*

23. Vila de 837 habitants situada al Camp de Tarragona, a setze quilòmetres al nord de Valls, a migjorn de la serra de Cabra.

Vic és el resultat del fet que un paleta de Vic va anar a Maldà per qüestions de treball i, posteriorment, es va casar amb una dona d'aquesta vila. Ell mateix, a causa del seu ofici, es va fer una casa nova, i per això va quedar el seu nom.

Com a construcció normal, aquests noms compostos porten la preposició *de* intercalada entre el prenom i el nom de lloc:

Indicador + Prenom + *de* + Lloc d'origen

Aquesta és l'estructura bàsica d'aquests tipus de noms, però es pot complicar amb la juxtaposició d'un altre nom. Aquest és el cas de *ca la Rosa el Pau de Cabra*. En aquest exemple concret, l'existència dels prenom indica una relació matrimonial.

b) En el segon grup el nom d'origen apareix com a únic element del nom de casa. Aquest és el cas de *cal Glòria* i de *cal Pirenc*. En el primer cas hi ha una simplificació formal del nom de la vila de procedència: la Glorieta.²⁴ Aquesta simplificació dóna com a resultat una homonímia amb *Glòria* (prenom de dona). Per aquesta raó, contràriament al que succeïa en el primer grup, la seva interpretació és més difícil. Tanmateix, el personatge que vivia en aquesta casa rebia el sobrenom *lo Glorieta*, que és una forma més fidel al lloc d'origen de l'individu. En el segon cas, *cal Pirenc*, observem la utilització del gentilici per indicar la procedència de la persona. En aquest cas, el lloc d'origen és el poble anomenat Pira.²⁵

3) Noms que designen l'ètnia de la persona

Per a aquest apartat només disposem d'un exemple: *cal Mora*. El nom sembla que indica que la persona designada era sarraïna. Però l'origen del nom de casa no és tan clar com sembla. Els informadors ens han explicat dues històries que podrien ser l'origen del nom de la casa:

a) La història tradicional que s'ha sentit a Llorenç està basada en la creença que el fundador de la casa es va casar amb una dona mora.

b) En canvi, la segona història es basa en la procedència dels fundadors de la casa. Aquests haurien vingut d'un poble, la Mora, situat al costat de Cervera.

L'antiguitat de la casa (unes vint generacions) fa que els seus orígens siguin incerts. Això fa que hi hagi l'existència d'aquestes dues històries contraposades.

D'altra banda, hi ha una altra possible explicació. Aquest nom de casa pot provenir d'un cognom, ja que està documentada l'existència d'un individu que portava aquest cognom. Concretament, l'any 1436 apareix un tal *Pere Mora* a Llorenç (Bellmunt, 1991, 354).

24. Poble del municipi de Passanant, a la Conca de Barberà.

25. Municipi de la Conca de Barberà.

6.9. SITUACIÓ

*Tota la setmana al mas,
el diumenge en sóc vilera,
i el dilluns al matí
ja en torno a ser masovera*

Alguns noms de casa han estat formats a partir de localitzacions concretes. Poden fer referència a llocs situats dins o fora de la població. Hi predominen els corònims²⁶ de la geografia humana com carrers, costes, etc. Aquests tipus de noms de casa fan referència a la situació concreta dins del poble, al lloc de treball dels individus, etc. La majoria d'aquests noms, de la mateixa manera que els noms de lloc d'origen, porten intercalada la preposició *de* entre el prenom i el nom de la situació concreta (*cal Ton del Mandanell*, *ca la Carme [de] la Carretera*, *ca l'Enric del Cau*...).

La classificació concreta pel que fa als pobles estudiats podria ésser:

1) Noms de casa que designen llocs situats dins de la població

– *Cal l'Enric del Cau* i *cal Catòlic del Cau*. El lloc on es troben aquestes cases fa referència a un carrer del poble, el carrer del Cau. Aquest nom prové del fet que és un carrer tan petit i estret que sembla un cau.

– *Cal Sitra de la Carretera* i *ca la Carme la Carretera*. Aquestes cases reben l'especificació «de la carretera» perquè estan situades al peu mateix de la carretera. En alguns casos s'afegeix aquest nom de situació per diferenciar la casa nova d'una altra ja existent amb el mateix nom.

– *Ca la Costa el Magí*. La casa es troba situada en un carrer que fa pujada.

– *Cal Cantó*. És una de les cases més antigues de Llorenç i està situada al cantó de l'església. Possiblement per aquesta raó rep el nom. En aquest cas, contràriament als altres, apareix una forma simple sense preposició ni cap prenom.

2) Noms de casa que designen llocs situats fora de la població

– *Ca la Malena el Mandanell*²⁷ i *cal Ton del Mandanell*. Maldanell és una partida de terme corresponent a un poble desaparegut, prop de Maldà. Les

26. Segons Moreu-Rey (1981, 177), són *corònims* tots els noms genèrics de descripció geogràfica en el sentit més ampli de la paraula.

27. Aquest nom ha experimentat una dilació de la *n* (Maldanell) provocada per la llei fonètica d'assimilació.

persones que van originar aquests noms de casa van treballar molts anys al mas de Maldanell com a mitgers.

– *Cal Molí de l'Horta*. L'horta és un terreny regable, generalment de gran extensió, on es conreen verdures, llegums i arbres fruiters. En aquesta zona hi havia una cadena de molins que feien farina i que estaven situats al llarg del riu Corb. Aquest territori, ple d'hortets, és conegut pel «terme de l'Horta». El nom de la casa fa referència a un dels molins de la zona en concret.

– *Cal Quim del Puig*. «Puig» indica un accident orogràfic que es refereix al relleu del terreny. La casa es designa d'aquesta manera perquè els seus habitants van fer de mitgers durant molt temps en terrenys que es trobaven al lloc anomenat «el Puig». Es dona el cas que també vivien al mas del Puig.

– *Ca la Pera*. És un nom de casa de Maldà que rep aquest nom només al poble de Llorenç. Això es deu al fet que tenien un conreu, al terme del poble veí, que és anomenat «la Pera».

6.10. NOMS D'EDIFICI

*Atenció, atenció!
Es fa saber que a les vuit del vespre
hi ha reunió a Casa la Vila*

En tots els pobles hi ha edificis que són de caire públic. Uns pertanyen a l'Administració (ajuntament, *coto*,²⁸ sindicat ...), altres són centres culturals, altres indiquen edificis típics del poble, etc.

Alguns d'aquests noms no porten la partícula introductòria *cal/ca la*. Aquest fet significa que no són considerades de la mateixa manera que les altres cases dels pobles.

1) Noms de casa que designen edificis de l'Administració

– *Casa la Vila* i *Ca la Vila*. Les dues variants, *casa la/ca la*, existeixen tant a Llorenç com a Maldà. Aquests noms indiquen el lloc de reunió de l'Ajuntament, on es fan els actes oficials, les reunions sobre festes, etc. La forma introductòria *casa* és remarcable perquè, juntament amb *casa el Metge*, és l'única vegada que apareix per designar un nom de casa.

28. Castellanisme que significa 'terreny privat de caça'.

– *Cal Pau de la Cooperativa*. A Maldà hi va haver una cooperativa de la qual s'encarregava el Pau.

– *Lo pis de la Mestra*. Era un pis que pertanyia a l'Ajuntament. Estava situat al primer pis de *Casa la Vila* i s'utilitzava com a domicili de les mestres que exercien en el poble.

– *Lo Centro* i *ca l'Antònia el Centro*. L'edifici caracteritzat per aquest nom és un centre cultural on hi ha cinema i bar. El nom de casa *ca l'Antònia el Centro* indica que la dona en qüestió va ser durant molts anys la persona encarregada del bar del Centro.

2) Noms de casa que designen edificis peculiars dels pobles

– *Cal Castell* i *cal Pere el Castell*. Els habitants d'aquestes cases eren descendents dels barons de Maldà. La senyora de *cal Castell* rebia el títol de «donya» i de cognom es deia Roger de Làuria.

– *Cal Jaume el Forn* i *ca la Malena el Forn*. Els prenomes que encapçalen aquests noms de casa indiquen que els individus van comprar el forn del poble. Els noms de casa reflecteixen l'activitat professional, mitjançant l'enunciat del lloc de treball.

– *Ca la Cantina*. Era un sobrenom que es donava a una casa perquè els que hi vivien tenien un bar.

– *Cal Mas* i *cal Jaume el Mas*. Eren persones que treballaven de mitgers al mas de les Comes.

– *Cal Magatzem*. La casa rebia aquest nom perquè els que hi vivien tenien un local que el feien servir per guardar mercaderies.

6.11. NOMS D'ANIMALS I DE VEGETALS

*Tot fa cap a l'olla:
espinacs, fesols, faves...*

Entre els noms de casa s'acostumen a introduir noms d'animals i de vegetals per diverses raons. Alguns són deguts a la comparació de les persones amb els animals i vegetals, i al·ludeixen al físic o al caràcter dels individus. Així tenim noms com *ca la Cotorra*, *cal Mussol*, *cal Xuta* i *cal Gaig*, etc. (vegeu § 6.3 i 6.4). Altres, contràriament als anteriors, fan referència al seu sentit real. Els noms basats en vegetals, en la seva majoria, corresponen a llegums i verdures dels horts (espinacs, fesols, faves, etc.).

Deixant de banda les metàfores que fan referència al caràcter o a les característiques físiques de les persones, dividim aquest apartat en els dos grups següents:

1) Noms que designen animals

– *Cal Caragols*. La gent dels pobles del voltant anomenaven *cal Caragols* a la casa *cal Catòlic* de Maldà perquè un plat típic del seu bar eren els caragols.

– *Cal Puça*. Una dona del poble esventava els llençols a la finestra de casa seva per tal de treure les puces que tenien. Aleshores la gent del poble, irònicament, va començar a anomenar la casa amb aquest nom.

– *Cal Virat*. No es tracta, en aquest cas, d'un nom d'animal, però hi fa referència. Un home caçador del poble tenia molts gossos. Tant si eren mascles com femelles els posava un mateix nom: *Virat*. Es deien així perquè sempre els tenia d'un mateix color.

2) Noms que designen vegetals

– *Cal Pebrots*. Era una caseta o un pati que utilitzaven els de *cal Flari* com a magatzem per guardar les verdures i els pebrots, car tenien tenda. Podem dir que es tracta d'un cas de metonímia, ja que el nom d'un tipus de vegetal dóna nom a la casa.

– *Cal Fesol*. Tenien una parcel·la de terreny, prop del canal d'Urgell, on hi plantaven molts fesols. Es tracta d'un nom de caire pejoratiu, car els habitants de la casa sempre s'enfadaven si s'utilitzava aquest nom.

– *Cal Figa*, *cal Cagafigues*, *cal l'Espinaca* i *cal Faves*. Com en el cas anterior, aquests noms de casa són noms ofensius. Per exemple, el mot *figa*, vulgarment, fa referència a l'òrgan sexual femení.

6.12. EXPRESSIONS

A: Déu gràcies!

B: Qui hi ha?

Hi ha locucions catalanes que serveixen de suport a la frase o al diàleg. Són fets de parla habituals que han quedat fixats com a característics d'una persona concreta per esdevenir posteriorment noms de casa. La repetició constant d'una

mateixa frase o expressió pot produir el naixement d'un nom que caracteritzi un individu. A Maldà i a Llorenç tenim dos exemples que demostrin aquesta curiosa formació de noms de casa:

– *Cal Pobret de Mi*. Aquesta expressió és un exemple d'estereotip lingüístic usat en la parla quotidiana. Rutines d'aquest tipus faciliten el desenvolupament de la interacció comunicativa. L'expressió «pobret de mi» formaria part de la fase inicial d'una conversa. Aquestes estratègies són marcadors discursius que qualifiquen i determinen els moviments de cada participant en la producció del discurs.

Davant d'una pregunta la persona d'aquesta casa responia:

«Ai, pobret de mi! Si jo no sé res.»

L'ús freqüent d'aquesta rutina lingüística ha provocat la seva fixació com a nom de casa.

– *Cal Quià*. Si per l'expressió «pobret de mi» era fàcil d'imaginar que es tractava d'una expressió típica de la parla, per la construcció «quià» en un principi sembla més difícil esbrinar el seu origen. Realment es tracta d'una pregunta típica de les zones rurals que es dona en un context del tipus:

A: Déu gràcies!

B: Quià? (< Qui hi ha?)

A és l'individu que va a la casa de B, i per cridar-lo utilitza l'expressió «Déu gràcies!», i B, des de dalt de la casa, respon: «Quià?». Podríem dir que es tracta d'un mecanisme per iniciar una conversa entre dos interlocutors, d'un intercanvi de formalismes que condueixen a l'obertura dels temes que es volen tractar.

La utilització d'aquesta fórmula per part de la dona de la casa ha donat com a resultat el nom de casa.

6.13. RENECS I INSULTS

Càgun colloi!!!

L'ús molt freqüent de determinades paraulotes no és altra cosa que un suport per ajudar a l'emissió de frases en una conversa. Renegar, en la vida quotidiana, és infringir les regles del bon gust i del ben parlar, en produir expressions que fan referència als tabús propis de la comunitat de parlants.

Renegar significa, doncs, fer present un tabú religiós, sexual, fisiològic, etc. L'ús de les paraulotes i renecs als pobles és molt freqüent. Depèn de les situacions i sobretot de les persones: els homes que treballen al camp els usen molt sovint; en canvi, les dones n'empren menys (Plaza, 1980, 97). Un exemple que demostra aquesta habitud al renec és la poesia d'un camperol de Llorenç:

Com a buscador de raons,
ni mai d'una idea sàvia,
no de llet sinó de ràbia
se m'ompliren els collons.
I per tots els medis bons
d'aconseguir un bon fi,
vam anar a matar i a ferir
sens respectar ni tan sols
a la puta mare que el va parir.

(Versos de l'Eusèbio)

L'alt grau d'aparició dels renecs dins la conversa fa que alguns puguin ser fixats com a noms de casa:

– *Cal Colloi*. És una forma que s'utilitza per dissimular la grosseria del mot *collons*. Actua com una variant eufemística. Un home d'aquesta casa usa sovint aquest renec com a introductor dins la conversa:

«Càgun colloi...!»

– *Ca la Tòtila*. Aquest nom de casa és producte de la innovació del jovent. La dona de la casa va dir als seus fills:

«No feu cas a aquests tòtils» (referint-se al jovent).

A partir d'aleshores el jovent ha usat aquesta paraulota per burlar-se de la casa on viu la dona.

– *Cal Cagot*. En aquesta casa, hi vivia un home que era molt temut al poble. Va ser molts anys a la presó acusat d'haver matat una dona. Quan la quitxalla no es portava bé, les mares deien:

«Mira que et farem anar a buscar el Cagot.»

– *Cal Figa* i *cal Cagafigues*. Es tracta de paraules que poden referir-se a l'òrgan sexual femení. La paraula *cagafigues* és una composició d'un verb fisiològic i el nom de l'òrgan sexual.

7. INNOVACIONS

*Siete por ocho nublado,
puntada al ventre
i a parir gats*

Dins aquest estudi de noms de casa hem inclòs innovacions degudes a un grup determinat de la comunitat: el jovent. Les noves formacions de noms de casa serien part d'una mena d'argot que només coneix aquest grup. La seva formació persegueix dos objectius bàsics, confluents en força aspectes.

1) Una finalitat pràctica

El caràcter intencionadament inintel·ligible d'aquesta variant de la parla col·loquial l'associa amb les anomenades *varietats criptiques* o *secretas*. El jovent vol que quan es parla d'un determinat subjecte no sigui entenedor per a la resta de la comunitat. Noms com *cal Colloi*, *ca la Tòtila*, *cal Trajes*, etc., només formen part del lèxic d'aquest grup. La resta de la comunitat no té coneixement d'aquestes noves formes.

Un exemple de conversa en la qual es veu la utilització dels noms de casa amb una voluntat crítica és:

A (jove 1):	L'has vist, al de cal Trajes?
B (jove 2):	No sé on pare.
C (persona fora del grup):	Qui és lo Trajes?
A:	Lo de cal Persianes.
C:	Qui és lo de cal Persianes?
B:	Lo de cal Trajes!

En aquest cas es pot apreciar que el subjecte C no té coneixença dels noms de casa que apareixen en la conversa. *Cal Trajes* i *cal Persianes* designen, per part del jovent, una mateixa casa. A i B mantenen una actitud burleta enfront de C.

2) Una finalitat expressiva

Conjuntament amb les finalitats pràctiques i criptiques, la recerca d'expressivitat és fonamental en el naixement de nous noms de casa. La voluntat

expressiva porta a reformular un codi (els noms de casa tradicionals), i el convertiex en una eina més o menys secreta però alhora creadora d'una segona realitat (formes innovades pel jovent), al seu torn apartada de la quotidiana.

Les noves formacions dels noms de casa són degudes al desig d'expressivitat, al joc lingüístic i a la ironia. Es veu en noms com: *cal Millonari*, *cal Gàtxet*, *ca la Tòtila*, *cal Coaquín*, *cal Persianes*, *ca la Llorda*, *cal Bollos*, etc.

El jovent té una actitud burleta enfront dels altres individus i, molt sovint, utilitza jocs lingüístics. Aquests jocs tenen la finalitat bàsica de l'entreteniment personal, i alhora es col·labora en el dels altres participants. El joc lingüístic afavoreix sempre l'expressivitat del parlant, constitueix una prova de la seva creativitat i s'associa amb l'humor. Una de les facetes d'aquest procediment expressiu consisteix en la tria de les peces lèxiques i de les construccions sintàctiques que es combinaran en la parla. Per exemple, quan el jovent es refereix al *Xavier de cal Justo* diu: «lo Gavier de Gal Gusto».

En les innovacions se solen preferir elements expressius en lloc d'altres de més neutres. Així s'explica l'ús de renecs (*cal Colloï*), insults (*ca la Tòtila*), derivacions (*cal Botiguerot*), castellanismes (*cal Trajes*, *cal Coaquín*, *cal Bollos...*), etc.

El lloc on s'han creat la majoria de les innovacions és el bar de Llorenç. Aquest ambient lúdic propicia la creació de noves formes. En aquest espai s'acostumen a criticar moltes cases del poble i, mitjançant aquest procediment, s'arriba a la formació de nous noms de casa.

Ara explicarem l'origen d'algunes innovacions on es poden apreciar les característiques que hem comentat anteriorment:

– *Cal Botiguerot*. Es tracta d'un augmentatiu de caire despectiu. El nom es refereix a la grandària d'un botiguer.

– *Ca la Llorda*. El jovent va posar aquest nom al bar del poble perquè sempre està molt brut.

– *Cal Bollos*. Es refereix a una casa on venen pa. En una festa del jovent aquests pastissers van portar panets i els volien cobrar en aquell mateix moment. El jovent no ho va fer i els pastissers es van enfadar.

– *Cal Persianes*. És una casa on hi ha moltes persianes.

– *Cal Trajes*. Un noi de la casa, en un mateix dia de la Festa Major, es va canviar moltes vegades de *traje* (cinc o sis).

– *Cal Coaquín*. Algun sector de la gent d'edat avançada no sap pronunciar el so [x], que forma part de l'inventari fonètic castellà. La joventut pronuncia [koakín] per burlar-se de la gent que no el sap pronunciar.

– *Cal Gàtxet*. Un jove de la casa té molt enginy per fer treballs manuals, i el jovent diu que té moltes «gatxetocoses». Es tracta de la comparació d'aquesta persona amb el protagonista d'una sèrie de dibuixos animats: *L'inspector Gad-gad*.

- *Cal Pep de la Copa i Mesura*. Aquest nom ve del fet que un any l'home de la casa es va quedar la copa guanyada en el partit de futbol de la Festa Major.
- *Cal Colloi*. És el renec que sovint utilitza una persona de la casa.
- *Ca la Tòtila*. Una dona del poble va dir als seus fills: «No feu cas d'aquests tòtils!» (referint-se al jovent). A partir d'aleshores, aquests sempre li diuen *Tòtila*.

8. ESTUDI FORMAL DELS NOMS DE CASA

*Si mirem la forma
entendrem millor el contingut*

8.1. ESTUDI SINTÀCTIC

Ca + el = cal

És interessant fer algunes consideracions sobre l'estructura sintàctica d'aquests noms, ja que pel fet de ser noms de casa tenen una estructura singular. Hi ha determinats aspectes que fan que un estudi sintàctic de la seva estructura sigui tan interessant com els estudis semàntics o diacrònics de què solen ser objecte.

8.1.1. *Introductors*

Aquests són els elements més característics per distingir els noms de casa d'altres tipus de noms o denominadors. Hi ha dues formes diferents d'indicador determinant o introductor:

I) article

II) *ca* + article.

En el nostre corpus apareixen pocs casos en què l'introductor és del tipus I. Només es dona en: *l'Abadia*, *lo pis de la Mestra*, *lo Centro* i *lo Forn [del Poble]*. Es tracta d'edificis públics que se solen anomenar amb l'article. En canvi, la resta de noms de casa són introduïts per l'indicador «*ca* + article». En el cas concret de *lo pis de la Mestra*, podem dir que l'introductor és el conjunt format per «lo pis», ja que el nucli és «Mestra». En aquest nom de casa, «lo pis» té la mateixa funció que l'introductor «*ca* + article» (**ca la Mestra*). Les diferents variants del tipus II són: *cal*, *ca la* i *ca les*. La forma *can* no apareix en cap cas.

D'altra banda, l'introduïdor ens serveix per distingir els renoms individuals dels renoms col·lectius o noms de casa. Els primers sempre són introduïts per un article (*la, lo, el* i variants segons el context). Per exemple: *lo Toneto, la Raquelet, la Rusona, lo Pubillo, lo Sepe*, etc. Els noms de casa, contràriament, són precedits pels proclítics *cal, ca la* i *ca les*. També trobem les formes *casa la* i *casa el*, que s'utilitzen com a introduïdors en els casos *Casa la Vila* i *casa el Metge*. Cal dir, però, que aquestes formes alternen amb *Ca la Vila* i *cal Metge*.

En la nostra comarca, la utilització dels introduïdors *cal* o *can*, no solament és perfectament conscient, sinó que hom els atribueix a vegades un contingut semàntic que complementa llur funció normal. La gent dels nostres pobles distingeix perfectament la utilització de les dues formes: «Aquí diem sempre *cal*, i no *can*, com els barcelonins».

8.1.2. Estructura formal dels noms de casa

Si ens fixem en els diferents tipus de noms de casa, observem que la seva estructura està formada segons diverses variants sintàctiques: des de les estructures més senzilles, que ens serviran de base, fins a les estructures compostes.

a) Estructura formal simple (SN I).

•*Ca + article + nucli*•

Cal Ribera, cal Fangara, cal Bergadà, ca l'Isidret, cal Quià.

Ca la Quica, ca la Pura, ca la Pili, ca la Paulina, ca la Viona, ca l'Angústia.

Ca les Viudes.

El nucli pot ser un prenom, un cognom, un nom d'ofici, un adjectiu, etc.

b) Estructura formal composta (SN II).

b₁) •*Ca + article + nucli + nom*•

Cal Tonet Giné, cal Cisco Molí.

b₂) •*Ca + article + nucli + adjectiu*•

Cal Llarg Nou, cal Llarg Vell, cal Coix Vell, cal Metge Vell.

b₃) •*Ca + article + nucli + sintagma preposicional*•

Ca l'Andreu del Mora, cal Lluís del Mateuet, cal Ramon de Vic, cal Josepet de la Tonya, cal Joan de Montblanc, cal Ramonet del Xepe, cal Ramon de la Mixona.

Molts noms de casa tenen una estructura que està formada per un nucli recent i un nucli antic:

•Introductor + nucli recent + *de* + nucli antic (nom de casa primitiu amb introductor o sense)•

Cal Mora / ca l'Andreu del Mora, cal Feliuet / ca la Ramona el Feliuet, cal Mano / cal Pere el Mano.

b_{3,1}) •*Ca* + article + nucli + [*de*] + article + nucli del s. prep. •

Cal Jaume el Violí, cal Jaume el Rafel, cal Pere el Mano, cal Magí el Boleda, ca la Tresina la Panaques.

Aquests exemples són producte de l'el·lipsi, corrent i tradicional a moltes comarques, de la preposició *de* del genitiu. Aquesta pèrdua prové de la reducció de la tensió en la parla quotidiana.

Un altre aspecte que cal comentar és l'assimilació de la vocal de l'article al punt d'articulació de l'última vocal del nom anterior. Així, casos com *cal Magí el Boleda* o *cal Cisco el Gallo* es pronuncien: [kál maʒíl ʙoléda] i [kál sískolɣálo]. Aquest fet es dona per les lleis de fonètica sintàctica que afecten la llengua catalana.

b_{3,2}) •*Ca* + article + nucli + *de* + *ca* + article + nucli del s. prep. •

Cal Ton de cal Boleda, ca la Soledad de cal Mònico.

b_{3,3}) •*Ca* + article + nucli + s. prep. 1 + s. prep. 2 •

Cal Cisquet del Fuster el Bepo (en l'estructura profunda és *cal Cisquet [de cal] Fuster [de cal] Bepo*). *Ca la Rosa el Pau de Cabra*. En aquest cas, el s. prep. 2 fa referència a un nom de lloc. Per aquesta raó no s'ha d'afegir l'introductor *cal*.

En aquests exemples, la preposició *de* que introdueix els sintagmes preposicionals té una funció recursiva. És a dir, fa referència als diversos nuclis antics als quals pertany la persona a qui es dona un nou nom de casa.

8.1.3. La preposició de

La preposició *de* té una funció sintàctica important dins l'estructura dels noms de casa. En el nostre corpus hem observat que hi ha noms de casa que utilitzen aquesta preposició dintre del sintagma preposicional; però, tanmateix, trobem molts exemples on es produeix l'el·lipsi de la preposició. Aquesta alternança pot sistematitzar-se mitjançant una regla fònica (Plaza, 1990, 23):

Si el nucli del nom de casa acaba en consonant, aquest porta sempre la preposició; en canvi, si el nucli acaba en vocal, la preposició generalment desapareix.

Exemples:

–Amb preposició: *cal Ramon del Pau*, *cal Ton del Perlo*, *cal Lluís del Mateuet*, *cal Llorenç del Serení*, *cal Peret del Sabata*.

–Sense preposició: *cal Pere el Mano*, *ca la Treseta la Coloma*, *cal Cisco el Gallo*, *cal Jaume la Viona*.

Podem dir que la preposició és obligatòria quan el nucli acaba en consonant, i poc usual quan acaba en vocal. De tota manera, la preposició *de* no desapareix quan el nucli acaba en diftong. Exemples d'aquest darrer cas són: *cal Mateu del Magre*, *cal Pau del Sitra*, *ca l'Andreu del Mora*.

Segons l'èmfasi que posin els parlants en la conversa pot aparèixer o no la preposició *de* en el nom de casa. Si els parlants prenen cura de la pronúncia, diuen la preposició quan el nucli acaba en vocal. En canvi, si no es fixen en la pronúncia, que és el fet més usual, es produeix l'elisió de la preposició *de*. Generalment tenim les formes: *ca la Mercè el Tonyo*, *cal Jaume el Mas*, *ca la Tresina la Panaques*, *cal Blasi el Meca*.

Tots aquests exemples, produïts d'una manera més acurada poden introduir la preposició *de* en els noms de casa dins la conversa: *ca la Mercè [d] el Tonyo*, *cal Jaume [d] el Mas*, *ca la Tresina [de] la Panaques*, *cal Blasi [d] el Meca*.

Contràriament, en els casos de nucli acabat en consonant, no desapareix la preposició. Així, formes com: **cal Ramon el Pau*, **cal Ton el Perlo*, **cal Peret el Sabata*, no apareixen mai en les converses.

Com hem vist abans, doncs, en el nostre corpus es pot observar que hi ha una sèrie de condicionaments fonètics que afavoreixen l'el·lipsi o el manteniment de la preposició *de* dintre de l'estructura del nom de casa.

Una altra característica de la preposició *de* és indicar el lloc d'origen o la procedència dels individus. De fet, però, s'han de distingir dues estructures diferents quan parlem de l'origen d'una persona:

a) Procedència d'una localitat diferent

–*Cal Ramon de Vic*, *cal Joan de Montblanc*, *ca la Rosa el Pau de Cabra*.

En aquests casos la preposició *de* indica que els individus són originaris d'altres localitats. Aquesta preposició pot introduir un terme atributiu que indica l'origen o la procedència de l'habitant de la casa (Pons, 1987, 53):

Algú és el Ramon > el Ramon és de Vic > el Ramon de Vic >
> *cal Ramon de Vic*.

Algú és la Rosa > la Rosa és dona del Pau > el Pau és de Cabra >
> la Rosa del Pau de Cabra > *ca la Rosa el Pau de Cabra*.

L'estructura sintàctica de base d'aquests tipus de noms de casa és:

•Introductor + nucli + *de* + lloc d'origen•.

Es tracta d'un sintagma preposicional que indica la procedència forana de l'individu.

b) Procedència dins la mateixa localitat

– *Cal Pep del Puça, cal Peret del Cagno, cal Ramon del Serení, cal Ramonet del Xepe, ca la Soledad de cal Mònico*.

En aquests exemples, la preposició *de*, en combinació amb l'introductor «*ca* + article», indica que els individus procedeixen d'una altra casa que es troba en la mateixa localitat:

Algú és el Pep > el Pep és de cal Puça > el Pep del Puça >
> *cal Pep del Puça*.

En aquests casos, l'estructura sintàctica es pot resumir d'aquesta manera: «introductor + nucli + *de* + [*ca*] + article + casa de procedència».

Es tracta d'un sintagma preposicional que indica la casa de procedència de l'individu.

Cal indicar, però, que la preposició *de* també pot experimentar l'elisió en els casos en què es compleix la regla fonètica que hem explicat anteriorment. Aquest fet es pot observar en els exemples següents: *Cal Pere [d]el Pubill, ca l'Eduardo [d]el Victòrio*.

Dins d'aquest apartat encara hi pot haver una altra variant formal pel que fa a l'estructura dels noms de casa. Trobem casos com *cal Cisco Molí* i *cal Tonet Giné*, on apareix el nom de casa juxtaposat al nom de la casa de procedència de l'individu. Això queda reflectit en aquest procés:

Cal Francisco de cal Molí de l'Horta > **cal Francisco el Molí* > *cal Cisco Molí*.

Com veiem en l'exemple, en aquests casos desapareixen tant la preposició *de* com els introductors *ca* + article. Els dos nuclis (recent i antic) apareixen juxtaposats. Però, com es pot observar, en l'estructura profunda apareixen tots dos elements (preposició i introductor).

* * *

Comparant les estructures dels dos apartats anteriors, veiem que en el primer (a, «Procedència d'una localitat diferent») no s'utilitza, dintre del sintagma preposicional, cap tipus d'introductor; en canvi, en el segon (b, «Procedència dins la mateixa localitat») l'aparició de l'introductor és necessària per indicar la casa o nucli antic al qual pertanyia l'individu.

8.2. ESTUDI MORFOLÒGIC

*L'Antônio diu a l'Antonietta:
«Què fa el de ca l'Antônio?»*

Més que cap altra unitat de la llengua, el sobrenom, a causa de la seva precarietat històrica i al fet de no quedar fixat en la llengua escrita, admet tota mena de modificacions formals que contradiuen les normes de la gramàtica general: feminitzacions, masculinitzacions, contraccions, abreviacions, etc. El nucli sovint perd, en el canvi, la seva qualitat de motivació, i, progressivament, esdevé un signe purament designatiu i convencional.

8.2.1. Canvi de gènere

El fenomen més corrent que ha modificat els noms de casa ha estat el canvi de gènere, del portador del nom de casa.

a) La feminització

Es produeix la feminització del nucli sense la concordança normal de l'introductor. Per exemple, el nom de casa *cal Manyana* no és un castellanisme, com podria semblar, sinó un canvi de gènere de *manyà*: **cal Manyà* > *cal Manyana*. En aquest procés, l'introductor resta invariable i, en canvi, el nucli del nom de casa varia perquè es va aplicar a una dona.

b) La masculinització

En algunes ocasions es produeix el fenomen invers: la masculinització del component antroponímic femení. Aquesta modificació acostuma a afectar els sobrenoms de tota categoria, tant els procedents de prenom o de noms de fonts com els procedents d'adjectius o de substantius genèrics.

El canvi de gènere no s'ajusta sempre a les normes gramaticals. En els pobles estudiats trobem els exemples *cal Silo* i *cal Mònico*. En aquesta masculinització hi ha una concordança entre l'introductor i el nucli. S'ha produït el procés següent:

Ca la Sila > *cal Silo*

Ca la Mònica > *cal Mònico*

També es presenten casos de masculinització de l'introductor. Hi ha noms de casa en els quals l'introductor presenta un canvi de gènere: *ca la* > *cal*.

Encara que es produeixi aquesta modificació de l'introductor, el nucli del nom de casa resta en la seva forma originària. Així, trobem casos com: *cal Rossa*, *cal Pona*, *cal Cona*, *cal Mora*, *cal Puça*, *cal Cabra*, *cal Xuta*, *cal Figa*, *cal Sileta* i *cal Lina*.

8.2.2. Plurals

Un altre tipus de modificació que afecta els noms de casa és la formació de plurals. En la majoria d'aquests casos comprovem que no hi ha concordança entre el nucli i l'introductor. El nucli, havent perdut el seu contingut semàntic amb el pas del temps, queda neutralitzat, i no posseeix la força suficient per assumir els drets d'un plural. Serien casos com: *cal Cames*, *cal Caragols*, *cal Persianes*, *cal Trajes*, *cal Bollos*, *ca la Panaques*, *cal Naios*, *cal Calques*, *cal Faves*, *cal Soques*, *cal Sopes*, *cal Pebrots* i *ca la Talones*. Però en altres casos es produeix la concordança entre l'introductor i el nucli. Un exemple d'aquest tipus és *ca les Viudes*. Aquest nom prové d'una situació familiar: en la mateixa casa vivien tres viudes. També hem trobat un cas en què es dona alternança en la concordança d'introductor i nucli: *ca la Panaquetes* / *ca les Panaquetes*. Hi ha parlants que solen utilitzar una forma i altres que usen l'altra.

En conclusió, tant el canvi de gènere com el canvi de nombre evidencien, al llarg de la seva evolució, que els *noms de casa* poden canviar de grup i al mateix temps modificar el seu caràcter.

8.2.3. Derivacions

Una manera de produir noms de casa és la formació de derivats mitjançant sufixos. Els que apareixen en el nostre corpus són:

a) -ET, -ETA i els seus plurals: *cal Granyonet*, *cal Borrassquet*, *ca la Panaquetes*, *cal Sabateret*, *cal Pobret de Mi*, *ca la Mundeta*, *cal Tonet*, *cal Feliuet*, etc.

Aquests sufixos mostren, generalment, la casa d'origen d'algun dels membres que va formar posteriorment una nova casa. Aquest fet es produeix normalment quan un cabaler inicia un nou nucli familiar. Així, en els nostres pobles observem casos com: *cal Borrasco* / *cal Borrasket*, *ca la Panaques* / *ca la Panaquetes*, etc.

b) -OT: *cal Botiguerot* i *cal Cagot*.

c) -I, -INA: *ca la Paulina*, *ca la Tresina la Panaques*, *ca la Tresina l'Abdon*, *cal Serení*, etc.

d) -ONA: *ca la Franciscona*.

e) -ARRO: *cal Tonarro*.

f) -ITA: *ca la Rossita* i *ca l'Anita*.

Aquest sufix és una terminació típica del castellà.

8.2.4. *Altres variacions formals*

a) Afèresi

És la modificació més abundosa i més típica que es dona en els noms de casa. L'afèresi, a més a més, algunes vegades apareix combinada amb variacions complementàries.

– *Cal Lao* (Estanislau); *cal Cona* (Franciscona); *cal Ton*, *cal Tonet*, *cal Tonyo*, *cal Toneto* (Anton, Antoni); *cal Quim* (Joaquim); *cal Gori* (Gregori); *cal Mano* («hermano»); etc.

b) Síncope

– *Ca la Malena* (Magdalena); *cal Panton del Sabata*, *cal Pantonet* (Pau-Anton); etc.

c) Fusió

La juxtaposició, etapa final possible d'una composició, porta a la pèrdua del valor semàntic de cadascuna de les fraccions: s'arriba a l'aglutinació en un sol nom de casa.

– *Cal Peregròs* (Pere-gros); *cal Pere Jaume* [pɾe ʒáwme] (Pere Jaume); *cal Panton del Sabata*, *cal Pantonet* (Pau-Anton).

d) Altres procediments de variació formal

En aquest apartat comentem altres modificacions que apareixen en alguns exemples de noms de casa.

– *Cal Pascol* (Pasqual). Es produeix una monoftongació. El grup tònic *quà* passa a *cô*.

– *Cal Bep, cal Pep del Puça* (Josep). Trobem una afèresi combinada amb una modificació hipocorística.

Josep > Sep > Bep

Josep > Sep > Pep

– *Cal Jan* (Joan). Es tracta d'una reducció del hiat *oa > a*.

– *Cal Flari* (frare). Es produeix una dissimilació de les consonants líquides. La primera vibrant es transforma en una lateral.

– *Cal Margendom* (majordom). Trobem una metàtesi, un canvi en l'ordre de les consonants.

8.3. INFLUÈNCIA DEL CASTELLÀ

*Al Trajes li agraden els vestits
i al Bollos, els panets amb confits*

La presència de l'idioma castellà, la trobem reflectida en la majoria dels tipus de *noms de casa* (lloc d'origen, prenom, caràcter...), bé amb manlleus integrals, bé amb castellanismes parcials en totes les etapes de l'adaptació. Alguns exemples d'aquesta mena són: *ca l'Anita, ca la Rossita, cal Pepe, cal Merejildo, cal Conde, cal Xepe, cal Gato, Lo Centro, cal Justo, cal Joaquín, ca la Dolores, cal Javier, ca la Milagro, ca l'Ernesto, ca la Soledad, cal Xiquelo, ca la Talones*, etc.

En algun d'aquests casos apareix el so [x], que és una importació del castellà (*cal Javier, cal Justo, cal Merejildo, cal Joaquín*...). En d'altres es produeix una adaptació a la pronúncia catalana, com succeeix en *cal Coaquín* (el so [x] passa a [k], que pertany a l'inventari fonètic català). També hi ha exemples que són una importació total d'un nom castellà (*cal Pepe, ca la Dolores, ca la Talones, cal Conde*...). Altres casos presenten terminacions típiques del castellà: -o (*cal Gallo, cal Gato, lo Centro*...), -ITA (*ca l'Anita, ca la Rossita*...). Altres noms de casa han experimentat una evolució interessant del primitiu nom castellà:

Pacheco > Chepo > Xepi²⁹ > Xepe (cal Xepe)

29. Variant que apareix a Verdú i que també designa un nom de casa.

S'ha d'aclarir, amb tot, que hi ha creacions amb forma de castellanismes, i que corresponen, de fet, a masculinitzacions i feminitzacions. Per exemple, el nom de casa *cal Manyana* prové d'un canvi de gènere de *manyà* (ofici), i no és un castellanisme, com podria semblar aparentment. De la mateixa manera, hi ha algunes formes acabades en -o que no s'han d'atribuir a la influència castellana, sinó a la masculinització de noms femenins: *cal Silo*, *cal Mònico*, etc.

En les situacions de llengües en contacte, el repertori lingüístic d'un parlant inclou varietats corresponents a cada una de les llengües implicades. L'ús alternat d'aquestes llengües pot obeir a diverses causes. Per exemple, pot ser motivat per raons expressives o per un instint de joc lingüístic del parlant (Payrató, 1988, 153-154).

Aquest intent d'expressivitat queda palès en alguns noms de casa: *cal Trajes*, *lo Gavier de gal Gusto* (*lo Xavier de cal Justo*), etc.

9. CANVI I VARIACIÓ EN EL NOM DE LES CASES

*Cal que neixin noms
a cada instant*

Les cases, al llarg del temps, reben diferents noms. Exemples on es veu la gran quantitat de noms que pot rebre una casa són:

*Cal Quim del Puig > cal Lluís del Mateuet >
> cal Ton del Pau / cal Truquera
Cal Manyana > ca l'Esteve el Tarris > cal Pere el Castell >
> ca la Rosalia / cal Taxiste
Cal Tonet Giné > cal Cabaler > cal Cabaler el Llarg > ca l'Esteve >
> ca la Munda / cal Ribera / cal Pep de la Copa i Mesura / cal
Millonari
Cal Rafelet Vella > cal Jaume el Rafel > cal Ramonet del
Xepe / ca la Cànida / ca la Ramona / cal Botiguer / cal Botiguerot*

El canvi en els noms de les cases es produeix per diferents causes socials, i en aquest apartat intentarem discernir quines són aquestes raons que afecten el corpus estudiat. Però una bona quantitat d'aquests noms ha restat invariable al llarg dels segles. Són casos com: *cal Timoneda*, *cal Mora*, *cal Pastor*, *cal Cots*, *cal Miger*, *cal Bergadà*, *cal Pelat*, etc.

9.1. CAUSES DEL CANVI I DE LA VARIACIÓ

*Pubilla i hereu,
dues cases de creu*

Hi ha diverses causes de tipus social que cal tenir en compte per entendre els canvis produïts en els noms de casa: matrimoni, descendència, mort, orgull de nom i compra de la casa.

9.1.1. *Matrimoni*

En casar-se un home i una dona de dues cases diferents, és possible que el nom de la persona que va a viure a la casa de l'altre s'imposi sobre el nom del veritable descendent de la casa. Tot i això, hi ha casos en què els noms conviuen.

– *Cal Giné* > *cal Giné* / *cal Pubillo*. Un cabaler de *cal Mano* es va casar amb la pubilla de *cal Giné*. Aquest, en casar-se amb la descendent de la casa, va passar a anomenar-se *lo Pubillo*.

– *Cal Bernat* > *cal Bernat* / *cal Toneto*. Es van casar l'hereu de *cal Toneto* i la pubilla de *cal Bernat*. Actualment viuen a *cal Bernat* i hi ha la confusió de dos noms de casa. De *cal Bernat* se'n diu *cal Toneto*, sobretot entre la gent jove. En canvi, la gent gran recorda més els noms correctes de les cases. Hi ha una dita popular que es pot aplicar en aquest cas: «Pubilla i hereu, dues cases de creu». Aquest refrany significa que quan es casen una pubilla i un hereu una de les dues cases es perd.

– *Cal Manyana* > *ca l'Esteve el Tarris*. L'hereu de *cal Tarris* es va casar amb una pubilla de *cal Manyana*. En aquest cas, s'ha donat una substitució total del nom de casa.

9.1.2. *Mort*

La mort de l'individu que dóna nom a la casa pot provocar el canvi en el nom de casa.

– *Ca l'Esteve* > *ca la Munda*, *cal Ramon del Sabateret* > *ca la Malena la Magina*, *cal Francesc* > *ca l'Antònia el Francesc*. En morir un dels dos cònjuges, el que dóna nom a la casa, es produeix la substitució amb el nom del qui resta viu. Tot i això, trobem casos en què es produeix una adaptació. És el cas de *ca l'Antònia el Francesc*, on es conserva el nom de casa primitiu en el sintagma preposicional.

– *Cal Ramon de la Mixona* > *ca la Flora* > *cal Ramon de la Mixona*. Una família va comprar la casa *cal Ramon de la Mixona* i va passar a dir-se *ca la Flora* (nom de la dona). En morir aquesta dona, es va tornar a dir *cal Ramon de la Mixona*. Podem dir que ha tingut més força el nom més antic.

– *Ca l'Elvira* > *cal Xollat* > *ca l'Elvira*. Un cabaler de *cal Xollat* de Maldà es va casar amb una pubilla de *ca l'Elvira* de Llorenç. En morir aquesta dona, es va dir *cal Xollat* durant un temps, però després, com en el cas anterior, va recuperar el nom antic.

– *Ca la Francisca* > *ca les Viudes*. En aquest cas, el canvi de nom de casa no es produeix de la mateixa manera que en els exemples anteriors. La mort del marit de la Francisca va provocar que, en la casa, hi visquessin tres viudes. Aquest fet és el que va donar lloc al canvi de nom.

9.1.3. *Descendència*

Una altra causa del canvi o la variació del nom de casa originari és l'existència dels hereus, cabalers i pubilles. Són estatus que tenen un gran pes en la zona rural. Antigament, l'hereu era qui es quedava a viure a la casa pairal; en canvi, el cabaler formava un nou nucli familiar. Aquest fet provoca la creació de nous noms de casa sobre els noms de les cases pairals. Per exemple, trobem dues cases com *ca la Panaques* i *ca la Panaquetes*. L'hereu es va quedar a *ca la Panaques* i el cabaler va formar una nova casa: *ca la Panaquetes*. Es tracta d'un derivat de l'anterior, per no confondre's amb el nom de la casa pairal.

a) Canvi i variació en noms que designen una mateixa casa

– *Cal Perlo* > *cal Ton del Perlo*, *ca la Magina* > *cal Pau de la Magina*, *cal Feliu* > *ca la Ramona el Feliuet*, *cal Rafelet* > *cal Jaume el Rafel*, etc.

Es tracta dels hereus, o les pubilles, que formaven nous noms de casa conser-vant el nom antic de la casa com a element adjacent.

b) Canvi i variació en noms que designen cases diferents

Com hem dit, el cabaler, quan havia de formar una nova casa, conservava el nom de casa que el caracteritzava fins aleshores, però amb variants. Generalment, els noms de casa compostos solen referir-se a cases constituïdes per cabalers.

– *Cal Serení* / *cal Cisco el Serení*, *cal Gallo* / *cal Cisco el Gallo*, *ca l'Andreu* / *cal Pep de l'Andreu*, *cal Violí* / *cal Jaume el Violí*, *cal Bori* / *cal Cabaler el Bori*, *cal Molí de l'Horta* / *cal Cisco Molí*, *cal Coix* / *cal Coix Nou*, *cal Llarg* / *cal Llarg Nou*, etc.

És curiós el cas de *cal Blasi el Meca*. Aquesta casa va ser formada per un cabaler de *cal Meca*, però en desaparèixer la casa pairal va passar a dir-se només *cal Meca*.

També es produeix aquest canvi quan persones d'una casa van a viure a pobles diferents. Això es veu perfectament en l'exemple següent: *cal Pastor* (de Maldà) / *cal Pastoret* (de Belianes). La casa de Belianes prové de la de Maldà.

9.1.4. *Orgull de nom*

Algunes vegades els individus de les cases volen imposar un nom concret, molt sovint el seu cognom. Trobem exemples com:

– *Cal Ribera*. En aquest cas, fins i tot hi ha un rètol en la façana de la casa amb aquest nom. Però la gent considera que, vivint la seva mare (*ca la Munda*),

és de molt mal gust voler canviar el nom de la casa. Algunes vegades s'anomena *cal Ribera*, en sentit irònic.

– *Ca l'Estrada*. Els que hi viuen actualment volen imposar el nom *Estrada* perquè és el seu cognom. El dia que van arribar al poble (fa uns trenta-cinc anys) van dir: «Ara aquesta casa sirà *ca l'Estrade*», però la gent els deia: «No busqueu, que sempre serà *cal Saltó*». El resultat d'aquest enfrontament ha estat la pervivència del veritable nom de casa.

9.1.5. *Compra de la casa*

En altres casos, el canvi del nom de casa prové de la compra dels edificis,³⁰ per part de famílies desvinculades de les que l'ocupaven anteriorment.

– *Cal Pascol* > *cal Joan* / *cal Pascol*, *cal Queton* > *cal Sitra*, *cal Vallverdú* > *cal Xollador*, *cal Damià* > *ca l'Antònia el Centro*, *cal Meda* > *cal Parri*, etc.

9.2. PERVIVÈNCIA DELS NOMS DE CASA

*No totes les paraules
se les emporta el vent*

Podríem parlar de diferents categories de noms de casa: els que queden fixats en la parla de la comunitat i els que només són passatgers. Hi ha noms que designen des de fa molts anys, fins i tot segles, la mateixa casa.

En el cens de 1359 Llorenç tenia deu cases, i l'any 1787 (segons documents conservats a l'Arxiu Diocesà de Tarragona) n'hi havia vint (Bergadà, 1933, 4):

Pons (*cal Biel*), Capdevila (*cal Pere Jaume*), Martí Amenós, Saltó, Bori, Pons (*cal Bartomeu*), Capdevila (*cal Llorigó*), Cots, Pons (*cal Meca*), Pons (*cal Damià*), Timoneda, Capdevila (*cal Cames*), Capdevila (*cal Renyer*), Pons (*cal Pobret de Mò*), Bergadà, Capdevila (*cal Mora*), Giné, Pons (*cal Meca de fora*), Molí.

30. Alguns noms de casa de les nostres llistes de l'apèndix apareixen repetits. Això s'esdevé perquè la mateixa família va viure en diferents cases.

D'aquests, encara es conserven actualment: *cal Pere Jaume*, *cal Martí*, *cal Saltó*, *cal Bori*, *cal Cots*, *cal Meca*, *cal Damià*, *cal Timoneda*, *cal Bergadà*, *cal Mora* i *cal Giné*. Podem dir que un elevat nombre de noms de casa han subsistit al llarg dels anys. En canvi, n'hi ha que han caigut en desús, probablement per les causes que hem explicat en l'apartat anterior.

La gent dels pobles, quan preguntàvem el perquè d'algun nom de casa, moltes vegades contestava: «Sempre s'ha dit així». Aquesta frase dóna fe de la manca de variació que experimenten alguns noms durant la vida dels informants. Algunes vegades ni els mateixos descendents de les cases saben l'origen del nom, i tampoc no han sentit la curiositat de saber-lo. Això ho prova la resposta que ens va donar un home del poble: «No ho sé, ni mai m'he preocupat per saber-ho».

D'altra banda, hi ha noms de casa que tenen una escassa durada. Aquest fet prové de causes com el lloguer de la casa, innovacions degudes a algun fet anecdòtic, etc. Pel que fa referència als llogaters, els noms que utilitza la comunitat per designar-los desapareixen quan aquests ja no estan en la casa llogada. Exemples d'aquest tipus són:

Ca la Llúcia > «*cal Cisquet del Cutita*» > «*cal Peret del Cagno*»
> *ca la Llúcia*.

Casa de *cal Timoneda* > «*ca la Marieta el Miró*» > «*ca l'Angústia*».

Casa de *cal Timoneda* > «*ca l'Eusèbio*» > «*ca l'Anita*».

Tots els noms entre cometes designen la gent que estava de llogater en les cases. En el cas de les dues cases de *cal Timoneda*, aquestes ja estan preparades per rebre treballadors del camp i, per tant, potencials llogaters.

També algunes innovacions tenen una durada efímera. Quan ja no es recorda l'anècdota en què es basa la seva formació, algunes vegades desapareixen. Uns exemples són: *ca l'Espinaca*, *cal Garra el Bep*, *cal Figa*, *cal Cagafigues*, etc.

Hi ha casos en què cases llogades o comprades per algú aliè a la família anterior mantenen el nom antic de la casa. Per exemple, uns barcelonins que passen els estius en una casa que es diu *cal Llord*, són coneguts com els de *cal Llord*, tot i no tenir cap relació amb aquest nom.

A causa de la immigració cap a les capitals, sobretot en els últims decennis, s'ha produït un descens demogràfic en les poblacions. Això ha provocat que moltes cases restin inhabitades. Malgrat aquest fet, la gent, sobretot d'avançada edat, recorda els noms d'aquestes cases. Casos d'aquest tipus són: *cal Xifré*, *cal Rafelet*, *ca la Ramona el Sitra*, *cal Serení*, etc.

9.3. COEXISTÈNCIA

En la varietat hi ha la riquesa

Una característica que es dona en gran part del nostre inventari és el fet que una casa pot ser designada per més d'un nom. Les causes d'aquesta coexistència poden ser molt variades. Intentarem fer un petit esbós de les principals raons d'aquesta multiplicitat de formes que apareixen en algunes cases.

9.3.1. Segons la motivació del nom

Es dona el cas que una casa té un nom que prové d'un prenom, d'un derivat, etc., i un altre que seria el resultat de la fixació d'un malnom o un renom referit a un individu: *cal Mateu / cal Llaunero, cal Magí el Boleda / cal Gaig, ca l'Isidro / cal Fesol, cal Ton del Pau / cal Truquera, cal Gori / cal Raro*, etc.

El segon nom de cada casa representa el que abans era el malnom. Els informants ens explicaven que temps enrere gent d'aquestes cases s'enfadava si se'ls anomenava per aquest nom; però actualment són noms de casa neutres que han perdut el seu sentit irònic i que coexisteixen amb les altres formes de la mateixa casa. Fins i tot ha passat a ser dominant la segona forma de les anteriors cases, però sense cap matís de caire pejoratiu.

És interessant la coexistència que hi ha entre *ca l'Ernesto* i *cal Mut*. Un informant, recordant el temps en què vivia aquest mut, ens va dir: «Sentia angúnia per aquet nom [*cal Mut*], prouta pena que tenia». Aquesta persona sempre ha utilitzat el nom *ca l'Ernesto* per designar la casa. Malgrat aquesta opinió personal, el nom *cal Mut* també és usat amb normalitat per la comunitat.

9.3.2. Segons el sexe de la persona

Per norma general, quan es donen al mateix temps un nom d'home i un nom de dona per designar una mateixa casa, els homes solen utilitzar la variant masculina i les dones, la femenina. Aquest fet, el podem veure clarament en els exemples següents: *ca la Cecília / cal Clàudio, ca la Lisa / ca l'Andreu, ca la Dolores / cal Pep de l'Andreu, ca l'Adelaida / cal Pere el Mano, ca la Rossita / ca l'Antônio, ca la Malena el Mandanell / cal Ventura*, etc.

9.3.3. Segons l'edat de la persona

Un altre factor que repercuteix en l'existència de dos noms o més per a una mateixa casa és l'edat dels parlants. La gent de la segona i, sobretot, de la tercera generació usen els noms més recents per anomenar les cases. Contràriament, la gent gran utilitza les variants més antigues per designar-les. Això no significa, però, que no es puguin utilitzar, en uns contextos determinats, noms més moderns. Les persones de més edat usen, per exemple, noms com *cal Bepo*, *cal Pirenc*, *cal Pep del Puça* / *ca la Pura*, *cal Conde*, per referir-se a cases que tenen noms més moderns: *cal Xarli*, *ca la Pili*, *cal Clàudio* / *ca la Cecília*, *ca l'Antònio* / *ca la Rossita*.

9.3.4. Segons la localitat de la persona

Una casa pot tenir més d'un nom simultàniament segons la localitat a la qual pertany el parlant que la designa. Es dóna el cas que els parlants d'una població coneixen un grup familiar per un nom i els parlants d'un poble diferent el coneixen per un altre.

– *Cal Pallasso* / *ca la Morella*. Un descendent de la casa *ca la Morella* de Maldà es va casar amb una dona de *cal Pallasso* de Sant Martí i es van quedar a viure a la casa pairal de la dona. La gent de Maldà coneix aquesta casa per *ca la Morella*, i la del poble en què es troba la casa per *cal Pallasso*.

– *Ca la Munda* / *cal Ribera*. Com en el cas anterior, ambdós noms fan referència a la mateixa casa. El nom *ca la Munda* és l'utilitzat pels habitants de Llorenç. En canvi, la segona forma és la que s'usa a Maldà per designar la casa en qüestió.

10. CONTEXTOS D'ÚS

*Quan porto corbata dic una cosa
i quan porto l'aixada en dic una altra*

Els noms de casa tenen un elevat grau de freqüència d'aparició en la conversa de la zona rural. La seva utilització destaca sobretot dins l'àmbit d'ús oral, però també trobem casos en què s'usen en la llengua escrita.

Podem dir que els noms de casa s'adeqüen al context segons quatre factors que ens permeten de classificar els àmbits d'ús que els corresponen:

a) El camp. Els tipus d'àmbits d'ús en què apareixen els noms de casa estan relacionats directament amb aspectes de la vida quotidiana de la comunitat (treballs de la pagesia, xafarderies de les dones...).

b) El mode. En parlar de noms de casa, el mode que predomina amb gran intensitat és l'oral espontani. Aquest fet es manifesta en la conversa quotidiana. Tanmateix, aquests tipus de noms poden aparèixer, eventualment, en textos escrits.

c) El tenor. El propòsit d'aquests tipus de converses és l'interactiu. Dins d'aquest podem trobar altres menes de tenors funcionals: l'explicatiu (p. ex., quan un interlocutor explica a un altre algun fet relacionat amb una casa), l'estètic (p. ex., jocs de paraules amb els noms de casa), etc.

d) El to. El to que predomina és l'informal. El grup restringit que hem estudiat es caracteritza pel seu baix grau de formalitat pel que fa a la interacció verbal. Quan en la parla s'utilitzen els noms de casa es reflecteix un major grau d'informalitat i d'acostament a la comunitat. Contràriament, quan s'usen els prenom i els cognoms per designar els individus d'una casa el to sembla més formal i, per tant, hi ha un major grau de distànciament de l'individu respecte al grup.

10.1. UTILITZACIÓ DELS NOMS DE CASA DINS LA CONVERSA

A: L'has vist, al Jordi?

B: Quin Jordi?

A: Al Jordi el Xollador.

B: Ah! Sí que l'hai vist.

Hi ha una gran varietat de situacions de parla on la utilització dels noms de casa té una gran importància. Un àmbit d'ús determinat es compon d'una sèrie de situacions de parla relacionables, en les quals tenen lloc els fets de parla. En el cas que ens ocupa, les situacions i els fets de parla es poden entendre com els escenaris i les escenes en què es manifesten els noms de casa: les tendes i les converses de les dones, el bar i les discussions sobre la pagesia, el dinar familiar i la conversa de taula, el carrer i els intercanvis d'informació, etc. Els noms de casa s'utilitzen en escenes i escenaris propis de la quotidianitat, de la vida corrent, en què s'acompleixen els quatre factors esmentats anteriorment: camp quotidià, mode oral espontani, tenor interactiu (explicatiu, estètic, etc.) i to informal.

A continuació fem un recull de diferents tipus de conversa on l'elecció del nom de casa és condicionada per diferents factors: segons el sexe o l'edat dels interlocutors, segons el tema de la conversa, segons l'escenari (tenda, bar, carrer...), segons la motivació (neutra, irònica...), etc.

10.1.1. Segons el sexe dels interlocutors

Quan es dona el cas que una casa té més d'un nom, els homes solen utilitzar el referent masculí i les dones, en canvi, el femení. Dins la conversa també es pot donar el cas que els interlocutors pertanyin a sexes diferents. Aleshores poden aparèixer les dues variants de la mateixa casa.

Ex.: *Ca la Cecília / cal Clàudio*

[1] A: Escolta Josep, pots anar a buscar la bóta de vi a *ca la Cecília*?

B: Però Maria que no veus quina hora és? A *cal Clàudio* ja estan dormint.

Converses com aquesta indiquen la preferència, segons el sexe, d'unes formes o altres.

10.1.2. *Segons l'edat dels interlocutors*

Els individus que pertanyen a la primera generació utilitzen amb més freqüència, dins la conversa, els noms de casa antics per designar les cases. En canvi, els més joves només tenen en el seu inventari les variants més noves. Tenint en compte aquest fet, es poden donar situacions curioses com aquesta:

Ex.: *Cal Bepo / cal Xarli*

- [II] A (avi): Tamé jugue amb valtres aquell noi de *cal Bepo*?
 B (jove): Qui és aquet?
 A: Sí home, aquell que ara en dieu de *cal Xarli*.
 B: Ah! No, no hi jugave.
 A: No ho entenc. Aquet jovent que puge ara no sap res dels pobles.

10.1.3. *Segons la localitat dels interlocutors*

En la utilització dels noms de casa també s'ha de tenir en compte si els interlocutors són de dues poblacions diferents. Si és aquest el cas, es pot produir el malentès, com en l'exemple següent:

Ex.: *Cal Pallasso / ca la Morella*

- [III] A (St. Martí): Escolta, ets amic dels de *cal Pallasso*?
 B (Maldà): Qui són aquets?
 A: Sí home! Aquells amb qui parlaves fa un moment.
 B: Ah! Los de *ca la Morella*.
 A: Què t'empatolles? Si són los de *cal Pallasso*.
 B: Doncs a Maldà en diem los de *ca la Morella*.

Els dos noms fan referència a la mateixa casa, situada a Sant Martí. El parlant A l'anomena amb la forma tradicional; en canvi, B utilitza una forma més moderna (resultat del casament d'un descendent de *ca la Morella* de Maldà amb una jove de *cal Pallasso*).

10.1.4. *Segons el parentiu*

En els noms de casa es poden donar variants més familiars segons el parentiu que tenen els subjectes amb la família que hi viu. S'utilitzen formes comunes com: *ca la tia*, *ca la tieta*, *ca la padrina*, *ca l'uncle*, *cal tiet*, etc.

[IV] A (fill): Me'n vai un moment a *ca la padrina*.

B (mare): Vés, però torna aviat que el dinar ja està a punt.

Quan aquests subjectes (A o B) parlen amb altres interlocutors que no pertanyen a la família, usen la forma del nom de casa coneguda per la comunitat.

10.1.5. Segons l'escenari

Hi ha llocs concrets dins la població on la manera d'anomenar les cases pot variar segons els individus que s'hi troben. Els escenaris més característics són les tendes (patisseries, queviures, etc.), on hi ha una majoria de dones, i el bar, on predomina la presència masculina. En les tendes, les formes més utilitzades són les que fan referència a les dones de la casa i en el bar, les que es refereixen als homes.

Ex.: *Ca l'Andreu / ca la Lisa*

(Tenda)

[V] A: Treballe o estudie, aquell de *ca la Lisa*

B: No ho sé, me penso que encara li falte un any per acabar.

(Bar)

[VI] A: Escolta, què fa aquell de *ca l'Andreu*

B: Crec que encara estudie.

10.1.6. Segons la motivació

Les converses on es donen els noms de casa poden transmetre informació neutra, una actitud irònica, un desig d'expressivitat, etc. Segons l'actitud que tingui un parlant en un moment determinat, pot utilitzar una de les diverses variants per designar una casa. Així, tenim noms que serveixen per burlar-se d'algú, per insultar-lo, per fer jocs lingüístics, etc.

Ex.: *Cal Llaunero - ca l'Espinaca*

[VII] Un informant ens va relatar que una vegada, fa molts anys, es van trobar *lo Llaunero* i *l'Espinaca* i van mantenir aquesta conversa:

ESPINACA: Cloc! Cloc! Quin soroll de llaunes!

LLAUNERO: Oh! Mira! Els espinacs, ja se sap.

Tots dos personatges es van motejar, però ni el *Llaunero* ni l'*Espinaca* volien que se'ls anomenés per aquests noms.

Ex.: *Cal Cicero*

- [VIII] A: Hòtia puta! Zi zapiguesin elz de *cal Zizero* que parlem d'ella, moz fotrien un gec d'hòztiez!
- B: Calla home, calla! Que no veuz que no zaben de què va aizò.

En aquest exemple es pot veure el desig d'expressivitat en l'actitud burleta dels dos parlants joves. Els interlocutors intenten reproduir la manera de parlar dels habitants d'aquesta casa. En aquesta conversa hem utilitzat la grafia «z» per representar el so castellà [θ].

Com hem vist en els exemples anteriors, els noms de casa apareixen en converses de diferents tipus. Tanmateix, cal destacar altres converses on aquests noms es troben assíduament:

a) Parlant de trossos (o conreus) i de feines del camp.

- [IX] A: L'altre dia vai passar pel tros de *cal Timoneda* i vai veure que el tenien ben llaurat.
- B: No li té tant lo de *cal Xepe*!
- [X] Una persona feia una enquesta sobre els conreus de la zona rural. L'enquestador es va trobar un individu de Maldà (*Manel del Cagno*) i li va preguntar:
- ENQUESTADOR: De qui és aquet tros del cantó?
- MANEL: De *cal Xollat*.
- E.: I el de l'altre costat?
- M.: De *ca la Xollada*.
- E.: I el del davant?
- M.: De *cal Xollador*.

Es produeix un joc lingüístic amb tres noms de casa de característiques formals molt semblants (*cal Xollat* / *ca la Xollada* / *cal Xollador*). La distribució d'aquests conreus és totalment verídica. És a dir, l'informant no enganya l'enquestador.

b) En el safareig de les dones.

- [XI] A: Ahir hi havie la Ramona de *cal Semi* a l'església i no va anar ni a combregar.
- B: No fotis!
- [XII] A: L'altre dia vai anar a Reus, a casa del meu cunyat.
- B: Ah, sí? I com és la casa?
- A: Molt maca! És de gran com *cal Cabaler*.

c) En la localització d'una casa.

- [XIII] A: On s'està aquest noi?
 B: A *cal Tomàs*.
 A: On?
 B: Sí, home. Entre *cal Coix* i *ca l'Eivira*, davant de *cal Roig*.

d) En converses telefòniques.

- [XIV] A: Digui'm?
 B: Hola. És *ca la Matraus*? Maldà?
 A: No.
 B: Perdoni, eh?
 A: Vale.

e) En insults.

El nom de casa pot representar, en certs casos, una mena d'insult segons el to amb què es diu. Quan succeeix aquest fet, es pot produir una deformació del nom de casa.

Ex.: *Ca la Llúcia* > lluciana
Cal Llord > llorda

- [XV] A: Llorda! Ets una llorda!
 B: Això tu. Lluciana! Més que lluciana!

Deixant de banda els tipus de converses, podem dir que l'ús dels noms de casa dins la interacció està relacionat amb les màximes conversacionals de Grice (1975). Els parlants utilitzen uns mecanismes suplementaris (introducció de noves partícules en els noms de casa: *jove*, *vell*, *nen*, diminutius, *lo*, etc.) per referir-se a individus concrets i diferenciar-los d'altres que tenen el mateix prenom o el mateix nom de casa.

- [XVI] A: L'has vist, al Jordi?
 B: Quin Jordi?
 A: Al Jordi *el Xollador*.
 B: Ah! Sí que l'hai vist.

Altres exemples en què s'acostuma a donar més informació perquè la conversa sigui entenedora són:

–*Lo vell Toneto* (avi) / *lo Toneto jove* (pare) / *lo nen Toneto* (fill).
 –*Xollador* / *Xolladore*t / *Xolladore*t petit / *Xolladora* / *Xolladore*ta.
 –*Lo Coix*, *lo Miger*, *lo Pastor*, *les Cisques Molines*, *les Mundetes*, *la Pasquala*, *la Mana*, etc.

El parlant busca la claredat i no vol complicacions innecessàries que puguin afectar el bon desenvolupament de la conversa. Però, tanmateix, es poden donar situacions curioses quan el subjecte dóna més informació de l'estrictament necessària.

- [XVII] A: L'altre dia, saps a qui vai veure?
B: A qui?
A: A la Ramona de l'*Andreu del Pau de la Modesta*.
B: A la Ramona de qui?
A: Sí! A la Ramona de l'*Andreu*.

En aquest cas, el subjecte A ha donat tanta informació que ha provocat el desconcert de B. Aleshores és necessari l'aclariment posterior.

10.2. UTILITZACIÓ DELS NOMS DE CASA EN EL CODI ESCRIT

Scripta manent

Els noms de casa també poden aparèixer, encara que d'una manera molt menys freqüent, en el codi escrit. Els documents o textos en els quals apareixen aquests tipus de noms tenen una gradació pel que fa a la seva [in]formalitat. Uns, els pertanyents a l'Administració local, tindrien un major grau de formalitat, i altres, llistes d'encàrrecs de compra, estarien dintre de la col·loquialitat escrita. És a dir, serien més aviat informals.

Els tipus de documents on apareixen noms de casa són els que indiquem tot seguit.

10.2.1. *Documents de l'Administració*

En fer aquest treball vam consultar l'arxiver de l'Ajuntament de Maldà i vam comprovar que en la major part dels documents, molts dels quals són escrits en castellà, no apareixen els noms de les cases, sobretot en els més actuals. Els documents que aportem volen ser una mostra de l'ús dels noms de casa. Es tracta de documents que daten des de l'inici del segle passat fins als primers anys del segle xx. Així doncs, no és estrany trobar els noms de casa amb diferents variants ortogràfiques, algunes de les quals són provocades pel contacte amb el castellà. Comparant els noms de casa que apareixen en aquests documents i els que tenim en el nostre corpus, observem que molts d'aquests noms es conserven actualment.

En aquestes llistes de noms de casa trobem moltes vegades que la referència a la persona és indicada mitjançant el prenom i el cognom i, a més a més, per un àlies o pseudònim, que moltes vegades indicava el nom de casa. Aquest àlies pot aparèixer de maneres diferents en els diversos textos. Unes vegades apareix juxtaposat al cognom (ex.: *Jaume Capdevila Cagno*) i altres es diferencia del prenom i el cognom mitjançant l'abreviació «(a)», que és la reducció del mot *àlies*.

Hem escollit sis documents representatius on s'aprecia la utilització dels noms de casa en diferents aspectes de la vida dels pobles (contribució, milícia urbana...).

a) Document I: Diverses feines del poble

L'Ajuntament s'ocupava d'organitzar una sèrie de feines que afectaven el conjunt del poble. En el nostre cas, presentem llistes dels anys 1829 i 1830. En el document i, trobem una sèrie de llistes de noms que fan referència a «cerca la sal». En aquella època la gent dels pobles havia d'anar a buscar la sal als diferents mercats de la rodalia. Es podia anar a Cervera, a Tàrraga o a Montblanc. La sal és un condiment bàsic per al menjar. Abans tenia més importància, ja que també s'utilitzava per a la conservació dels aliments. Encara ara, en els nostres pobles, la sal s'usa per a la conservació d'alguns productes, com per exemple els bolets.

Una altra llista que apareix en el document és la que fa referència «á cerca los musichs» i «á torna los musichs». La data que apareix en aquesta llista és el dia 26 d'agost de 1829. Es tracta del dia anterior al de la Festa Major de Maldà. Hi havia una sèrie de persones encarregades d'anar a buscar els músics que havien de tocar per la Festa Major del poble. Així mateix, en finalitzar les festes els tornaven al seu lloc d'origen.

En aquest document poden aparèixer prenom i cognom (ex.: *Francisco Meda, Anton Capdevila...*), però gairebé sempre el referent que apareix és el nom de casa (ex.: *Magre, Coix, Soques, Quià, Cabra, Calques...*).

Aquest primer document és de caire informal, i no devia tenir vigència fora de la població. Només es devia utilitzar en aquest medi restringit que és la localitat concreta.

b) Document II: Contribució

Es tracta d'un extracte del llibre de la contribució de l'any 1846 que afectava els terratinents del terme de Maldà. Hi apareixen, doncs, noms de persones pertanyents a altres pobles que eren propietaris de finques que estaven dins el terme de Maldà.

Aquest document, contràriament a l'anterior, és presentat d'una manera formal. Hi apareix una numeració de les cases que va seguida dels noms de les persones que han de pagar la contribució. La manera de referir-se a les persones

és diversa. Poden aparèixer amb el prenom i el cognom (ex.: *Pere Batlle, Juan Duch, Pere Blanch...*) o també amb prenom, cognom i àlies, com per exemple: *Anton Miró (a) Soques, Jaume Capdevila (a) Cagno, Pau Vilamajó (a) Pelat, Pere Capdevila (a) Musch, Ramon Capdevila (a) Pó, Anton Llobet (a) Fangara, Maria Falip (a) Florit*, etc. L'aparició de l'àlies es deu a la intenció de distingir millor els individus. Generalment aquests àlies fan referència als noms de casa.

En aquest extracte del llibre de la contribució també apareix una llista de noms que fa referència a Llorenç. En aquest cas, a diferència de l'anterior, sempre apareix l'àlies o el nom de casa acompanyant el prenom i el cognom. Així, tenim casos com: *Ramon Timoneda (a) Timoneda, Ramon Gené (a) Giné, Pau Ponts (a) Meca o Garrell, Pau Timoneda (a) Pere Jaume*, etc. El fet que sempre aparegui el nom de casa o àlies darrere el prenom i el cognom dels individus té per motiu voler distingir perfectament persones que pertanyen a altres comunitats o pobles.

c) Document III: «Recanasio [sic]»

Es tracta d'un document per «cobrar los gastos de la recanasio any 1846». La «recanasio» [rekanasió] era una mena de contribució que recollia l'Ajuntament. Es pot definir com l'acció de mesurar un terme o una finca en jornals, hectàrees o altres mesures mètriques. Es pagava perquè fossin mesurades les finques o propietats i també per indicar les millores que s'hi havien fet.

En aquest cas, els noms que fan referència al poble de Maldà generalment no tenen diferenciada la indicació de l'àlies o nom de casa. Quan hi apareixen, ho fan juxtaposats al prenom i cognom: *Jaume Capdevila Cagno, Pere Capdevila Musch, Ramon Capdevila Po, Jaume Aluja Magre*, etc. En canvi, en la llista que fa referència a Llorenç trobem que el nom de casa es diferencia mitjançant l'abreviació «(a)»: *Ramon Saltó (a) Saltó, vda. Anton Ponts (a) Pobret de Mí, Josep Anton Capdevila (a) Mora, Pau Timoneda (a) Pere Jaume*, etc.

d) Document IV: Milícia urbana

Aquest document tracta de l'allistament i la formació dels individus que podien ser útils en algun conflicte militar. En aquest text cal destacar que encapçalen la llista els mots «Nombres Apellidos». La forma més normal de presentar els individus és amb el prenom i el cognom. Tanmateix, algunes vegades apareix també l'àlies: *Pablo Torremadé (a) Parri, Bernardo Capdevila (a) Pauló, Jayme Capdevila (a) Rosa*, etc.

e) Document V: Numeració de les cases

Aquesta llista fa referència a l'estadística dels edificis existents a Maldà el juliol de l'any 1920. En aquest document apareixen els noms de les cases,

el número que tenen i el tipus d'habitatge de què es tracta. Trobem noms de casa com: *Mitgé, Viudes, Paguero, Bep Mestre, Pastor, Pona, Bernat, Miret*, etc.

f) Document VI: Factures

En certs tipus de textos, com factures, albarans, llistes diverses, etc., apareixen persones designades pel nom de casa. Un exemple d'aquesta mena el tenim en les factures que apareixen en aquest document. En aquest cas, es pot observar que apareix el prenom i cognom del subjecte (*Pau Capdevila*) i, al mateix temps, el nom de la casa (*Bañot –cal Banyot–*). En els altres exemples que fan referència a la mateixa casa es pot comprovar que hi ha hagut algunes variacions: eliminació del cognom, que és substituït pel nom de casa, i variació d'aquest (*Bañot, Baiñot, Baiñat*).

DOCUMENT I: Diverses feines del poble.

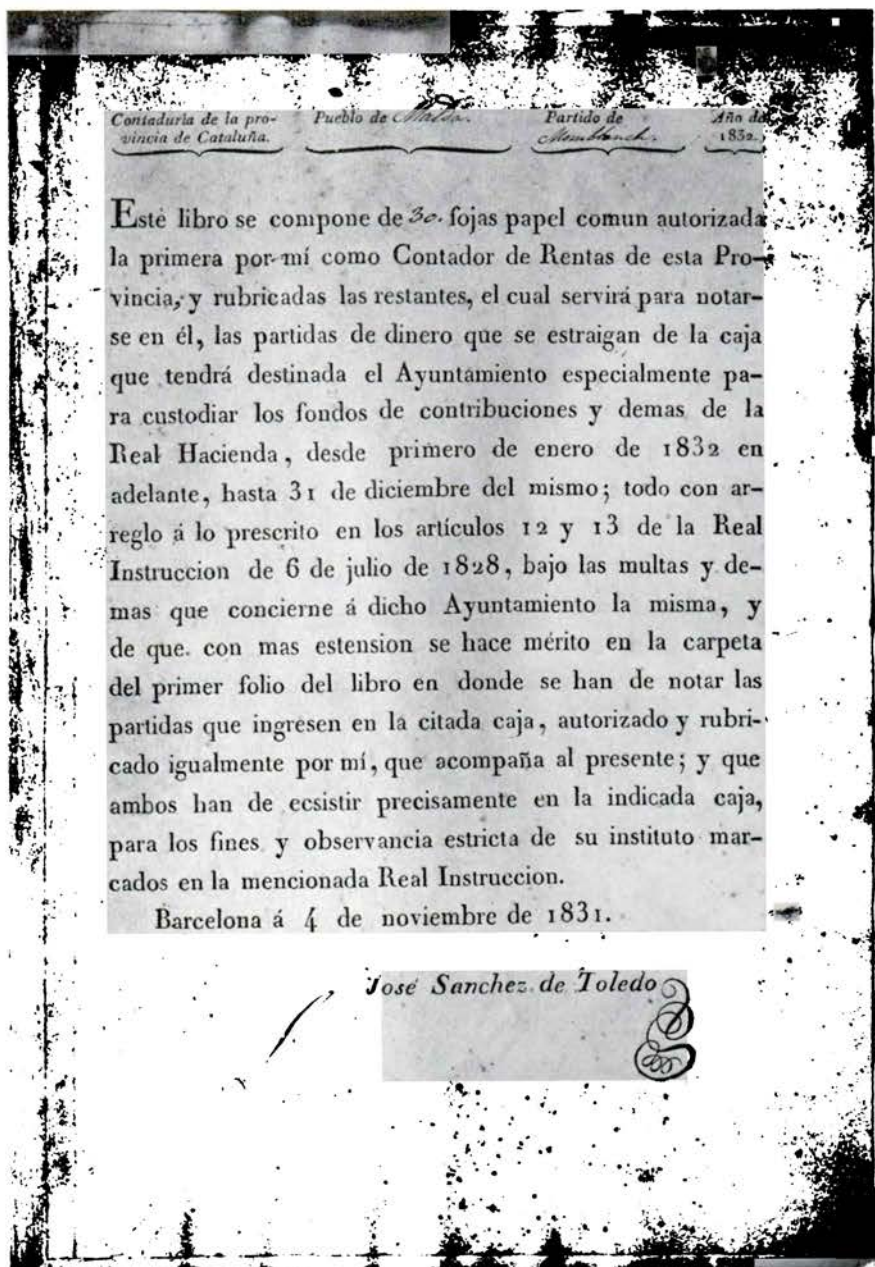
Bagages de xuch comensan lo nou son dia 26 maig de 1829 accrea la
a Cervera ab ^{estubs} ~~ampar~~ esguina

	<u>estubs</u>	<u>Ruchy</u>
Joseph Escala - - - -		+
Jaxme Gano - - - - -	-	+
Carlo xpi - - - - -	-	+
Viuda Hober - - - - -	-	+
Masora - - - - -	-	+
Anton Vilamaijo complex - - - -	-	+
Pezzo - - - - -	-	+
Pere Barlle - - - - -	-	+
Bazzo - - - - -	-	+
Cop - - - - -	-	+
Vilamaija la mulera - - - -	+	-
Cone de Reme - - - - -	-	+
Francisco ^{cap de vila del molí} Vilamaijo - - - -	-	+
<i>dia 26 agost a cercar los musichs</i>	-	-
Misango a Montblanch - - - -	-	+
Esqua musichi - - - - -	-	+
Joseph Duch - - - - -	-	+
Vexnar Vilamaijo - - - - -	-	+
Calques - - - - -	-	+
Geroni - - - - -	-	+
<i>a cercar los musichs</i>	-	-
Mida - - - - -	-	+
Pau Perez - - - - -	-	+
Mixer - - - - -	-	+
Lonoll - - - - -	-	+

Joan de la Cruz 1021 que an anat a Cerco de la...

Anson Capdevila	+
Jph Escalé	+
Tamne Gnaire	-
Carlos oxpi	- +
Vinda Hober	- +
Alcor	- +
Pexero	- +
Sox	- +
Pex barth	- +
Pumbes	- +
Poxo	- +
Chuxxach	- +
Coip	- +
Pene	- +
Francisco del molí	- +
Soques	- +
Chavella	- +
Vianaajo complent la mulera	+
Vissango	+
Poisier false compler	+
Esque	- +
guis	- +
Cabra	- +
Poca	- +
Jph Tomiler	+

DOCUMENT II: Contribució.

2
Libro de la Contribución

5ª Por

2 Madrid año 1846.

*En los nombres que son notados antes de los nombres, se insertaron los
nombres de los nombres que son en el
quinto*

Nº	Nombre	Cálculo de la proporción de la distribución		
		Animal	Carre	20.00.1
1	Don		998	31.06.9.6
2	José Pique	1.6	3	1.88.7.5
3	Antoni Capdevila y Fort	2.6	5.3	13.16.36.5
4	Manuel Poncepau	5.6	6.6	12.12.12.5
5	Manuel Pons	1.2	3	16.8
6	Carlo Pique		1	1.8.9.6
7	Antoni Mado	2.6	3	2.76.6.5
8	José Llobet y Bello	1.2	5.3	13.7.24
9	José Juan y Martí	13.2	13.11	68.1.2.5
10	Antoni Vilanova y Fort	5.6	4	6.19.11.5
11	Don Antoni Vilanova y Fort		2	1.10.1.5
12	Don Capdevila y Fort	4.6	2	1.13.2.5
13	Manuel Pons	1.2	6	12.8
14	Don Llobet	5.2	12	21.12.4.5
15	José Pons y Fort		3	3.12.5
16	Don José Pons y Fort	1.2	1	1.3.5
17	Antoni Pons	5.6	2.3	12.3.3
18	Antoni Pons	6.6	12.2	23.16.5
19	Antoni Pons		1	3.15.11.5
20	Manuel Capdevila de la Pons	1.2	6	1.5.4
21	José Capdevila y Fort	4.5	3	4.14.11.5
22	Juan Agustí	3.6	1	5.12.5.5
23	Antoni Pons	5.6	6.2	6.12.6
24	Antoni Vilanova y Fort	2.4	2	3.1.7.5
25	Juan Sureda	12.6	2.2	21.12.5.5
26	Juan Fabregat y Fort			3.12.5
27	José Pons	1.2	3	13.1
28	Don Vilanova	1.2	1	2.13.2.5
29	Juan y Cabal	1.2	1	18.5.5
30	Manuel Capdevila y Fort	1.2	2.3	1.13.6.5
31	Manuel Pons	1.2	2	1.4.12.5
32	José Pons	2.4	2	2.6.12
33	Don Felipe	1.2		1.6.1

34	Miguel Sureda
35	Francisco Sureda
36	José Sureda
37	Antoni Sureda (a) Ferrall
38	José Sureda Ferrall
39	José Sureda (a) Sureda
40	José Sureda
41	José Sureda (a) del Hospital
42	Francisco Sureda (a) del Hospital
43	Coloma Sureda (a) del Hospital
44	Francisco Sureda
45	Francisco Sureda (a) del Hospital
46	José Sureda
47	Josep Sureda
48	José Sureda
49	Francisco Sureda
50	José Sureda
51	Miguel Sureda
52	Miguel Sureda
53	Josep Sureda (a) del Hospital
54	Francisco Sureda (a) del Hospital
55	José Sureda (a) del Hospital
56	Josep Sureda
57	José Sureda
58	Francisco Sureda (a) del Hospital
59	José Sureda
60	Francisco Sureda (a) del Hospital
61	Josep Sureda (a) del Hospital
62	Francisco Sureda
63	Francisco Sureda (a) del Hospital
64	Francisco Sureda (a) del Hospital
65	José Sureda
66	José Sureda
67	José Sureda (a) del Hospital
68	Francisco Sureda (a) del Hospital
69	Francisco Sureda
70	José Sureda del Hospital
71	Francisco Sureda
72	José Sureda (a) del Hospital
73	José Sureda (a) del Hospital

1.2	3.	1.8	2.
1.3	3.	1.6	2.
2.4	3.	3.0	2.
4.5	4.	5.2	2.
4.5	4.	6.6	2.
1.2	3.	1.5	2.
2.4	3.	1.4	2.
0.0	1.		
2.4	2.	3.1	2.
1.2	2.	1.4	2.
	1.	3.6	2.
5.6	2.	1.6	2.
	2.		
1.2	3.	2.8	2.
1.2	3.		
2.4	3.	1.6	2.
1.2	3.		
2.4	2.	1.1	2.
	2.		
3.6	3.	3.8	2.
1.2	3.	1.6	2.
2.4	3.	5.2	2.
2.4	3.	1.3	2.
5.6	3.	1.2	2.
	3.	3.0	2.
2.4	2.	4.	2.
1.2	2.	1.4	2.
1.3	2.	1.1	2.
3.6	2.	2.2	2.
3.6	3.	3.2	2.
	3.	1.2	2.
1.3	2.	1.6	2.
3.6	1.	3.6	2.
	2.	3.6	2.
3.6	3.	1.0	2.

74	Antoni Pàrric	1.2	2.	6
75	José Pàrric (A. Pàrric)	1.2	2.	11.5
76	Cecili Valls	1.2	1.	14.5
77	Concepció Vilanova	1.2	1.	7.5
78	Antoni Robert (A. Pàrric)	2.4	2.2	5.2
79	Antoni Riera			
80	José Riera (A. Riera)	3.6	2.	2.1
81	Madona Valls		1.	4.5
82	Ramon Riera	1.2	2.	2.5
83	Miguel Capdevila (A. Riera)	1.2	3.	14.5
84	Antoni Riera (A. Riera)	1.2	2.	16.5
85	José Antoni Riera		1.	3.5
86	Ramon Capdevila (A. Riera)	2.4	3.	3.1
87	Ramon Riera (A. Riera)	4.8	4.	16.5
88	José Riera	3.6	3.	1.6
89	Maria Vilanova	1.2	2.	12.5
90	Ramon Riera	2.4	3.	3.2
91	José Riera (A. Riera)	4.8	3.	2.5
92	José Riera		3.	1.5
93	Antoni Riera		3.	1.2
94	Ramon Riera	2.4	4.	2.4
95	José Riera (A. Riera)	1.	2.2	1.5
96	José Riera		2.2	1.5
97	Antoni Riera (A. Riera)	2.4	2.2	1.5
98	José Riera (A. Riera)	2.4	4.	1.5
99	José Riera (A. Riera)	2.4	2.2	2.2
100	Maria Riera (A. Riera)	2.4	2.	2.5
101	Ramon Riera	1.2	1.	2.5
102	Ra Riera	1.2		1.2
103	José Riera	4.8	4.2	5.7
104	José Riera (A. Riera)		2.	11.5
105	Ra Riera (A. Riera)	1.2		1.5
106	Ramon Riera	1.2	1.	2.
107	Ra Riera (A. Riera)	3.6	3.	2.5
108	Ra Riera	3.6	4.	2.5
109	Ramon Riera		1.	2.5
110	Ra Riera (A. Riera)	4.8		1.5
111	Ra Riera			2.2
112	Ra Riera	5.2	5.2	1.5
113	Ra Riera	1.2	1.	2.5

114	Miguel Capatache		6	6 21
115	Juan P. Capatache (a) Nido del Norte	5.12	2	3 2 1/2
116	Juan Capatache (a) Nido	4.12	3	5 12 1/2
117	Juan Vico (a) Calaca	5.12	4	11 9 2
118	Juan Vico (a) Calaca	5.12	2	12 12 6
119	Manuel Vico	1.3	6	12 5 1/2
120	Juan Vico (a) Calaca	5.6	2	4 5 6
121	Juan Vico (a) Calaca	5.6	1	8 12 1/2
122	Juan Vico (a) Calaca	2.1	6	27 6 1/2
123	Juan Vico (a) Calaca	5.6	5	2 5 2
124	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	8 4 1
125	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
126	Juan Vico (a) Calaca	5.6	1	13 4 1/2
127	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
128	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
129	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
130	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
131	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
132	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
133	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
134	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
135	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
136	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
137	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
138	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
139	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
140	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
141	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
142	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
143	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
144	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
145	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
146	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
147	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
148	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
149	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
150	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
151	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
152	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
153	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2
154	Juan Vico (a) Calaca	1.2	1	1 11 1/2

155	Joh. Batlle Calafat (a) de la Fontana	19.5	24	19.5	24
156	Manuel Jorner (a) Claret	3.6	2	1	7.5
157	Joh. Batlle (a) de la Fontana	1.2	3	2	1.5
158	Ena Jorner	"	3	18	11.5
159	Juan de Jorner (a) Jorner	1.2	1	15	5.5
160	Pepel Jorner	1.3	1.6	2	2.5
	Maria Jorner (a) Jorner		6	2	1
	Joh. Capdarrats (a) Jorner		3		1.5
	Juan de Jorner (a) Jorner	1.2	3		
	Joh. Jorner (a) Jorner		6		
	Juan de Jorner		6		
	Ena Jorner (a) Jorner		3		
	Joh. Jorner		3		
	<u>Continuació de Batllors</u>				
	Juan de Batllors				
1	Manuel Jorner			2	
2	Juan de Jorner			7	11
3	Juan de Jorner (a) Capdarrats			6	11
4	Juan de Jorner (a) Jorner			2	1.5
5	Juan de Jorner (a) Jorner			5	2.5
6	Juan de Jorner (a) Jorner			3	5.5
7	Juan de Jorner (a) Jorner			3	1.5
8	Juan de Jorner (a) Jorner			2	1.5
9	Juan de Jorner (a) Jorner			15	6.5
10	Juan de Jorner (a) Jorner			2	2.5
11	Juan de Jorner (a) Jorner			2	7.5
12	Juan de Jorner (a) Jorner			4	2.5
13	Juan de Jorner (a) Jorner			2	1.5
14	Juan de Jorner (a) Jorner			5	1.5
15	Juan de Jorner (a) Jorner			1	1
16	Juan de Jorner (a) Jorner			1	2.5
17	Juan de Jorner (a) Jorner			4	3.5
18	Juan de Jorner (a) Jorner			2	4.5
19	Juan de Jorner (a) Jorner			2	2.5
20	Juan de Jorner (a) Jorner			5	7.5
21	Juan de Jorner (a) Jorner			2	3.5
22	Juan de Jorner (a) Jorner			7	1.5
23	Juan de Jorner (a) Jorner			1	1.5
24	Juan de Jorner (a) Jorner			1	4
25	Juan de Jorner (a) Jorner			1	1.5

<i>Parroquia de Bellmunt de la Selva</i> <i>1880</i> <i>1881</i> <i>1882</i> <i>1883</i> <i>1884</i> <i>1885</i> <i>1886</i> <i>1887</i> <i>1888</i> <i>1889</i> <i>1890</i> <i>1891</i> <i>1892</i> <i>1893</i> <i>1894</i> <i>1895</i> <i>1896</i> <i>1897</i> <i>1898</i> <i>1899</i> <i>1900</i> <i>1901</i> <i>1902</i> <i>1903</i> <i>1904</i> <i>1905</i> <i>1906</i> <i>1907</i> <i>1908</i> <i>1909</i> <i>1910</i> <i>1911</i> <i>1912</i> <i>1913</i> <i>1914</i> <i>1915</i> <i>1916</i> <i>1917</i> <i>1918</i> <i>1919</i> <i>1920</i> <i>1921</i> <i>1922</i> <i>1923</i> <i>1924</i> <i>1925</i> <i>1926</i> <i>1927</i> <i>1928</i> <i>1929</i> <i>1930</i> <i>1931</i> <i>1932</i> <i>1933</i> <i>1934</i> <i>1935</i> <i>1936</i> <i>1937</i> <i>1938</i> <i>1939</i> <i>1940</i> <i>1941</i> <i>1942</i> <i>1943</i> <i>1944</i> <i>1945</i> <i>1946</i> <i>1947</i> <i>1948</i> <i>1949</i> <i>1950</i> <i>1951</i> <i>1952</i> <i>1953</i> <i>1954</i> <i>1955</i> <i>1956</i> <i>1957</i> <i>1958</i> <i>1959</i> <i>1960</i> <i>1961</i> <i>1962</i> <i>1963</i> <i>1964</i> <i>1965</i> <i>1966</i> <i>1967</i> <i>1968</i> <i>1969</i> <i>1970</i> <i>1971</i> <i>1972</i> <i>1973</i> <i>1974</i> <i>1975</i> <i>1976</i> <i>1977</i> <i>1978</i> <i>1979</i> <i>1980</i> <i>1981</i> <i>1982</i> <i>1983</i> <i>1984</i> <i>1985</i> <i>1986</i> <i>1987</i> <i>1988</i> <i>1989</i> <i>1990</i> <i>1991</i> <i>1992</i> <i>1993</i> <i>1994</i> <i>1995</i> <i>1996</i> <i>1997</i> <i>1998</i> <i>1999</i> <i>2000</i> <i>2001</i> <i>2002</i> <i>2003</i> <i>2004</i> <i>2005</i> <i>2006</i> <i>2007</i> <i>2008</i> <i>2009</i> <i>2010</i> <i>2011</i> <i>2012</i> <i>2013</i> <i>2014</i> <i>2015</i> <i>2016</i> <i>2017</i> <i>2018</i> <i>2019</i> <i>2020</i> <i>2021</i> <i>2022</i> <i>2023</i> <i>2024</i> <i>2025</i> <i>2026</i> <i>2027</i> <i>2028</i> <i>2029</i> <i>2030</i> <i>2031</i> <i>2032</i> <i>2033</i> <i>2034</i> <i>2035</i> <i>2036</i> <i>2037</i> <i>2038</i> <i>2039</i> <i>2040</i> <i>2041</i> <i>2042</i> <i>2043</i> <i>2044</i> <i>2045</i> <i>2046</i> <i>2047</i> <i>2048</i> <i>2049</i> <i>2050</i> <i>2051</i> <i>2052</i> <i>2053</i> <i>2054</i> <i>2055</i> <i>2056</i> <i>2057</i> <i>2058</i> <i>2059</i> <i>2060</i> <i>2061</i> <i>2062</i> <i>2063</i> <i>2064</i> <i>2065</i> <i>2066</i> <i>2067</i> <i>2068</i> <i>2069</i> <i>2070</i> <i>2071</i> <i>2072</i> <i>2073</i> <i>2074</i> <i>2075</i> <i>2076</i> <i>2077</i> <i>2078</i> <i>2079</i> <i>2080</i> <i>2081</i> <i>2082</i> <i>2083</i> <i>2084</i> <i>2085</i> <i>2086</i> <i>2087</i> <i>2088</i> <i>2089</i> <i>2090</i> <i>2091</i> <i>2092</i> <i>2093</i> <i>2094</i> <i>2095</i> <i>2096</i> <i>2097</i> <i>2098</i> <i>2099</i> <i>2100</i> <i>2101</i> <i>2102</i> <i>2103</i> <i>2104</i> <i>2105</i> <i>2106</i> <i>2107</i> <i>2108</i> <i>2109</i> <i>2110</i> <i>2111</i> <i>2112</i> <i>2113</i> <i>2114</i> <i>2115</i> <i>2116</i> <i>2117</i> <i>2118</i> <i>2119</i> <i>2120</i> <i>2121</i> <i>2122</i> <i>2123</i> <i>2124</i> <i>2125</i> <i>2126</i> <i>2127</i> <i>2128</i> <i>2129</i> <i>2130</i> <i>2131</i> <i>2132</i> <i>2133</i> <i>2134</i> <i>2135</i> <i>2136</i> <i>2137</i> <i>2138</i> <i>2139</i> <i>2140</i> <i>2141</i> <i>2142</i> <i>2143</i> <i>2144</i> <i>2145</i> <i>2146</i> <i>2147</i> <i>2148</i> <i>2149</i> <i>2150</i> <i>2151</i> <i>2152</i> <i>2153</i> <i>2154</i> <i>2155</i> <i>2156</i> <i>2157</i> <i>2158</i> <i>2159</i> <i>2160</i> <i>2161</i> <i>2162</i> <i>2163</i> <i>2164</i> <i>2165</i> <i>2166</i> <i>2167</i> <i>2168</i> <i>2169</i> <i>2170</i> <i>2171</i> <i>2172</i> <i>2173</i> <i>2174</i> <i>2175</i> <i>2176</i> <i>2177</i> <i>2178</i> <i>2179</i> <i>2180</i> <i>2181</i> <i>2182</i> <i>2183</i> <i>2184</i> <i>2185</i> <i>2186</i> <i>2187</i> <i>2188</i> <i>2189</i> <i>2190</i> <i>2191</i> <i>2192</i> <i>2193</i> <i>2194</i> <i>2195</i> <i>2196</i> <i>2197</i> <i>2198</i> <i>2199</i> <i>2200</i> <i>2201</i> <i>2202</i> <i>2203</i> <i>2204</i> <i>2205</i> <i>2206</i> <i>2207</i> <i>2208</i> <i>2209</i> <i>2210</i> <i>2211</i> <i>2212</i> <i>2213</i> <i>2214</i> <i>2215</i> <i>2216</i> <i>2217</i> <i>2218</i> <i>2219</i> <i>2220</i> <i>2221</i> <i>2222</i> <i>2223</i> <i>2224</i> <i>2225</i> <i>2226</i> <i>2227</i> <i>2228</i> <i>2229</i> <i>2230</i> <i>2231</i> <i>2232</i> <i>2233</i> <i>2234</i> <i>2235</i> <i>2236</i> <i>2237</i> <i>2238</i> <i>2239</i> <i>2240</i> <i>2241</i> <i>2242</i> <i>2243</i> <i>2244</i> <i>2245</i> <i>2246</i> <i>2247</i> <i>2248</i> <i>2249</i> <i>2250</i> <i>2251</i> <i>2252</i> <i>2253</i> <i>2254</i> <i>2255</i> <i>2256</i> <i>2257</i> <i>2258</i> <i>2259</i> <i>2260</i> <i>2261</i> <i>2262</i> <i>2263</i> <i>2264</i> <i>2265</i> <i>2266</i> <i>2267</i> <i>2268</i> <i>2269</i> <i>2270</i> <i>2271</i> <i>2272</i> <i>2273</i> <i>2274</i> <i>2275</i> <i>2276</i> <i>2277</i> <i>2278</i> <i>2279</i> <i>2280</i> <i>2281</i> <i>2282</i> <i>2283</i> <i>2284</i> <i>2285</i> <i>2286</i> <i>2287</i> <i>2288</i> <i>2289</i> <i>2290</i> <i>2291</i> <i>2292</i> <i>2293</i> <i>2294</i> <i>2295</i> <i>2296</i> <i>2297</i> <i>2298</i> <i>2299</i> <i>2300</i> <i>2301</i> <i>2302</i> <i>2303</i> <i>2304</i> <i>2305</i> <i>2306</i> <i>2307</i> <i>2308</i> <i>2309</i> <i>2310</i> <i>2311</i> <i>2312</i> <i>2313</i> <i>2314</i> <i>2315</i> <i>2316</i> <i>2317</i> <i>2318</i> <i>2319</i> <i>2320</i> <i>2321</i> <i>2322</i> <i>2323</i> <i>2324</i> <i>2325</i> <i>2326</i> <i>2327</i> <i>2328</i> <i>2329</i> <i>2330</i> <i>2331</i> <i>2332</i> <i>2333</i> <i>2334</i> <i>2335</i> <i>2336</i> <i>2337</i> <i>2338</i> <i>2339</i> <i>2340</i> <i>2341</i> <i>2342</i> <i>2343</i> <i>2344</i> <i>2345</i> <i>2346</i> <i>2347</i> <i>2348</i> <i>2349</i> <i>2350</i> <i>2351</i> <i>2352</i> <i>2353</i> <i>2354</i> <i>2355</i> <i>2356</i> <i>2357</i> <i>2358</i> <i>2359</i> <i>2360</i> <i>2361</i> <i>2362</i> <i>2363</i> <i>2364</i> <i>2365</i> <i>2366</i> <i>2367</i> <i>2368</i> <i>2369</i> <i>2370</i> <i>2371</i> <i>2372</i> <i>2373</i> <i>2374</i> <i>2375</i> <i>2376</i> <i>2377</i> <i>2378</i> <i>2379</i> <i>2380</i> <i>2381</i> <i>2382</i> <i>2383</i> <i>2384</i> <i>2385</i> <i>2386</i> <i>2387</i> <i>2388</i> <i>2389</i> <i>2390</i> <i>2391</i> <i>2392</i> <i>2393</i> <i>2394</i> <i>2395</i> <i>2396</i> <i>2397</i> <i>2398</i> <i>2399</i> <i>2400</i> <i>2401</i> <i>2402</i> <i>2403</i> <i>2404</i> <i>2405</i> <i>2406</i> <i>2407</i> <i>2408</i> <i>2409</i> <i>2410</i> <i>2411</i> <i>2412</i> <i>2413</i> <i>2414</i> <i>2415</i> <i>2416</i> <i>2417</i> <i>2418</i> <i>2419</i> <i>2420</i> <i>2421</i> <i>2422</i> <i>2423</i> <i>2424</i> <i>2425</i> <i>2426</i> <i>2427</i> <i>2428</i> <i>2429</i> <i>2430</i> <i>2431</i> <i>2432</i> <i>2433</i> <i>2434</i> <i>2435</i> <i>2436</i> <i>2437</i> <i>2438</i> <i>2439</i> <i>2440</i> <i>2441</i> <i>2442</i> <i>2443</i> <i>2444</i> <i>2445</i> <i>2446</i> <i>2447</i> <i>2448</i> <i>2449</i> <i>2450</i> <i>2451</i> <i>2452</i> <i>2453</i> <i>2454</i> <i>2455</i> <i>2456</i> <i>2457</i> <i>2458</i> <i>2459</i> <i>2460</i> <i>2461</i> <i>2462</i> <i>2463</i> <i>2464</i> <i>2465</i> <i>2466</i> <i>2467</i> <i>2468</i> <i>2469</i> <i>2470</i> <i>2471</i> <i>2472</i> <i>2473</i> <i>2474</i> <i>2475</i> <i>2476</i> <i>2477</i> <i>2478</i> <i>2479</i> <i>2480</i> <i>2481</i> <i>2482</i> <i>2483</i> <i>2484</i> <i>2485</i> <i>2486</i> <i>2487</i> <i>2488</i> <i>2489</i> <i>2490</i> <i>2491</i> <i>2492</i> <i>2493</i> <i>2494</i> <i>2495</i> <i>2496</i> <i>2497</i> <i>2498</i> <i>2499</i> <i>2500</i> <i>2501</i> <i>2502</i> <i>2503</i> <i>2504</i> <i>2505</i> <i>2506</i> <i>2507</i> <i>2508</i> <i>2509</i> <i>2510</i> <i>2511</i> <i>2512</i> <i>2513</i> <i>2514</i> <i>2515</i> <i>2516</i> <i>2517</i> <i>2518</i> <i>2519</i> <i>2520</i> <i>2521</i> <i>2522</i> <i>2523</i> <i>2524</i> <i>2525</i> <i>2526</i> <i>2527</i> <i>2528</i> <i>2529</i> <i>2530</i> <i>2531</i> <i>2532</i> <i>2533</i> <i>2534</i> <i>2535</i> <i>2536</i> <i>2537</i> <i>2538</i> <i>2539</i> <i>2540</i> <i>2541</i> <i>2542</i> <i>2543</i> <i>2544</i> <i>2545</i> <i>2546</i> <i>2547</i> <i>2548</i> <i>2549</i> <i>2550</i> <i>2551</i> <i>2552</i> <i>2553</i> <i>2554</i> <i>2555</i> <i>2556</i> <i>2557</i> <i>2558</i> <i>2559</i> <i>2560</i> <i>2561</i> <i>2562</i> <i>2563</i> <i>2564</i> <i>2565</i> <i>2566</i> <i>2567</i> <i>2568</i> <i>2569</i> <i>2570</i> <i>2571</i> <i>2572</i> <i>2573</i> <i>2574</i> <i>2575</i> <i>2576</i> <i>2577</i> <i>2578</i> <i>2579</i> <i>2580</i> <i>2581</i> <i>2582</i> <i>2583</i> <i>2584</i> <i>2585</i> <i>2586</i> <i>2587</i> <i>2588</i> <i>2589</i> <i>2590</i> <i>2591</i> <i>2592</i> <i>2593</i> <i>2594</i> <i>2595</i> <i>2596</i> <i>2597</i> <i>2598</i> <i>2599</i> <i>2600</i> <i>2601</i> <i>2602</i> <i>2603</i> <i>2604</i> <i>2605</i> <i>2606</i> <i>2607</i> <i>2608</i> <i>2609</i> <i>2610</i> <i>2611</i> <i>2612</i> <i>2613</i> <i>2614</i> <i>2615</i> <i>2616</i> <i>2617</i> <i>2618</i> <i>2619</i> <i>2620</i> <i>2621</i> <i>2622</i> <i>2623</i> <i>2624</i> <i>2625</i> <i>2626</i> <i>2627</i> <i>2628</i> <i>2629</i> <i>2630</i> <i>2631</i> <i>2632</i> <i>2633</i> <i>2634</i> <i>2635</i> <i>2636</i> <i>2637</i> <i>2638</i> <i>2639</i> <i>2640</i> <i>2641</i> <i>2642</i> <i>2643</i> <i>2644</i> <i>2645</i> <i>2646</i> <i>2647</i> <i>2648</i> <i>2649</i> <i>2650</i> <i>2651</i> <i>2652</i> <i>2653</i> <i>2654</i> <i>2655</i> <i>2656</i> <i>2657</i> <i>2658</i> <i>2659</i> <i>2660</i> <i>2661</i> <i>2662</i> <i>2663</i> <i>2664</i> <i>2665</i> <i>2666</i> <i>2667</i> <i>2668</i> <i>2669</i> <i>2670</i> <i>2671</i> <i>2672</i> <i>2673</i> <i>2674</i> <i>2675</i> <i>2676</i> <i>2677</i> <i>2678</i> <i>2679</i> <i>2680</i> <i>2681</i> <i>2682</i> <i>2683</i> <i>2684</i> <i>2685</i> <i>2686</i> <i>2687</i> <i>2688</i> <i>2689</i> <i>2690</i> <i>2691</i> <i>2692</i> <i>2693</i> <i>2694</i> <i>2695</i> <i>2696</i> <i>2697</i> <i>2698</i> <i>2699</i> <i>2700</i> <i>2701</i> <i>2702</i> <i>2703</i> <i>2704</i> <i>2705</i> <i>2706</i> <i>2707</i> <i>2708</i> <i>2709</i> <i>2710</i> <i>2711</i> <i>2712</i> <i>2713</i> <i>2714</i> <i>2715</i> <i>2716</i> <i>2717</i> <i>2718</i> <i>2719</i> <i>2720</i> <i>2721</i> <i>2722</i> <i>2723</i> <i>2724</i> <i>2725</i> <i>2726</i> <i>2727</i> <i>2728</i> <i>2729</i> <i>2730</i> <i>2731</i> <i>2732</i> <i>2733</i> <i>2734</i> <i>2735</i> <i>2736</i> <i>2737</i> <i>2738</i> <i>2739</i> <i>2740</i> <i>2741</i> <i>2742</i> <i>2743</i> <i>2744</i> <i>2745</i> <i>2746</i> <i>2747</i> <i>2748</i> <i>2749</i> <i>2750</i> <i>2751</i> <i>2752</i> <i>2753</i> <i>2754</i> <i>2755</i> <i>2756</i> <i>2757</i> <i>2758</i> <i>2759</i> <i>2760</i> <i>2761</i> <i>2762</i> <i>2763</i> <i>2764</i> <i>2765</i> <i>2766</i> <i>2767</i> <i>2768</i> <i>2769</i> <i>2770</i> <i>2771</i> <i>2772</i> <i>2773</i> <i>2774</i> <i>2775</i> <i>2776</i> <i>2777</i> <i>2778</i> <i>2779</i> <i>2780</i> <i>2781</i> <i>2782</i> <i>2783</i> <i>2784</i> <i>2785</i> <i>2786</i> <i>2787</i> <i>2788</i> <i>2789</i> <i>2790</i> <i>2791</i> <i>2792</i> <i>2793</i> <i>2794</i> <i>2795</i> <i>2796</i> <i>2797</i> <i>2798</i> <i>2799</i> <i>2800</i> <i>2801</i> <i>2802</i> <i>2803</i> <i>2804</i> <i>2805</i> <i>2806</i> <i>2807</i> <i>2808</i> <i>2809</i> <i>2810</i> <i>2811</i> <i>2812</i> <i>2813</i> <i>2814</i> <i>2815</i> <i>2816</i> <i>2817</i> <i>2818</i> <i>2819</i> <i>2820</i> <i>2821</i> <i>2822</i> <i>2823</i> <i>2824</i> <i>2825</i> <i>2826</i> <i>2827</i> <i>2828</i> <i>2829</i> <i>2830</i> <i>2831</i> <i>2832</i> <i>2833</i> <i>2834</i> <i>2835</i> <i>2836</i> <i>2837</i> <i>2838</i> <i>2839</i> <i>2840</i> <i>2841</i> <i>2842</i> <i>2843</i> <i>2844</i> <i>2845</i> <i>2846</i> <i>2847</i> <i>2848</i> <i>2849</i> <i>2850</i> <i>2851</i> <i>2852</i> <i>2853</i> <i>2854</i> <i>2855</i> <i>2856</i> <i>2857</i> <i>2858</i> <i>2859</i> <i>2860</i> <i>2861</i> <i>2862</i> <i>2863</i> <i>2864</i> <i>2865</i> <i>2866</i> <i>2867</i> <i>2868</i> <i>2869</i> <i>2870</i> <i>2871</i> <i>2872</i> <i>2873</i> <i>2874</i> <i>2875</i> <i>2876</i> <i>2877</i> <i>2878</i> <i>2879</i> <i>2880</i> <i>2881</i> <i>2882</i> <i>2883</i> <i>2884</i> <i>2885</i> <i>2886</i> <i>2887</i> <i>2888</i> <i>2889</i> <i>2890</i> <i>2891</i> <i>2892</i> <i>2893</i> <i>2894</i> <i>2895</i> <i>2896</i> <i>2</i>

DOCUMENT III: «Recanasio».

[illegible]

DOCUMENT IV: Milicia urbana.

Armamento y formacion de los Individuos compachendidos en la Milicia
 Urbana de este Pueblo, segun el Decreto E. S. M. L. Reyna N. S. y adma-
 ciones del Exmo Jefe Capitan Genl. de este Virreynado, y circulado
 por orden del M. W^{to} Jefe Gobernador Civil de esta Provincia.

<u>Nombres Apellidos.</u>	<u>Nombres Apellidos.</u>
José Jages.	José Meda.
Ant ^o Capdevila.	Pedro Capdevila.
Manu ^l . Franquesa.	Estevoan Illovet.
José Fran ^{co} Mariot.	Jayme Muija.
Juan Duch.	José Muija (a) Rollat.
Rafael Marije.	Ant ^o Rottle (a) Catolich.
Ant ^o Capdevila (a) Riella.	José Ant ^o Capdevila (a) Pa.
Manu ^l . Agustí.	Ramon Gaya.
José Agustí.	José Torao.
Ant ^o Vilamajo.	Ant ^o Miró.
Juan Dumenech.	José Miró.
José Capdevila (a) Cagno.	Yablo Comamade (a) Lanni.
José Meda y Poca.	Bernando Farné.
José Ant ^o Pexis. Mayra.	Ant ^o Esque (a) Rioli.
José Ant ^o Pexis. Menon.	Jayme Capdevila (a) Bora.
Carlos Gaya.	Rafael Vallberdi.
Manu ^l . Vallés.	Bernardo Capdevila (a) Paulo.
Fran ^{co} Felip.	José Capdevila (a) Paulo.
José Torá.	Ant ^o Escalé.
Fran ^{co} Meda.	José Ant ^o Escalé.
	Yablo Vives.

Arbres d'edifici.

Bernard Capdevila, Llorens

Josep Laya.

Josep Llorens.

Marina Llorens.

Josep Llorens, a l'exterior.

Marta Llorens.

Josep Llorens, Capdevila.

Josep Llorens.

Josep Llorens.

Ramon Llorens.

Arbres d'edifici.

Josep Laya (e) Minet.

Miquel Blanch.

Josep Llorens, a l'exterior.

Francisco Capdevila.

Ramon Llorens.

Francisco Llorens.

Ramon Llorens.

Josep Llorens.

Ramon Llorens.

Josep Llorens.

Josep Llorens.

DOCUMENT V: Numeració de les cases.

Provincia de *Verida* Ayuntamiento de *Maldia*

HOJA AUXILIAR

Letra *A*

para la formación de la estadística de los edificios y albergues que constituyen grupos o entidades de población y número de familias que los ocupan, existentes en dicho Municipio en el día 1.º de Julio de 1920.

original

In. del Centro de Admón. Municipal

NOMBRE y distancia a la capital del Ayuntamiento de la entidad a que pertenece el edificio o albergue (a)	CALLE plaza, travesía, paseo, avenida o desdoblado, etc., donde se encuentra el edificio o albergue	Número que tiene el edificio o albergue	¿Es edificio o albergue (caso, cota, barraca, etc.) (b)
Maldà; metronerso.	Jesús Camine	1	loficio
	breu Loba	2	"
	Trino	3	"
	Molina Juaque	4	Albergue
	Caquero	5	loficio
	Mauvete	6	"
	Victorio	7	"
	Dionisio	8	loficio
	Seller.	9	"
	Gubert Miret	10	"
	Botiga Cellar	11	"
	Miret	12	"
	Pau Fico	13	"
	Salaber	14	"
	Jesús Esteve	15	"
	Girini	16	"
	Caneter	17	"
	Lileta	18	"
	Ramon Victorio	19	"
	Bernat	20	"
	Rosa Creseta	21	"
	Barber	22	"
	Pau Victorio	23	"
	Parstano	24	"
	Vindes.	25	"
	Marian	26	"
	Hermenegildo	27	"
	Chafat	28	"
	Miguela	29	"
	Pati Creseta	30	"
	Jesús Bolide	31	"
	Nitge	32	"

(a) En las provincias de Asturias y Galicia se hará constar también la Parroquia, como señala el modelo núm. 2.

(b) Se diferencia el edificio del albergue en sus datos de construcción, estado y de esta derivada, mientras que la del edificio se refiere a su uso.

NOMBRE y distancia a la capital del Ayuntamiento de la entidad a que pertenece el edificio o albergue (a)	CALLE plaza, travesía, pasco, avenida o despoblado, etc., donde se encuentre el edificio o albergue	Número que tiene el edificio o albergue	¿Es edificio o albergue? (solo, cueva, barraca, etc?) (b)
	Jesús	30	Coque
	Castell Vidier	31	"
	Roca	32	"
	Mojordom	33	"
	Roca Capite	34	"
	Eduard	35	"
	Raquel	36	"
	Alameda Laca	37	"
	Pere P.	38	"
	Dip. Nure	39	"
	Pastor	40	Albergue
	Poma	41	Coque
	Juengel	42	"
	Jesús Mahau	43	"
		44	"
		45	"
		46	"
		47	"
		48	"
		49	"
		50	Albergue
		51	Coque
		52	Albergue
		53	Coque
		54	Albergue
		55	Coque
		56	Albergue
		57	Coque
		58	"
	Jesús	59	"
	balvario	60	"
		61	"
		62	"
		63	"
		64	"

(a) En las provincias de Asturias y Galicia se hará constar también la Parroquia, como señala el modelo núm. 1.

(b) Se diferencia el edificio del albergue en sus datos de construcción, estado y de su destino, señalando para la del edificio un solo y para el albergue...

DOCUMENT VI: Factures.

Núm. _____

Maldà 31 de XII de 1970

Sr. Pau Capdevila "P. Banat"

	Precio	Pesetas	Cts.
Rpto 25 Per fe el impulsor a casa, en t. 1/2, ferra soldadura i 2 anilles		47	
Nb 18 ferra ferra cura		115	
		162	

COOPERATIVA DEL CAMPO
MALDÀ

ALVAREZ N: 30309

15 de 1 de 1971

Don: Pau Banat

Unidades	CONCEPTO	Precio	PESETAS
50	Gallines 1/4 Cabrach	75	375

12

JAUME ARMENGOL
BELIANES Nº _____

En Bañot

Mes	Dia	Partida	IMPORT
Maig	11	a 130 ptes hora h. 30 m. FRESA	225
		h. m. CARRETA	
		h. m. CULTIVADOR	

Pagat J Armengol

JAUME ARMENGOL
BELIANES Nº _____

En Bañot

Mes	Dia	Partida	IMPORT
Julio	31	h. 15 m. FRESA	243 50
		h. m. CARRETA	
		h. m. CULTIVADOR	

Pagat J Armengol

JAUME ARMENGOL
BELIANES Nº _____

En Bañot

Mes	Dia	Partida	IMPORT
Juny	30	a 130 ptes hora h. 30 m. FRESA Remanentem	225
		h. m. CARRETA	
		h. m. CULTIVADOR	

Pagat J Armengol

10.2.2. *Altres textos*

Podem trobar altres textos, amb diferents propòsits, on també apareixen els noms de casa:

a) Document VII: Textos de caire festiu

En els dos textos que fan referència a *cal Xarrameco* es pot observar que l'aparició del nom de casa és producte d'un convit familiar dels descendents de la casa *cal Xarrameco* de Vallbona de les Monges. Cal destacar el joc de paraules que apareix en el primer dinar de «cosí-germanor»: «xerramecada». Es juga amb el sentit que té el nom de la casa (*xerrar* > *xerrameco*).

b) Document VIII: Comandes per encarregar algun producte

En pobles petits, com els nostres, és normal que en les tendes s'utilitzi el nom de la casa per apuntar els deutors o les comandes d'algun producte. En aquest cas es fa referència a la comanda del pa (exemple extret de la pastisseria ca l'Andreu, de Llorenç).

c) Cartes

El nom de casa podia suplir, a vegades, el prenom i els cognoms del subjecte o la família a qui anava dirigida la carta. És a dir, en l'adreça figurava el nom de casa. Però actualment aquest sistema, usat per indicar l'adreça, ha caigut totalment en desús.

DOCUMENT VII: Textos de caire festiu.

Filles, fills, joves, gendres i nets dels "Xerramecos" celebrem el

IER DINAR DE "COSÍ-GERMANOR"

A les 12 h. Trobada a la Plaça de Sta. Maria de Vallbona de les Monges.

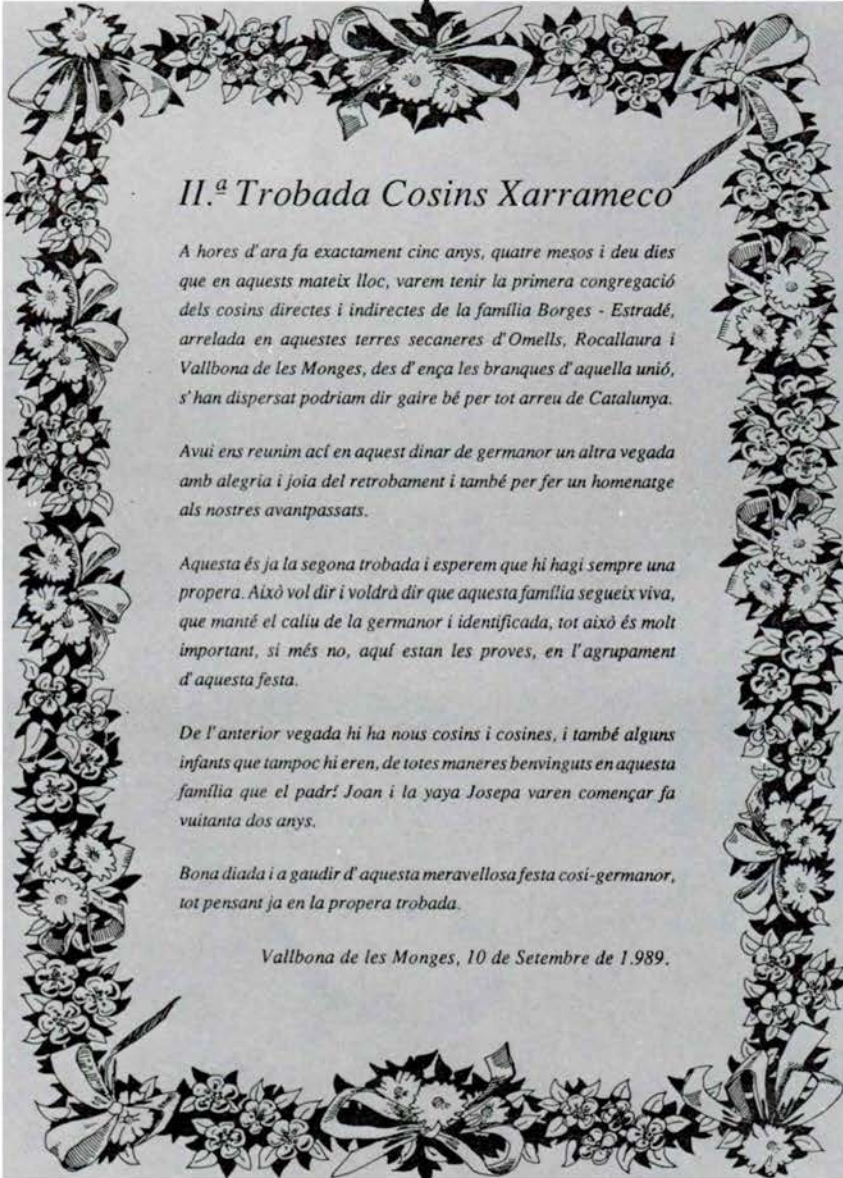
A les 14 h. Missa d'acció de gràcies oficiada per en Manel.

A les 15 h. Dinar a l'antiga casa Pairal.

A les 17 h. Xerramecada.

Comiat i fins la pròxima.

Catalunya, 29 - 4 - 1984.

II.^a Trobada Cosins Xarrameco

A hores d'ara fa exactament cinc anys, quatre mesos i deu dies que en aquests mateix lloc, varem tenir la primera congregació dels cosins directes i indirectes de la família Borges - Estradé, arrelada en aquestes terres secaneres d'Omells, Rocallaura i Vallbona de les Monges, des d'ençà les branques d'aquella unió, s'han dispersat podriam dir gaire bé per tot arreu de Catalunya.

Avui ens reunim ací en aquest dinar de germanor un altra vegada amb alegria i joia del retrobament i també per fer un homenatge als nostres avantpassats.

Aquesta és ja la segona trobada i esperem que hi hagi sempre una propera. Això vol dir i voldrà dir que aquesta família segueix viva, que manté el caliu de la germanor i identificada, tot això és molt important, si més no, aquí estan les proves, en l'agrupament d'aquesta festa.

De l'anterior vegada hi ha nous cosins i cosines, i també alguns infants que tampoc hi eren, de totes maneres ben vinguts en aquesta família que el padr! Joan i la yaya Josepa varen començar fa vuitanta dos anys.

Bona diada i a gaudir d'aquesta meravellosa festa cosí-germanor, tot pensant ja en la propera trobada.

Vallbona de les Monges, 10 de Setembre de 1.989.

DOCUMENT VIII: Comandes per encarregar algun producte.

Disapte Mon + 17h1

more		2 +
Gine		1 +
Prig		1 +
Snabel	2 des 350 gr. pastels	
Justo		2 + 1/4 +
Chepe	2 +	
Pachona		1 +
Elbire	1 +	2 +
Onono		1 +
Amulete	des 500 gr. pastels	1/4
Berogade	194	1 +
Simonele	1 +	
Amilie		1 + 1/4
Salte	1 + roce	
Sileke		2 +
Cecilie		2
Motti	2 +	
remains	1 +	
Amey	1 +	
de la f.		1/4
Paste		2 +
Muller		2

11	Banar
20	Banetes
4	de 1/4
1	Integul
2	perets
2	copons
	algo
	un altre

11. CONCLUSIONS

Tot va bé si acaba bé

Encara que hi ha la tendència a la desaparició dels noms de casa, sobretot en els nuclis més poblats, podem afirmar que en els pobles petits, com els que hem estudiat, l'ús d'aquests noms es conserva encara amb una gran vitalitat. Principalment, és en les persones d'avançada edat on veiem que aquesta utilització és més pronunciada.

En diacronia, alguns noms de casa passen d'una situació de relativa transparència a un estat neutre, quan s'han oblidat les raons que n'han motivat la creació. El temps afebleix o neutralitza noms de casa que semblarien humiliants i que queden fixats definitivament en el vocabulari d'una comunitat. Molts parlants d'aquesta comunitat, pel motiu que hem esmentat abans, no coneixen els orígens de la majoria dels noms de casa.

Pel que fa a l'estructura formal dels noms de casa segons els resultats del nostre estudi, podem concloure que predominen els noms compostos. A partir del nom originari de la casa pairal, s'han format noves formes mitjançant l'afegitó de nous elements. Aquests nous elements serveixen per caracteritzar els habitants de les noves cases i per distingir-los de l'antic nucli familiar.

Un altre aspecte que caldria destacar és la importància dels factors socials (sexe, edat...) per determinar els contextos d'ús, el canvi i la variació, la coexistència i la pervivència dels noms de casa. Segons que el parlant sigui home o dona, jove o vell, etc., els noms usats dins la conversa variaran. Hem demostrat, també, que els noms de casa dins la conversa tenen una funció important segons la finalitat pretesa (estètica, irònica...).

Com a cloenda, no voldríem deixar de dir que aquests tipus d'estudis encara no han estat prou aprofundits. Fins ara els investigadors s'han dedicat gairebé exclusivament a l'aspecte semàntic i han deixat de banda temes tan interessants i apassionants com l'estudi formal dels noms de casa i, sobretot, els diferents contextos d'ús en què poden aparèixer.

APÈNDIX

...i encara continua

Noms de casa

Tipus de noms de casa

Percentatges

Gràfics

NOMS DE CASA*

<i>Casa</i>	<i>Fitxa</i>	<i>Nom de la casa</i>	<i>Població</i>	<i>Existència</i>
1	1	Ca l'Elvira	Llorenç	S
	2	Cal Xollat	Llorenç	N
	3	Cal Colloi	Llorenç	S
	4	Cal Ton del Perlo	Llorenç	N
	5	Cal Perlo	Llorenç	N
2	6	Cal Roig	Llorenç	S
3	7	Cal Sileta	Llorenç	S
4	8	Cal Tomàs	Llorenç	S
5	9	Cal Coix	Llorenç	S
	10	Cal Coix [Nou]	Llorenç	N
6	11	Cal Conde	Llorenç	S
	12	Ca la Quica [Nova]	Llorenç	N
	13	Cal Llarg [Nou]	Llorenç	N
7	14	Cal Justo	Llorenç	S
	15	Cal Ton	Llorenç	S
	16	Cal Gusto	Llorenç	S
8	17	Cal Gallo	Llorenç	S
9	18	Ca la Munda	Llorenç	S
	19	Cal Ribera	Llorenç	S
	20	Cal Pep de la Copa i Mesura	Llorenç	S
	21	Cal Millionari	Llorenç	S
	22	Ca l'Esteve	Llorenç	N
	23	Cal Cabaler el Llarg	Llorenç	N
	24	Cal Cabaler	Llorenç	N

* En aquesta llista apareixen dues numeracions diferents. El primer número indica l'edifici i els que estan col·locats en segon terme representen els diferents noms que ha tingut cada casa al llarg dels temps. Per exemple, la casa núm. 6 ha tingut aquests noms de casa: (11) *cal Conde*, (12) *ca la Quica [Nova]* i (13) *cal Llarg [Nou]*.

	25	Cal Tonet Giné	Llorenç	N
10	26	Ca l'Andreu	Llorenç	S
	27	Ca la Lisa	Llorenç	S
	28	Ca l'Andreu del Mora	Llorenç	N
11	29	Cal Mora	Llorenç	S
12	30	Cal Cisco el Gallo	Llorenç	S
	31	Cal Cisco	Llorenç	N
13	32	Cal Giné	Llorenç	S
	33	Cal Gàtxet	Llorenç	S
	34	Cal Cicero	Llorenç	S
	35	Cal Pubillo	Llorenç	S
14	36	Cal Bergadà	Llorenç	S
15	37	Cal Quim	Llorenç	S
	38	Cal Magí l'Agneta	Llorenç	N
16	39	Ca la Cànida	Llorenç	S
	40	Ca la Ramona	Llorenç	S
	41	Cal Ramonet del Xepe	Llorenç	S
	42	Cal Botiguer	Llorenç	S
	43	Cal Botiguerot	Llorenç	S
	44	Cal Jaume el Rafel	Llorenç	N
	45	Cal Rafelet [Vella]	Llorenç	N
17	46	Cal Cantó	Llorenç	S
18	47	Cal Martí	Llorenç	S
	48	Cal Magí	Llorenç	S
	49	Ca la Tòtila	Llorenç	S
19	50	L'Abadia	Llorenç	S
	51	Ca la Lurdes	Llorenç	S
20	52	Lo pis de la Mestra	Llorenç	N
21	53	Casa la Vila	Llorenç	S

	54	Ca la Vila	Llorenç	S
22	55	Cal Lliberato	Llorenç	S
	56	Cal Joaquín	Llorenç	S
	57	Cal Coaquín	Llorenç	S
	58	Cal Conde	Llorenç	N
	59	Cal Glòria	Llorenç	N
	60	Cal Puça	Llorenç	N
23	61	Cal Saltó	Llorenç	S
	62	Ca l'Estrada	Llorenç	S
24	63	Ca la Pura	Llorenç	S
	64	Cal Pep del Puça	Llorenç	S
	65	Ca la Cecília	Llorenç	S
	66	Cal Clàudio	Llorenç	S
	67	Cal Bori	Llorenç	N
	68	Cal Portomeu	Llorenç	N
25	69	Cal Cots	Llorenç	S
26	70	Cal Pascol	Llorenç	S
	71	Cal Joan	Llorenç	S
27	72	Cal Llarg [Vell]	Llorenç	N
28	73	Cal Damià	Llorenç	S
29	74	Cal Coix [Vell]	Llorenç	N
30	75	Ca la Quica	Llorenç	N
31	76	Cal Jan	Llorenç	S
32	77	Cal Timoneda	Llorenç	S
33	78	Cal Pere el Mano	Llorenç	S
	79	Ca l'Adelaida	Llorenç	S
	80	Cal Tresor	Llorenç	N
34	81	Ca l'Anita	Llorenç	S

	82	Ca l'Eusèbio	Llorenç	N
35	83	Ca l'Angústia	Llorenç	S
	84	Ca la Marieta el Miró	Llorenç	N
36	85	Ca la Dolores	Llorenç	S
	86	Cal Pep de l'Andreu	Llorenç	S
	87	Ca la Isabel	Llorenç	S
	88	Cal Cabaler el Bori	Llorenç	N
37	89	Cal Mano	Llorenç	S
	90	Cal Persianes	Llorenç	S
	91	Cal Trajes	Llorenç	S
38	92	Cal Xepe	Llorenç	S
39	93	Cal Meca	Llorenç	S
	94	Ca l'Agustina	Llorenç	S
	95	Cal Blasi el Meca	Llorenç	N
40	96	Cal Sebastià	Llorenç	S
	97	Cal Semi	Llorenç	S
41	98	Ca la Mundeta	Llorenç	S
	99	Cal Gepet	Llorenç	S
	100	Cal Silo	Llorenç	S
42	101	Ca la Mília	Llorenç	S
43	102	Ca l'Antònio	Llorenç	S
	103	Ca la Rossita	Llorenç	S
	104	Ca la Llorda	Llorenç	S
	105	Cal Conde	Llorenç	N
	106	Cal Quim	Llorenç	N
	107	Cal Magí el Bori	Llorenç	N
44	108	Cal Xifré	Llorenç	S
45	109	Cal Jaume el Forn	Llorenç	S
	110	Ca la Malena el Forn	Llorenç	S
	111	Cal Bollos	Llorenç	S

	112	Lo Forn del Poble	Llorenç	N
	113	Cal Pere el Mano	Llorenç	N
	114	Cal Garrell	Llorenç	N
46	115	Cal Pere Jaume	Llorenç	S
47	116	Cal Pobret de Mi	Llorenç	N
	117	Cal Vit	Llorenç	N
48	118	Cal Meca [Vell]	Llorenç	N
49	119	Cal Rafelet	Llorenç	S
50	120	Cal Perlo	Llorenç	S
51	121	Cal Cabaler	Llorenç	S
52	122	Cal Puça	Llorenç	S
53	123	Cal Cames	Llorenç	N
54	124	Cal Campaner	Maldà	S
55	125	Cal Pelat	Maldà	S
56	126	Ca la Panaques	Maldà	S
57	127	Cal Xinco	Maldà	S
58	128	Cal Mateu	Maldà	S
	129	Cal Llaunero	Maldà	S
	130	Cal Mateu del Magre	Maldà	N
59	131	Cal Josep M. el Tàsies	Maldà	S
	132	Ca l'Agustineta	Maldà	S
	133	Cal Tonarro	Maldà	N
	134	Cal Panton del Sabata	Maldà	N
60	135	Cal Xurrac	Maldà	S
61	136	Cal Garrut	Maldà	S

62	137	Cal Virat	Maldà	S
	138	Cal Musc	Maldà	N
63	139	Ca la Morella	Maldà	S
	140	Cal Tanoca	Maldà	N
64	141	Ca l'Isidret	Maldà	S
	142	Ca l'Espinaca	Maldà	N
65	143	Cal Ramonet	Maldà	S
	144	Cal Rafelet	Maldà	S
	145	Cal Ramonet del Victòrio	Maldà	S
66	146	Cal Feliuet	Maldà	S
67	147	Ca l'Alba	Maldà	S
68	148	Cal Xalandro	Maldà	S
69	149	Cal Teixidor	Maldà	S
70	150	Ca la Panaquetes	Maldà	S
71	151	Cal Sitra	Maldà	S
	152	Cal Queton	Maldà	N
	153	Cal Pau del Sitra	Maldà	N
72	154	Casa la Vila	Maldà	S
	155	Ca la Vila	Maldà	S
73	156	Cal Magí el Miquel	Maldà	S
	157	Cal Miquel	Maldà	N
	158	Ca la Pera	Maldà	N
74	159	Cal Pirenc	Maldà	S
	160	Ca la Pili	Maldà	S
75	161	Cal Sord	Maldà	S
76	162	Cal Mateuet	Maldà	S

77	163	Cal Naios	Maldà	S
78	164	Cal Txotxo	Maldà	N
	165	Cal Ton de cal Boleda	Maldà	N
79	166	Cal Toneto	Maldà	S
80	167	Cal Mantxa	Maldà	S
81	168	Cal Serení	Maldà	N
82	169	Cal Granyonet	Maldà	S
83	170	Cal Cagno	Maldà	S
84	171	Ca la Ramona la Malena	Maldà	S
	172	Ca la Malena la Magina	Maldà	N
	173	Cal Ramon del Sabateret	Maldà	N
85	174	Cal Bovet	Maldà	S
	175	Cal Txeco	Maldà	N
86	176	Cal Seli	Maldà	N
87	177	Cal Parri	Maldà	S
	178	Cal Meda	Maldà	N
88	179	Cal Miret	Maldà	S
	180	Cal Figa	Maldà	N
	181	Cal Cagafigues	Maldà	N
89	182	Cal Gravat	Maldà	S
90	183	Cal Rusó	Maldà	S
	184	Cal Siller	Maldà	N
	185	Cal Baster	Maldà	N
91	186	Cal Calques	Maldà	S
92	187	Ca l'Antònia del Misangó	Maldà	S
	188	Ca la Cantina	Maldà	N

93	189	Cal Quià	Maldà	S
94	190	Ca l'Esqué	Maldà	S
95	191	Cal Misangó	Maldà	S
96	192	Cal Roio	Maldà	S
97	193	Cal Javier	Maldà	S
	194	Cal Vallverdú	Maldà	N
98	195	Ca l'Ignasi	Maldà	S
99	196	Cal Pubill	Maldà	S
	197	Cal Pere el Pubill	Maldà	N
100	198	Cal Gepos	Maldà	S
	199	Cal Capdevila	Maldà	N
101	200	Cal Renyé	Maldà	S
102	201	Cal Granyó	Maldà	S
103	202	Cal Raro	Maldà	S
	203	Cal Gori	Maldà	S
104	204	Cal Jaume el Mas	Maldà	S
	205	Cal Mas	Maldà	N
105	206	Cal Manyo	Maldà	S
	207	Ca l'Elvira	Maldà	N
	208	Cal Tal·lara	Maldà	N
	209	Cal Piquer	Maldà	N
	210	Ca l'Esquella	Maldà	N
106	211	Cal Tonet	Maldà	S
107	212	Cal Peret	Maldà	S
	213	Cal Faves	Maldà	S
108	214	Cal Peregròs	Maldà	S

109	215	Ca la Viona	Maldà	S
110	216	Cal Pelat	Maldà	S
111	217	Cal Jaume la Viona	Maldà	S
112	218	Lo Centro	Maldà	S
113	219	Ca la Maria el Pere	Maldà	S
	220	Ca l'Escapçat	Maldà	S
114	221	Cal Tonyo	Maldà	S
115	222	Cal Fangara	Maldà	S
116	223	Ca la Ramona el Feliuet	Maldà	S
	224	Cal Feliu	Maldà	N
117	225	Cal Pepe	Maldà	S
	226	Ca l'Avelina	Maldà	S
	227	Cal Sitra	Maldà	N
118	228	Ca la Magina	Maldà	S
	229	Cal Magí la Magina	Maldà	S
	230	Cal Pau de la Magina	Maldà	N
119	231	Cal Valentí	Maldà	S
	232	Cal Parrí	Maldà	N
120	233	Cal Xarli	Maldà	S
	234	Cal Bepo	Maldà	N
121	235	Cal Xollador	Maldà	S
	236	Cal Vallverdú	Maldà	N
122	237	Cal Martí	Maldà	S
	238	Cal Martí el Sabater	Maldà	N
	239	Cal Sanahuja	Maldà	N
123	240	Cal Grec	Maldà	S

124	241	Cal Florit	Maldà	S
125	242	Cal Delfin	Maldà	S
	243	Cal Delfin del Magatzem	Maldà	S
	244	Cal Rossa	Maldà	N
126	245	Cal Tató	Maldà	N
127	246	Cal Pintor	Maldà	S
	247	Cal Bernat del Boter	Maldà	N
	248	Ca la Maria Antònia el Boter	Maldà	N
128	249	Cal Cisco Molí	Maldà	S
129	250	Cal Carreter	Maldà	S
130	251	Ca la Mixona	Maldà	S
131	252	Ca la Costa el Magí	Maldà	S
132	253	Cal Miquel de la Llúcia	Maldà	S
133	254	Cal Boter	Maldà	S
134	255	Cal Pauló	Maldà	S
135	256	Cal Delgà	Maldà	S
136	257	Cal Magatzem	Maldà	S
137	258	Ca la Tonya	Maldà	S
138	259	Cal Bep	Maldà	S
	260	Cal Garra el Bep	Maldà	N
139	261	Cal Magí el Boleda	Maldà	S
	262	Cal Gaig	Maldà	S
	263	Cal Boleda	Maldà	S
140	264	Ca la Xollada	Maldà	S
	265	Cal Metge [Vell]	Maldà	N

	266	Cal Cabra	Maldà	N
141	267	Ca l'Antònia el Centro	Maldà	S
	268	Cal Damià	Maldà	N
142	269	Cal Josepet de la Tonya	Maldà	N
143	270	Ca la Costa el Magí	Maldà	S
	271	Ca la Xollada	Maldà	N
144	272	Ca l'Agustí el Tarris	Maldà	S
	273	Cal Flari	Maldà	N
145	274	Ca la Pasquala	Maldà	S
	275	Cal Bergadà	Maldà	N
146	276	Cal Navau	Maldà	S
147	277	Cal senyor Pere	Maldà	N
148	278	Cal Po	Maldà	S
149	279	Cal Miró	Maldà	S
150	280	Cal Jaume el Violí	Maldà	S
	281	Cal Marxant	Maldà	N
151	282	Cal Liceo	Maldà	S
	283	Ca la senyora Pepeta	Maldà	N
	284	Cal Pompeo	Maldà	N
152	285	Cal Banyot	Maldà	S
	286	Cal Pau	Maldà	S
	287	Cal Bep del Mestre	Maldà	N
153	288	Cal Llord	Maldà	S
154	289	Cal Magret	Maldà	S
	290	Cal Magre	Maldà	N
155	291	Cal Xollat	Maldà	S

156	292	Ca la Maria Cinta	Maldà	S
	293	Ca la Maria Toia	Maldà	N
157	294	Cal Quim del Puig	Maldà	S
	295	Ca l'Encarnació	Maldà	S
	296	Cal Pau de la Magina	Maldà	N
	297	Ca la Magina	Maldà	N
158	298	Cal Moliner	Maldà	S
159	299	Cal Caranya	Maldà	S
160	300	Cal Violí	Maldà	S
161	301	Ca l'Engràcia	Maldà	S
162	302	Cal Paguero	Maldà	N
163	303	Ca la Carme la carretera	Maldà	S
	304	Cal Ros de la Magina	Maldà	S
	305	Cal Peret del Sabata	Maldà	N
	306	Cal Sabata	Maldà	N
164	307	Ca la Ramona el Sitra	Maldà	S
	308	Cal Sitra de la Carretera	Maldà	S
165	309	Cal Molí de l'Horta	Maldà	S
166	310	Cal Ton del Catòlic	Maldà	S
	311	Cal Catòlic	Maldà	S
	312	Ca l'Antònia el Catòlic	Maldà	N
	313	Cal Caragols	Maldà	N
167	314	Cal Serení	Maldà	S
	315	Ca la Roseta el Serení	Maldà	S
	316	Cal Ramon del Serení	Maldà	S
168	317	Cal Sileta	Maldà	S
169	318	Cal Barber	Maldà	S

170	319	Cal Patano	Maldà	S
171	320	Cal Russo	Maldà	S
	321	Cal Marian	Maldà	N
172	322	Cal Xafat	Maldà	S
173	323	Ca l'Enrique	Maldà	S
174	324	Cal Miger	Maldà	S
175	325	Cal Roca	Maldà	S
	326	Ca la Maria el Pastisser	Maldà	S
	327	Ca la Cartera	Maldà	S
	328	Cal Bruixa	Maldà	N
176	329	Cal Txeco	Maldà	S
177	330	Cal Castell	Maldà	S
	331	Cal Cansalada	Maldà	N
	332	Cal Cua	Maldà	N
178	333	Cal Felis	Maldà	S
	334	Cal Felis del Bep del Mestre	Maldà	N
179	335	Cal Pona	Maldà	S
180	336	Ca la Matraus	Maldà	S
	337	Ca l'Agustí la Matraus	Maldà	S
181	338	Cal Mònico	Maldà	S
182	339	Cal Lina	Maldà	S
183	340	Ca la Matraus	Maldà	S
	341	Ca la Mixona	Maldà	N
184	342	Cal Pantonet	Maldà	S
185	343	Cal Fesol	Maldà	S
	344	Ca l'Isidro	Maldà	S

186	345	Cal Calderer	Maldà	S
187	346	Ca la Rosalia	Maldà	S
	347	Cal Taxiste	Maldà	S
	348	Cal Pere el Castell	Maldà	N
	349	Ca l'Esteve el Tarris	Maldà	N
	350	Cal Manyana	Maldà	N
188	351	Ca la Caterina	Maldà	S
189	352	Ca la Milagro	Maldà	S
	353	Cal Feliu del Fangara	Maldà	N
	354	Cal Fangarilla	Maldà	N
190	355	Cal Cutita	Maldà	S
191	356	Ca la Serafina	Maldà	S
	357	Cal Carril	Maldà	N
192	358	Cal Gallego	Maldà	S
	359	Cal Galleguet	Maldà	N
193	360	Cal Beleta	Maldà	S
194	361	Ca l'Abdon	Maldà	S
	362	Ca la Tresina l'Abdon	Maldà	S
	363	Ca la Modesta	Maldà	N
	364	Ca la Rosa el Pau	Maldà	N
	365	Cal Pau	Maldà	N
	366	Ca la Rosa el Pau de Cabra	Maldà	N
195	367	Cal Jesús	Maldà	S
	368	Ca la Marieta el Manel	Maldà	N
196	369	Ca l'Armengol	Maldà	S
197	370	Cal Torriente	Maldà	S
	371	Ca la Guadalupe	Maldà	S
	372	Ca la Cotorra	Maldà	N
198	373	Cal Truquera	Maldà	S

	374	Cal Ton del Pau	Maldà	S
	375	Cal Lluís del Mateuet	Maldà	N
	376	Cal Quim del Puig	Maldà	N
199	377	Ca la Dolores del Cisco	Maldà	S
	378	Cal Ramon del Cisco Molí	Maldà	S
200	379	Ca la Seca	Maldà	S
201	380	Cal Rubió	Maldà	S
	381	Cal Nari	Maldà	N
202	382	Cal Borrasco	Maldà	S
	383	Cal Borrasket	Maldà	N
203	384	Cal Tarris	Maldà	S
204	385	Cal Sabateret	Maldà	S
205	386	Cal Xuta	Maldà	S
206	387	Cal Ramon de la Mixona	Maldà	S
	388	Ca l'Angeleta	Maldà	S
	389	Ca la Flora	Maldà	N
	390	Cal Pustoma	Maldà	N
	391	Cal Josep dels Migers	Maldà	N
207	392	Cal Lao	Maldà	S
208	393	Ca la Malena el Mandanell	Maldà	S
	394	Cal Ventura	Maldà	S
	395	Cal Ton del Mandanell	Maldà	N
209	396	Cal Toio	Maldà	S
210	397	Cal Gili	Maldà	S
211	398	Cal Ramon de Vic	Maldà	S
212	399	Ca la Coloma	Maldà	S

213	400	Cal Pastor	Maldà	S
214	401	Cal Xiquelo	Maldà	S
	402	Cal senyor Pere	Maldà	N
215	403	Ca l'Ernesto	Maldà	S
	404	Cal Mut	Maldà	S
	405	Ca l'Eduardo el Victòrio	Maldà	N
216	406	Cal Margendom	Maldà	S
	407	Cal Fuster	Maldà	S
217	408	Ca la Raquel	Maldà	S
218	409	Cal Boleda	Maldà	S
219	410	Ca la Miquela	Maldà	S
220	411	Ca la Clara	Maldà	S
221	412	Ca les Viudes	Maldà	S
	413	Ca la Francisca	Maldà	N
222	414	Cal Sebastià	Maldà	S
	415	Cal Pep de la Treseta	Maldà	N
	416	Ca la Treseta l'Àngela	Maldà	N
223	417	Ca l'Adelaida	Maldà	S
224	418	Cal Farrer	Maldà	S
	419	Ca la Providència	Maldà	N
	420	Cal Pau de la Cooperativa	Maldà	N
225	421	Cal Victòrio	Maldà	S
226	422	Cal Caminer	Maldà	S
	423	Ca la Mercè el Tonyo	Maldà	S
227	424	Cal Pubill	Maldà	S
228	425	Ca la Caterineta	Maldà	N

	426	Cal Coix	Maldà	N
229	427	Cal Felip	Maldà	S
230	428	Cal Llorenç del Serení	Maldà	S
	429	Cal Cisco el Serení	Maldà	N
231	430	Ca la Dolores del Peregròs	Maldà	S
	431	Cal Beleta	Maldà	N
	432	Cal Catòlic del Cau	Maldà	N
232	433	Casa el Metge	Maldà	S
233	434	Cal Ventura	Maldà	N
234	435	Cal Xarrameco	Maldà	S
235	436	Cal Gato	Maldà	S
236	437	Ca la Malena	Maldà	S
237	438	Ca la Maria	Maldà	S
238	439	Cal Nari	Maldà	N
239	440	Ca l'Oliveres	Maldà	N
240	441	Cal Rogèlio	Maldà	S
	442	Ca l'Agustineta el Tàsies	Maldà	N
	443	Cal Tàsies	Maldà	S
241	444	Ca l'Enric del Cau	Maldà	S
	445	Cal Truquera	Maldà	N
242	446	Cal Mussol	Maldà	N
243	447	Cal Catòlic	Maldà	S
	448	Ca la Lola el Catòlic	Maldà	S
	449	Cal Tal·lara	Maldà	S
	450	Cal Merigildo	Maldà	S

244	451	Ca la Pera	Maldà	S
	452	Cal Sebastià	Maldà	S
245	453	Cal Cona	Maldà	N
	454	Ca la Franciscona	Maldà	N
246	455	Cal Bofarull	Maldà	N
247	456	Cal Sopes	Maldà	N
248	457	Cal Bernat	Maldà	S
	458	Cal Toneto	Maldà	S
249	459	Cal Torrojà	Maldà	N
250	460	Ca la Paulina	Maldà	N
	461	Cal Soques	Maldà	N
251	462	Cal Llusco	Maldà	N
	463	Cal Francesc	Maldà	S
	464	Ca l'Antònia el Francesc	Maldà	S
252	465	Ca la Talones	Maldà	N
253	466	Ca la Madrona	Maldà	N
	467	Ca la Tresina la Panaques	Maldà	S
254	468	Ca la Llodriga	Maldà	N
	469	Ca la Treseta la Coloma	Maldà	N
255	470	Ca la Llúcia	Maldà	S
	471	Cal Cisquet del Cutita	Maldà	N
	472	Cal Peret del Cagno	Maldà	N
256	473	Cal Ramon del Pau	Maldà	N
257	474	Ca l'Andreu [del Pau]	Maldà	S
	475	Ca la Ramona l'Andreu	Maldà	N
258	476	Cal Sabater	Maldà	N

259	477	Cal Cagot	Maldà	N
260	478	Cal Boladeres	Maldà	N
261	479	Cal Sepe	Maldà	S
262	480	Ca la Soledad	Maldà	S
	481	Ca la Soledad de cal Mònico	Maldà	S
	482	Ca la Pasquala	Maldà	N
263	483	Ca l'Escoté	Maldà	N
264	484	Cal Pebrots	Maldà	N
265	485	Cal Josepet de la Tonya	Maldà	N
266	486	Cal Joan de Montblanc	Maldà	N
267	487	Cal Cisquet del Fuster el Bepo	Maldà	N
268	488	Cal Cucuc	Maldà	N

TIPUS DE NOMS DE CASA

<i>Fitxa</i>	<i>Nom de casa</i>	<i>Població</i>
<i>Caràcter</i>		
5	Cal Perlo	Llorenç
17	Cal Gallo	Llorenç
80	Cal Tresor	Llorenç
104	Ca la Llorda	Llorenç
120	Cal Perlo	Llorenç
140	Cal Tanoca	Maldà
164	Cal Txotxo	Maldà
202	Cal Raro	Maldà
208	Cal Tal·lara	Maldà
241	Cal Florit	Maldà
266	Cal Cabra	Maldà
285	Cal Banyot	Maldà
288	Cal Llord	Maldà
306	Cal Sabata	Maldà
311	Cal Catòlic	Maldà
319	Cal Patano	Maldà
322	Cal Xafat	Maldà
328	Cal Bruixa	Maldà
357	Cal Carril	Maldà
372	Ca la Cotorra	Maldà
386	Cal Xuta	Maldà
396	Cal Toio	Maldà
435	Cal Xarrameco	Maldà
436	Cal Gato	Maldà
446	Cal Mussol	Maldà
447	Cal Catòlic	Maldà
449	Cal Tal·lara	Maldà
456	Cal Sopes	Maldà
461	Cal Soques	Maldà
465	Ca la Talones	Maldà
<i>Característica física</i>		
2	Cal Xollat	Llorenç
6	Cal Roig	Llorenç
9	Cal Coix	Llorenç
10	Cal Coix [Nou]	Llorenç

13	Cal Llarg [Nou]	Llorenç
34	Cal Cicero	Llorenç
72	Cal Llarg [Vell]	Llorenç
74	Cal Coix [Vell]	Llorenç
93	Cal Meca	Llorenç
114	Cal Garrell	Llorenç
117	Cal Vit	Llorenç
118	Cal Meca [Vell]	Llorenç
123	Cal Cames	Llorenç
136	Cal Garrut	Maldà
161	Cal Sord	Maldà
182	Cal Gravat	Maldà
214	Cal Peregròs	Maldà
220	Ca l'Escapçat	Maldà
244	Cal Rossa	Maldà
251	Ca la Mixona	Maldà
260	Cal Garra el Bep	Maldà
262	Cal Gaig	Maldà
264	Ca la Xollada	Maldà
271	Ca la Xollada	Maldà
289	Cal Magret	Maldà
290	Cal Magre	Maldà
291	Cal Xollat	Maldà
341	Ca la Mixona	Maldà
379	Ca la Seca	Maldà
404	Cal Mut	Maldà
426	Cal Coix	Maldà
462	Cal Llusco	Maldà

Característica física + nom casa

304	Cal Ros de la Magina	Maldà
-----	----------------------	-------

Caràcter + situació

432	Cal Catòlic del Cau	Maldà
-----	---------------------	-------

Cognom

19	Cal Ribera	Llorenç
32	Cal Giné	Llorenç
36	Cal Bergadà	Llorenç
61	Cal Saltó	Llorenç
62	Ca l'Estrada	Llorenç

67	Cal Bori	Llorenç
69	Cal Cots	Llorenç
77	Cal Timoneda	Llorenç
108	Cal Xifré	Llorenç
174	Cal Bovet	Maldà
177	Cal Parri	Maldà
178	Cal Meda	Maldà
179	Cal Miret	Maldà
190	Ca l'Esqué	Maldà
194	Cal Vallverdú	Maldà
199	Cal Capdevila	Maldà
200	Cal Renyé	Maldà
201	Cal Granyó	Maldà
209	Cal Piquer	Maldà
232	Cal Parri	Maldà
236	Cal Vallverdú	Maldà
239	Cal Sanahuja	Maldà
255	Cal Pauló	Maldà
256	Cal Delgà	Maldà
263	Cal Boleda	Maldà
275	Cal Bergadà	Maldà
276	Cal Navau	Maldà
279	Cal Miró	Maldà
325	Cal Roca	Maldà
360	Cal Beleta	Maldà
380	Cal Rubió	Maldà
409	Cal Boleda	Maldà
431	Cal Beleta	Maldà
440	Ca l'Oliveres	Maldà
443	Cal Tàsies	Maldà
455	Cal Bofarull	Maldà
478	Cal Boladeres	Maldà
483	Ca l'Escoté	Maldà

Derivat de cognom

97	Cal Semi	Llorenç
169	Cal Granyonet	Maldà

Derivat de prenom

7	Cal Sileta	Llorenç
12	Ca la Quica [Nova]	Llorenç

15	Cal Ton	Llorenç
16	Cal Gusto	Llorenç
18	Ca la Munda	Llorenç
27	Ca la Lisa	Llorenç
31	Cal Cisco	Llorenç
37	Cal Quim	Llorenç
45	Cal Rafelet [Vella]	Llorenç
57	Cal Coaquín	Llorenç
63	Ca la Pura	Llorenç
75	Ca la Quica	Llorenç
76	Cal Jan	Llorenç
81	Ca l'Anita	Llorenç
92	Cal Xepe	Llorenç
98	Ca la Mundeta	Llorenç
99	Cal Gepet	Llorenç
100	Cal Silo	Llorenç
101	Ca la Mília	Llorenç
103	Ca la Rossita	Llorenç
106	Cal Quim	Llorenç
119	Cal Rafelet	Llorenç
132	Ca l'Agustineta	Maldà
133	Cal Tonarro	Maldà
134	Cal Pantón del Sabata	Maldà
141	Ca l'Isidret	Maldà
143	Cal Ramonet	Maldà
144	Cal Rafelet	Maldà
146	Cal Feliuet	Maldà
160	Ca la Pili	Maldà
162	Cal Mateuet	Maldà
166	Cal Toneto	Maldà
198	Cal Gepos	Maldà
203	Cal Gori	Maldà
211	Cal Tonet	Maldà
212	Cal Peret	Maldà
221	Cal Tonyo	Maldà
225	Cal Pepe	Maldà
233	Cal Xarli	Maldà
234	Cal Bepo	Maldà
258	Ca la Tonya	Maldà
259	Cal Bep	Maldà
278	Cal Po	Maldà

317	Cal Sileta	Maldà
333	Cal Felis	Maldà
335	Cal Pona	Maldà
339	Cal Lina	Maldà
342	Cal Pantonet	Maldà
388	Ca l'Angeleta	Maldà
392	Cal Lao	Maldà
394	Cal Ventura	Maldà
425	Ca la Caterineta	Maldà
434	Cal Ventura	Maldà
437	Ca la Malena	Maldà
450	Cal Merigildo	Maldà
453	Cal Cona	Maldà
454	Ca la Franciscona	Maldà
458	Cal Toneto	Maldà
460	Ca la Paulina	Maldà
479	Cal Sepe	Maldà

Derivat de prenom + derivat de prenom

377	Ca la Dolorettes del Cisco	Maldà
-----	----------------------------	-------

Derivat de prenom + expressió

20	Cal Pep de la Copa i Mesura	Llorenç
----	-----------------------------	---------

Derivat de prenom + nom casa

25	Cal Tonet Giné	Llorenç
30	Cal Cisco el Gallo	Llorenç
41	Cal Ramonet del Xepe	Llorenç
64	Cal Pep del Puça	Llorenç
84	Ca la Marieta el Miró	Llorenç
86	Cal Pep de l'Andreu	Llorenç
95	Cal Blasi el Meca	Llorenç
145	Cal Ramonet del Victòrio	Maldà
165	Cal Ton de cal Boleda	Maldà
172	Ca la Malena la Magina	Maldà
249	Cal Cisco Molí	Maldà
269	Cal Josepet de la Tonya	Maldà
305	Cal Peret del Sabata	Maldà
310	Cal Ton del Catòlic	Maldà
315	Ca la Roseta el Serení	Maldà
334	Cal Felis del Bep del Mestre	Maldà

362	Ca la Tresina l'Abdon	Maldà
374	Cal Ton del Pau	Maldà
415	Cal Pep de la Treseta	Maldà
429	Cal Cisco el Serení	Maldà
442	Ca l'Agustineta el Tàsies	Maldà
448	Ca la Lola el Catòlic	Maldà
467	Ca la Tresina la Panaques	Maldà
469	Ca la Treseta la Coloma	Maldà
471	Cal Cisquet del Cutita	Maldà
472	Cal Peret del Cagno	Maldà
485	Cal Josepet de la Tonya	Maldà

Derivat de prenom + nom edifici

110	Ca la Malena el Forn	Llorenç
-----	----------------------	---------

Derivat de prenom + ofici

287	Cal Bep del Mestre	Maldà
487	Cal Cisquet del Fuster el Bepo	Maldà

Derivat de prenom + prenom

368	Ca la Marieta el Manel	Maldà
416	Ca la Treseta l'Àngela	Maldà

Derivat de prenom + situació

294	Cal Quim del Puig	Maldà
376	Cal Quim del Puig	Maldà
393	Ca la Malena el Mandanell	Maldà
395	Cal Ton del Mandanell	Maldà

Eina

135	Cal Xurrac	Maldà
186	Cal Calques	Maldà
222	Cal Fangara	Maldà
354	Cal Fangarilla	Maldà

Estatus social i familiar

11	Cal Conde	Llorenç
21	Cal Millonari	Llorenç
24	Cal Cabaler	Llorenç
35	Cal Pubillo	Llorenç
58	Cal Conde	Llorenç

89	Cal Mano	Llorenç
105	Cal Conde	Llorenç
121	Cal Cabaler	Llorenç
163	Cal Naïos	Maldà
196	Cal Pubill	Maldà
324	Cal Miger	Maldà
412	Ca les Viudes	Maldà
424	Cal Pubill	Maldà
<i>Estatus social + derivat de prenom</i>		
283	Ca la Senyora Pepeta	Maldà
<i>Estatus social + nom casa</i>		
23	Cal Cabaler el Llarg	Llorenç
88	Cal Cabaler el Bori	Llorenç
<i>Estatus social + prenom</i>		
277	Cal Senyor Pere	Maldà
402	Cal Senyor Pere	Maldà
<i>Estatus social / característica física</i>		
125	Cal Pelat	Maldà
216	Cal Pelat	Maldà
<i>Expressió</i>		
116	Cal Pobret de Mi	Llorenç
189	Cal Quià	Maldà
<i>Instrument musical</i>		
300	Cal Violí	Maldà
<i>Lloc d'origen</i>		
29	Cal Mora	Llorenç
59	Cal Glòria	Llorenç
159	Cal Pirenc	Maldà
175	Cal Txeco	Maldà
206	Cal Manyo	Maldà
240	Cal Grec	Maldà
320	Cal Russo	Maldà
329	Cal Txeco	Maldà
358	Cal Gallego	Maldà

359	Cal Galleguet	Maldà
-----	---------------	-------

Nom d'animal o de vegetal

60	Cal Puça	Llorenç
122	Cal Puça	Llorenç
137	Cal Virat	Maldà
142	Ca l'Espinaca	Maldà
180	Cal Figa	Maldà
181	Cal Cagafigues	Maldà
213	Cal Faves	Maldà
313	Cal Caragols	Maldà
343	Cal Fesol	Maldà
484	Cal Pebrots	Maldà

Nom d'edifici

50	L'Abadia	Llorenç
52	Lo pis de la Mestra	Llorenç
53	Casa la Vila	Llorenç
54	Ca la Vila	Llorenç
112	Lo Forn [del Poble]	Llorenç
154	Casa la Vila	Maldà
155	Ca la Vila	Maldà
188	Ca la Cantina	Maldà
205	Cal Mas	Maldà
218	Lo Centro	Maldà
257	Cal Magatzem	Maldà
330	Cal Castell	Maldà

Nom d'edifici + situació

309	Cal Molí de l'Horta	Maldà
-----	---------------------	-------

Ofici

42	Cal Botiguer	Llorenç
43	Cal Botiguerot	Llorenç
124	Cal Campaner	Maldà
129	Cal Llaunero	Maldà
149	Cal Teixidor	Maldà
184	Cal Siller	Maldà
185	Cal Baster	Maldà
235	Cal Xollador	Maldà
246	Cal Pintor	Maldà

250	Cal Carreter	Maldà
254	Cal Boter	Maldà
265	Cal Metge [Vell]	Maldà
273	Cal Flari	Maldà
281	Cal Marxant	Maldà
298	Cal Moliner	Maldà
318	Cal Barber	Maldà
327	Ca la Cartera	Maldà
345	Cal Calderer	Maldà
347	Cal Taxiste	Maldà
350	Cal Manyana	Maldà
385	Cal Sabateret	Maldà
400	Cal Pastor	Maldà
406	Cal Margendom	Maldà
407	Cal Fuster	Maldà
418	Cal Farrer	Maldà
422	Cal Caminer	Maldà
433	Casa el Metge	Maldà
476	Cal Sabater	Maldà

Prenom

1	Ca l'Elvira	Llorenç
8	Cal Tomàs	Llorenç
14	Cal Justo	Llorenç
22	Ca l'Esteve	Llorenç
26	Ca l'Andreu	Llorenç
39	Ca la Cànida	Llorenç
40	Ca la Ramona	Llorenç
47	Cal Martí	Llorenç
48	Cal Magí	Llorenç
51	Ca la Lurdes	Llorenç
55	Cal Lliberato	Llorenç
56	Cal Joaquín	Llorenç
65	Ca la Cecília	Llorenç
66	Cal Clàudio	Llorenç
68	Cal Portomeu	Llorenç
70	Cal Pascol	Llorenç
71	Cal Joan	Llorenç
73	Cal Damià	Llorenç
79	Ca l'Adelaida	Llorenç
82	Ca l'Eusèbio	Llorenç

83	Ca l'Angústia	Llorenç
85	Ca la Dolores	Llorenç
87	Ca la Isabel	Llorenç
94	Ca l'Agustina	Llorenç
96	Cal Sebastià	Llorenç
102	Ca l'Antônio	Llorenç
115	Cal Pere Jaume	Llorenç
128	Cal Mateu	Maldà
147	Ca l'Alba	Maldà
152	Cal Queton	Maldà
157	Cal Miquel	Maldà
193	Cal Javier	Maldà
195	Ca l'Ignasi	Maldà
207	Ca l'Elvira	Maldà
224	Cal Feliu	Maldà
226	Ca l'Avelina	Maldà
228	Ca la Magina	Maldà
231	Cal Valentí	Maldà
237	Cal Martí	Maldà
242	Cal Delfin	Maldà
268	Cal Damià	Maldà
274	Ca la Pasquala	Maldà
282	Cal Liceo	Maldà
284	Cal Pompeo	Maldà
286	Cal Pau	Maldà
292	Ca la Maria Cinta	Maldà
295	Ca l'Encarnació	Maldà
297	Ca la Magina	Maldà
301	Ca l'Engràcia	Maldà
321	Cal Marian	Maldà
323	Ca l'Enrique	Maldà
338	Cal Mònico	Maldà
344	Ca l'Isidro	Maldà
346	Ca la Rosalia	Maldà
351	Ca la Caterina	Maldà
352	Ca la Milagro	Maldà
356	Ca la Serafina	Maldà
361	Ca l'Abdon	Maldà
363	Ca la Modesta	Maldà
365	Cal Pau	Maldà
367	Cal Jesús	Maldà

369	Ca l'Armengol	Maldà
371	Ca la Guadalupe	Maldà
389	Ca la Flora	Maldà
397	Cal Gili	Maldà
399	Ca la Coloma	Maldà
403	Ca l'Ernesto	Maldà
408	Ca la Raquel	Maldà
410	Ca la Miquela	Maldà
411	Ca la Clara	Maldà
413	Ca la Francisca	Maldà
414	Cal Sebastià	Maldà
417	Ca l'Adelaida	Maldà
419	Ca la Providència	Maldà
421	Cal Victòrio	Maldà
427	Cal Felip	Maldà
438	Ca la Maria	Maldà
441	Cal Rogèlio	Maldà
452	Cal Sebastià	Maldà
457	Cal Bernat	Maldà
463	Cal Francesc	Maldà
466	Ca la Madrona	Maldà
470	Ca la Llúcia	Maldà
480	Ca la Soledad	Maldà
482	Ca la Pasquala	Maldà

Prenom + caràcter

293	Ca la Maria Toia	Maldà
-----	------------------	-------

Prenom + estatus social

391	Cal Josep dels Migers	Maldà
-----	-----------------------	-------

Prenom + lloc d'origen

366	Ca la Rosa el Pau de Cabra	Maldà
398	Cal Ramon de Vic	Maldà
486	Cal Joan de Montblanc	Maldà

Prenom + nom casa

4	Cal Ton del Perlo	Llorenç
28	Ca l'Andreu del Mora	Llorenç
38	Cal Magí l'Agneta	Llorenç
44	Cal Jaume el Rafel	Llorenç

78	Cal Pere el Mano	Llorenç
107	Cal Magí el Bori	Llorenç
113	Cal Pere el Mano	Llorenç
130	Cal Mateu del Magre	Maldà
131	Cal Josep M. el Tàsies	Maldà
153	Cal Pau del Sitra	Maldà
156	Cal Magí el Miquel	Maldà
171	Ca la Ramona la Malena	Maldà
173	Cal Ramon del Sabateret	Maldà
187	Ca l'Antònia del Misangó	Maldà
197	Cal Pere el Pubill	Maldà
204	Cal Jaume el Mas	Maldà
217	Cal Jaume la Viona	Maldà
219	Ca la Maria el Pere	Maldà
223	Ca la Ramona el Feliuet	Maldà
229	Cal Magí la Magina	Maldà
230	Cal Pau de la Magina	Maldà
243	Cal Delfin del Magatzem	Maldà
247	Cal Bernat del Boter	Maldà
248	Ca la Maria Antònia el Boter	Maldà
253	Cal Miquel de la Llúcia	Maldà
261	Cal Magí el Boleda	Maldà
272	Ca l'Agustí el Tarris	Maldà
280	Cal Jaume el Violí	Maldà
296	Cal Pau de la Magina	Maldà
307	Ca la Ramona el Sitra	Maldà
312	Ca l'Antònia el Catòlic	Maldà
316	Cal Ramon del Serení	Maldà
337	Ca l'Agustí la Matraus	Maldà
349	Ca l'Esteve el Tarris	Maldà
353	Cal Feliu del Fangara	Maldà
364	Ca la Rosa el Pau	Maldà
375	Cal Lluís del Mateuet	Maldà
378	Cal Ramon del Cisco Molí	Maldà
387	Cal Ramon de la Mixona	Maldà
405	Ca l'Eduardo el Victòrio	Maldà
423	Ca la Mercè el Tonyo	Maldà
428	Cal Llorenç del Serení	Maldà
430	Ca la Dolores del Peregròs	Maldà
464	Ca l'Antònia el Francesc	Maldà
473	Cal Ramon del Pau	Maldà

474	Ca l'Andreu [del Pau]	Maldà
475	Ca la Ramona l'Andreu	Maldà
481	Ca la Soledad de cal Mònico	Maldà

Prenom + nom edifici

109	Cal Jaume el Forn	Llorenç
267	Ca l'Antònia el Centro	Maldà
348	Cal Pere el Castell	Maldà
420	Cal Pau de la Cooperativa	Maldà

Prenom + ofici

238	Cal Martí el Sabater	Maldà
326	Ca la Maria el Patisser	Maldà

Prenom + situació

303	Ca la Carme la Carretera	Maldà
444	Ca l'Enric del Cau	Maldà

Renec

3	Cal Colloi	Llorenç
49	Ca la Tòtila	Llorenç
477	Cal Cagot	Maldà

Situació

46	Cal Cantó	Llorenç
158	Ca la Pera	Maldà
451	Ca la Pera	Maldà

Situació + prenom

252	Ca la Costa el Magí	Maldà
270	Ca la Costa el Magí	Maldà

Uns altres noms de casa

33	Cal Gàtxet	Llorenç
90	Cal Persianes	Llorenç
91	Cal Trajes	Llorenç
111	Cal Bollos	Llorenç
126	Ca la Panaques	Maldà
127	Cal Xinco	Maldà
138	Cal Musc	Maldà
139	Ca la Morella	Maldà

148	Cal Xalandro	Maldà
150	Ca la Panaquetes	Maldà
151	Cal Sitra	Maldà
167	Cal Mantxa	Maldà
168	Cal Serení	Maldà
170	Cal Cagno	Maldà
176	Cal Seli	Maldà
183	Cal Rusó	Maldà
191	Cal Misangó	Maldà
192	Cal Roio	Maldà
210	Ca l'Esquella	Maldà
215	Ca la Viona	Maldà
227	Cal Sitra	Maldà
245	Cal Tató	Maldà
299	Cal Caranya	Maldà
302	Cal Paguero	Maldà
308	Cal Sitra de la Carretera	Maldà
314	Cal Serení	Maldà
331	Cal Cansalada	Maldà
332	Cal Cua	Maldà
336	Ca la Matraus	Maldà
340	Ca la Matraus	Maldà
355	Cal Cutita	Maldà
370	Cal Torriente	Maldà
373	Cal Truquera	Maldà
381	Cal Nari	Maldà
382	Cal Borrasco	Maldà
383	Cal Borrasket	Maldà
384	Cal Tarris	Maldà
390	Cal Pustoma	Maldà
401	Cal Xiquelo	Maldà
439	Cal Nari	Maldà
445	Cal Truquera	Maldà
459	Cal Torrojà	Maldà
468	Ca la Llodriga	Maldà
488	Cal Cucuc	Maldà

PERCENTATGES

1. Dades que pertanyen a cada població

Maldà:	74,80 %
Llorenç:	25,20 %

2. Existència dels noms de casa

Sí:	64,14 %
No:	35,86 %

3. Innovacions del jovent actual

Sí:	4,10 %
No:	95,90 %

4. Dades sobre els tipus de noms de casa

Caràcter:	6,14 %
Caràcter + situació:	0,20 %
Total:	6,34 %

Característica física:	6,55 %
Característica física + nom casa:	0,20 %
Total:	6,75 %

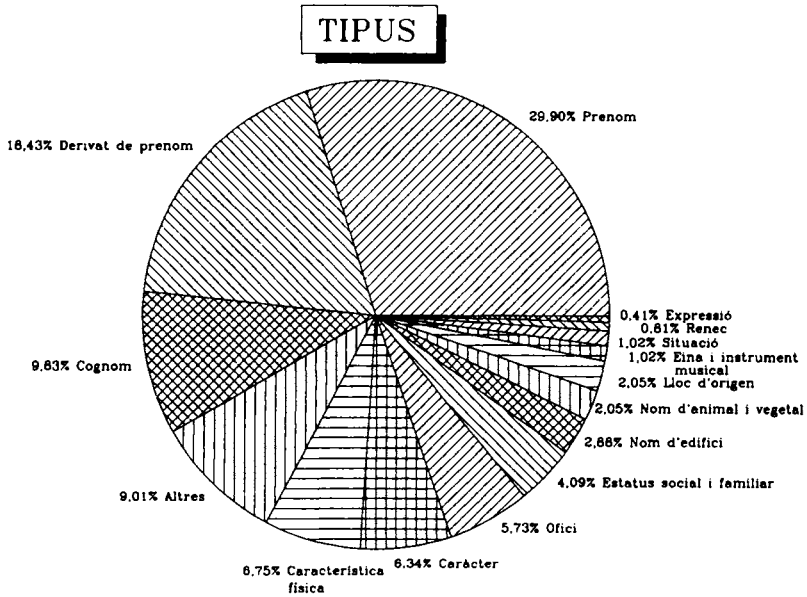
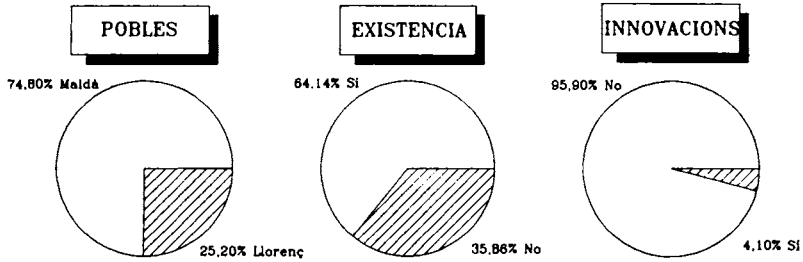
Cognom:	9,42 %
Derivat de cognom:	0,41 %
Total:	9,83 %

Prenom:	17,42 %
Prenom + caràcter:	0,20 %
Prenom + estatus social:	0,20 %
Prenom + nom de casa:	9,83 %
Prenom + nom d'edifici:	0,82 %
Prenom + ofici:	0,41 %
Prenom + lloc d'origen:	0,61 %
Prenom + situació:	0,41 %
Total:	29,90 %

Derivat de prenom:	10,25 %
Derivat de prenom + derivat de prenom:	0,20 %
Derivat de prenom + expressió:	0,20 %
Derivat de prenom + nom de casa:	5,53 %
Derivat de prenom + nom d'edifici:	0,20 %
Derivat de prenom + ofici:	0,41 %
Derivat de prenom + prenom:	0,82 %
Derivat de prenom + situació:	0,82 %
Total:	18,43 %
Total prenom / derivat de prenom:	48,33 %
Eina:	0,82 %
Instrument musical:	0,20 %
Total:	1,02 %
Estatus social i familiar:	2,66 %
Estatus social + derivat de prenom:	0,20 %
Estatus social + nom de casa:	0,41 %
Estatus social + prenom:	0,41 %
Estatus social / característica física:	0,41 %
Total:	4,09 %
Expressió:	0,41 %
Lloc d'origen:	2,05 %
Nom d'animal o de vegetal:	2,05 %
Nom d'edifici:	2,46 %
Nom d'edifici + situació:	0,20 %
Total:	2,66 %
Ofici:	5,73 %
Renec:	0,61 %
Situació:	0,61 %
Situació + prenom:	0,41 %
Total:	1,02 %
Uns altres noms de casa:	9,01 %

GRÀFICS

GRAFICS

BIBLIOGRAFIA

- AMICS DE MALDÀ (1982): *Maldà. Recull de treballs històrics*. Maldà.
- (1985): «Noms de casa (malnoms) de Maldà», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XIX, p. 20.
- BACH I RIU, Antoni (1983): «Evolució i problemàtica de l'onomàstica en el Baix Urgell», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XIII, p. 21-28.
- BELLMUNT I FIGUERAS, Joan (1991): *L'Urgell, I. Col·lecció «Fets, Costums i Llegendes»*, 13. Lleida, Pagès Editors.
- BERGADÀ I SOLÀ, Ramon (1933): *Fra Romeu del Cor de Jesús*. Reus, Tipografia Montserrat.
- BIERBACH, Christine (1988): «Les actituds lingüístiques», dins BASTARDAS, A., i SOLER, J. (ed.): *Sociolingüística i llengua catalana*. Barcelona, Empúries, p. 155-183.
- BOLEDA, R., DUCH, J. i altres (1986): *La vall del Corb*. Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs.
- CORREDOR PLAJA, Anna Maria (1990): «L'enquesta oral: primer pas d'un treball d'onomàstica?», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XL, p. 1-4.
- DCVB = ALCOVER Antoni M., i MOLL, Francesc de B. (1930-1962): *Diccionari català-valencià-balear*. Palma de Mallorca.
- DECLC = COROMINES Joan (1980-1991): *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona, Curial.
- ESPINAGOSA I MARSÀ, Jaume (coord.) (1988): *L'Urgell: edificis i monuments històrics*. Tàrraga.
- GEC = *Gran enciclopèdia catalana*. Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 2a ed., 1987.
- GIMENO BETÍ, Lluís (1983): «Motivacions dels renoms de la Plana Baixa (I)», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XIV, p. 40-41.
- (1984): «Motivacions dels renoms de la Plana Baixa (II)», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XV, p. 12-23.
- GRICE, H. P. (1975): «Logic and Conversation», dins COLE, P., i MORGAN, J. L. (ed.): *Syntax and Semantics. 3. Speech Acts*. Nova York, Academic Press, p. 41-58.
- ISZAEVICH, Abraham (1981): «Una mostra del sistema tradicional del moteig a Catalunya: els renoms a Barberà de la Conca», dins *Aplec de treballs*, 3, del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà. Montblanc, p. 5-18.
- JULIANO CORREGIDO, Dolores (1984): «Apellidos y "renoms": dos lógicas de transmisión de la identidad», dins *Comentarios d'Antropología Cultural*, núm. 6. Departament d'Antropologia Cultural. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona, p. 71-83.
- LLULL MARTÍ, Antoni (1983): «Recull, classificació i arxivament de materials en la investigació onomàstica», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XIV, p. 25-28.

- MANENT, Albert (1980): «Els estudis d'onomàstica catalana. L'estat de la qüestió», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). I, p. 9-11.
- (1982): «L'ús literari dels articles onomàstics (una polèmica entre Antoni Rovira i Virgili i Joaquim Ruyra)», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). VIII, p. 1-5.
- MASCARÓ, Jaume (1986): «Antropònims. Usos i funcions», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XXVI, p. 6-10.
- MIRALLES I MONSERRAT, Joan (1980): «Normes per a l'aplec i l'estudi dels malnoms», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). I, p. 29-37.
- MOLL, Francesc de Borja (1982): *Els llinatges catalans*. Palma de Mallorca, Ed. Moll (2a ed.).
- MOREU-REY, Enric (1980): «Reflexions sobre malnoms de Mallorca, Menorca i Eivissa», dins *Randa*, 10. Barcelona. P. 51-61.
- (1981): *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*. Barcelona, Millà.
- (1984): «Novament sobre reculls de renoms», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XVIII, p. 54-55.
- (1986): «La castellanització dels prenomes. Contribució per a la cronologia (I)», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XXV, p. 69-72.
- (1987a): «La castellanització dels prenomes. Contribució per a la cronologia (II)», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XXVII, p. 80-81.
- (1987b): «(Cognom) i (Cognom): és tradició castellana», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XXX, p. 17-21.
- (1991): *Antroponímia. Història dels nostres prenomes, cognoms i renoms*. Barcelona. Universitat de Barcelona.
- NABAU, M., i MORERA, I. (1985): «Renoms de la vila de Linyola», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XIX, p. 37-41.
- PAYRATÓ GIMÉNEZ, Lluís (1988): *Català coloquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*. València. Universitat de València.
- PIQUER I JOVER, Josep J. (1966-1968): «Recopilación onomàstica relativa a Vallbona de les Monges», dins *Ilerda*. XXIX, p. 201-235.
- PLAZA I ARQUÉ, Carme (1980): «El renec i la paraulota dels pagesos a Barberà de la Conca», dins *Aplec de treballs*, 2, del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà. Montblanc.
- (1990): «L'el·lipsi de la preposició *de* als renoms i noms de lloc», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XL, p. 22-25.
- PONS I GRIERA, Lúdia (1986): «Els noms de casa de Barberà del Vallès i la seva estructura sintàctica (I)», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XIII, p. 218-224.
- (1987): «Els noms de casa de Barberà del Vallès i la seva estructura sintàctica (II)», dins *Societat d'Onomàstica* (butlletí interior). XXIX, p. 49-57.

- (1991): «Algunes observacions sobre l'estructura sintàctica en onomàstica», dins *Anuari de Filologia*. Volum XIV, secció C, núm. 2. Universitat de Barcelona, p. 83-96.
- SERRA I BOLDÚ, Valeri (1931*a*): «Llorens de Vallbona», dins *La Vanguardia*, 3-IX-1931.
- (1931*b*): «De Llorens de Vallbona. La fraternidad de un pueblo», dins *La Vanguardia*, 11-IX-1931.
- TURELL I JULIÀ, M. Teresa (1988): «El comportament lingüístic: els grups socials», dins BASTARDAS A., i SOLER, J. (ed.): *Sociolingüística i llengua catalana*. Barcelona, Empúries, p. 104-132.
- TUSON I VALLS, Amparo (1988): «El comportament lingüístic: l'anàlisi conversacional», dins BASTARDAS, A., i SOLER, J. (ed.): *Sociolingüística i llengua catalana*. Barcelona, Empúries, p. 133-154.
- VENY I CLAR, Joan (1986): *Introducció a la dialectologia catalana*. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- (1987): *Els parlars catalans (Síntesi de dialectologia)*. Palma de Mallorca, Moll. 7a ed.

ÍNDIX ALFABÈTIC DELS NOMS DE CASA*

Abadia	8.1.1	Blasi el Meca	8.1.3; 9.1.3
Abdon	6.1	Bofarull	
Adelaida	6.1; 9.3.2	Boladeres	6.2
Agustí el Tarris		Boleda	6.2
Agustí la Matraus		Bollos	7; 8.2.2
Agustina	6.1	Bori	9.1.3; 9.2
Agustineta	6.1	Borrasco	8.2.3
Agustineta el Tàsies		Borrasquet	8.2.3
Alba	6.1	Boter	6.6
Andreu	6.1; 9.1.3;	Botiguer	6.6; 9
	9.3.2; 10.1.6; 10.2.2	Botiguerot	6.6; 7; 8.2.3; 9
Andreu del Mora	8.1.2; 8.1.3	Bovet	6.2
Andreu (del Pau)	10.1.5	Bruixa	6.4
Angeleta	6.1		
Angústia	8.1.2; 9.2	Cabaler	6; 6.5; 9; 10.1.6
Anita	6.1; 8.2.3; 8.3; 9.2	Cabaler el Bori	6.5; 9.1.3
Antònia del Misangó		Cabaler el Llarg	6.5; 9
Antònia el Catòlic		Cabra	6.4; 8.2.1; 10.2.1
Antònia el Centro	6.1; 6.10; 9.1.5	Cagafigues	6.11; 6.13; 9.2
Antònia el Francesc	9.1.2	Cagno	10.1.6; 10.2.1
Antònio	9.3.2; 9.3.3	Cagot	6.13; 8.2.3
Armengol		Calderer	6.6
Avelina		Calques	6.7; 8.2.2; 10.2.1
		Cames	5; 6.3; 8.2.2; 9.2
Banyot	4; 6.4; 10.2.1	Caminer	6.6
Barber	6.6	Campaner	6.6
Baster	6.6	Càndida	6.1; 9
Beleta	6.2	Cansalada	
Bep	6.1; 8.2.4	Cantina	6.10
Bep del Mestre	6.6; 10.2.1	Cantó	6.9
Bepo	6.1; 8.2.4;	Capdevila	6.2
	9.3.3; 10.1.2	Caragols	6.11; 8.2.2
Bergadà	6.2; 8.1.2; 9; 9.2	Caranya	
Bernat	6.1; 9.1.1; 10.2.1	Carme la Carretera	6.1; 6.9
Bernat del Boter		Carreter	6.6

* Per a una millor localització, indiquem els apartats i els subapartats on apareixen els noms de casa. Els noms que no tenen cap referència no apareixen en el text, però els trobem en les llistes de l'apèndix.

Carril	6.4	Dolores del Peregròs	
Cartera	6.6	Dolorettes del Cisco	
Castell	6.10		
Caterina		Eduardo el Victòrio	8.1.3
Caterineta	6.1	Elvira	6.1; 6.3; 9.1.2;
Catòlic	6.11; 6.4		10.1
Catòlic del Cau	6.4; 6.9	Encarnació	6.1
Cecília	9.3.2; 9.3.3; 10.1.1	Engràcia	
Centro	6.10; 8.1.1; 8.3	Enric del Cau	6.1; 6.9
Cicero	6.3; 10.1.6	Enrique	
Cisco	6.1	Ernesto	6.3; 8.3; 9.3.1
Cisco el Gallo	6.1; 8.1.2;	Escapçat	6; 6.3
	8.1.3; 9.1.3	Escoté	
Cisco el Serení	6.1; 9.1.3	Espinaca	6.11; 9.2; 10.1.6
Cisco Molí	8.1.2; 8.1.3;	Esqué	
	9.1.3; 10.1.6	Esquella	
Cisquet del Cutita	9.2	Esteve	9; 9.1.2
Cisquet del Fuster		Esteve el Tarris	9; 9.1.1
el Bepo	6.1; 6.6; 8.1.2	Estrada	9.1.4
Clara	6.1	Eusèbio	6.1; 9.2
Clàudio	9.3.2; 9.3.3; 10.1.1		
Coaquín	7; 8.3	Fangara	6.7; 8.1.2; 10.2.1
Coix	3; 4; 6; 6.3; 9.1.3;	Fangarilla	6.7
	10.1.6; 10.2.1	Farrer	3; 6.6
Coix (Nou)	6.3; 9.1.3	Faves	6.11; 8.2.2
Coix (Vell)	6.3; 8.1.2	Felip	
Coloma	5	Felis	
Colloi	6.13; 7	Felis del Bep del	
Cona	6.1; 8.2.1; 8.2.4	Mestre	6.2
Conde	6.5; 8.3; 9.3.3	Feliu	6.1; 9.1.3
Costa el Magí	6.9	Feliu del Fangara	
Cotorra	6.4; 6.11	Feliuet	6.1; 8.1.2; 8.2.3
Cots	6.2; 9; 9.2	Fesol	6.11; 9.3.1
Cua		Figa	6.11; 6.13; 8.2.1; 9.2
Cucuc		Flari	6.6; 6.11; 8.2.4
Cutita		Flora	6.1; 9.1.2
		Florit	6.4; 10.2.1
Damià	5; 6.1; 9.1.5; 9.2	Forn [del Poble]	8.1.1
Delfin	6.1	Francesc	6.1; 9.1.2
Delfin del Magatzem	6.1	Francisca	6.1; 6.5; 9.1.2
Delgà		Franciscona	6.1; 8.2.3
Dolores	6.1; 8.3; 9.3.2	Fuster	6.6

Gaig	6.3; 6.11; 9.3.1	Josepet de la Tonya	6.1; 8.1.2
Gallego	6.8	Justo	4; 6.1; 7; 8.3
Galleguet	6.8		
Gallo	6.4; 8.3; 9.1.3	Lao	6.1; 8.2.4
Garra el Bep	6.3; 9.2	Liceo	6.1
Garrell	6.3; 10.2.1	Lina	8.2.1
Garrut	6.3	Lisa	6.1; 9.3.2; 10.1.5
Gato	6.4; 8.3	Llarg [Nou]	6.3; 8.1.2; 9.1.3
Gàtxet	7	Llarg [Vell]	6; 6.3; 8.1.2; 9.1.3
Gepet	6.1	Llaunero	6.6; 9.3.1; 10.1.6
Gepos	6.1	Lliberato	6.1
Gili		Llodriga	
Giné	6.2; 6.5; 9.1.1; 9.2; 10.1; 10.2.1	Llord	6.4; 9.2; 10.1.6
Glòria	6.8	Llorda	6.4; 7; 10.1.6
Gori	6.1; 8.2.4; 9.3.1	Llorenç del Serení	6.1; 8.1.3
Granyó	6.2	Llúcia	6.1; 9.2; 10.1.6
Granyonet	8.2.3	Lluís del Mateuet	8.1.2; 8.1.3; 9
Gravat	6.3	Llusco	6.3
Grec	6.8	Lola el Catòlic	
Guadalupe		Lurdes	
Gusto	7; 8.3	Madrona	
		Magatzem	6.10
Ignasi		Magí	6.1
Isabel		Magí el Boleda	6.1; 8.1.2; 9.3.1
Isidret	8.1.2	Magí el Bori	6.1
Isidro	9.3.1	Magí el Miquel	
		Magí l'Agneta	
Jan	6.1; 8.2.4	Magí la Magina	
Jaume el Forn	6.1; 6.10	Magina	6.1; 9.1.3
Jaume el Mas	6.1; 6.10; 8.1.3	Magre	6.2; 6.3; 10.2
Jaume el Rafel	8.1.2; 9; 9.1.3	Magret	6.2; 6.3
Jaume el Violí	8.1.2; 9.1.3	Malena	6.1; 8.2.4
Jaume la Viona	6.1; 8.1.3	Malena el Forn	6.1; 6.10
Javier	6.1; 8.3	Malena el Mandanell	6.9; 9.3.2
Jesús	6.1	Malena la Magina	6.1; 9.1.2
Joan	9.1.5	Mano	6.5; 8.1.2; 8.2.4; 9.1.1; 10.1.6
Joan de Montblanc	6.1; 6.8; 8.1.2; 8.1.3	Manxa	
Joaquín	6.1; 8.3	Manyana	6.6; 8.2.1; 8.3; 9; 9.1.1
Josep dels Migers	6.5	Manyo	6.8
Josep M. el Tàsies		Margendom	6.6; 8.2.4

Maria		Mònico	8.2.1; 8.3
Maria Antònia el Boter		Mora	5; 6.8; 8.1.2; 8.2.1; 9; 9.2; 10.2.1
Maria Cinta	8.1.2	Morella	9.3.4; 10.1.3
Maria el Pere		Munda	6.1; 6.2; 9; 9.1.2; 9.1.4; 9.3.4
Maria el Pastisser	6.1	Mundeta	6.1; 8.2.3; 10.1.6
Maria Toia	6.4	Musc	10.2.1
Marian	6.1	Mussol	6.4; 6.11
Marieta el Manel		Mut	4; 6.3; 9.3.1
Marieta el Miró	9.2		
Martí	6.1; 9.2	Naios	6.5; 8.2.2
Martí el Sabater	6.1	Nari	
Marxant	6.6	Navau	6.2
Mas	6.10		
Mateu	6.1; 9.3.1	Oliveres	6.2
Mateu del Magre	8.1.3		
Mateuet	6.1	Pagueró	10.2.1
Matraus	10.1.6	Pallasso	10.1.3
Meca	5; 6.3; 9.1.3; 9.2; 10.2.1	Panaques	8.2.2; 8.2.3; 9.1.3
Meca de Fora	5; 9.2	Panaquetes	8.2.2; 8.2.3; 9.1.3
Meca (Vell)	6.3	Panton del Sabata	6.1; 8.2.4
Meda	9.1.5	Pantonet	6.1; 8.2.4
Mercè el Tonyo	8.1.3	Parri	6.2; 9.1.5; 10.2.1
Meregildo	6.1; 8.3	Pascol	6.1; 8.2.4; 9.1.5
Mestra (pis de la)	6.10; 8.1.1	Pasquala	6.1; 10.1.6
Metge	6.6; 8.1.1	Pastor	4; 5; 6.6; 9; 9.1.3; 10.1.6; 10.2.1
Metge (casa el)	6.10; 8.1.1		
Metge [Vell]	8.1.2	Patano	6.4
Miger	4; 6.5; 9; 10.1.6; 10.2.1	Pau	6.1
Milagro	6.1; 8.3	Pau de la Cooperativa	6.1; 6.10
Mília	6.1	Pau de la Magina	9.1.3
Millonari	6.5; 7; 9	Pau del Sitra	8.1.3
Miquel		Paulina	8.1.2; 8.2.3
Miquel de la Llúcia		Pauló	10.2.1
Miquela		Pebrots	6.11; 8.2.2; 8.2.3
Miret	6.2; 10.2.1	Pelat	6.3; 6.5; 9; 10.2.1
Miró	6.2	Pep de l'Andreu	6.1; 9.1.3; 9.3.2
Misangó		Pep de la Copa i	
Mixona	6.3	Mesura	6.1; 7; 9
Modesta	6.1	Pep de la Treseta	
Molí de l'Horta	6.9; 9.1.3	Pep del Puça	6.1; 8.1.3; 8.2.4; 9.3.3
Moliner	6.6		

Pepe	6.1; 8.2.4; 8.3	Ramon de la Mixona	8.1.2; 9.1.2
Pepeta (senyora)	6.5	Ramon de Vic	6.1; 6.8; 8.1.2;
Pera	6.9		8.1.3
Pere (senyor)	6.5	Ramon del Cisco	
Pere el Castell	6.1; 6.10; 9	Molí	6.1
Pere el Mano	6.1; 8.1.2; 8.1.3;	Ramon del Pau	8.1.3
	9.3.2	Ramon del Sabateret	9.1.2
Pere el Pubill	8.1.3	Ramon del Serení	6.1; 8.1.3
Pere Jaume	5; 6.1; 8.2.4; 9.2;	Ramona	6.1; 9
	10.2.1	Ramona el Feliuet	8.1.2; 9.1.3
Peregròs	6.3; 8.2.4	Ramona el Sitra	9.2
Peret	6.1	Ramona l'Andreu	6.1
Peret del Cagno	8.1.3; 9.2	Ramona la Malena	6.1
Peret del Sabata	8.1.3	Ramonet	6.1
Perlo	6.4; 9.1.3	Ramonet del Victòrio	
Persianes	7; 8.2.2	Ramonet del Xepe	6.1; 8.1.2;
Pili	4; 8.1.2; 9.3.3		8.1.3; 9
Pintor	6.6	Raquel	8.1.1
Piquer		Raro	4; 6.4; 9.3.1
Pirenc	4; 6.8; 9.3.3	Renyé	5; 6.5; 9.2
Po	6.1; 10.2.1	Ribera	6.2; 8.1.2; 9; 9.1.4; 9.3.4
Pobret de Mi	5; 6.12; 8.2.3;	Roca	
	9.2; 10.2.1	Rogèlio	6.1
Pompeo	6.1	Roig	6.3; 10.1.6
Pona	6.1; 8.2.1; 10.2.1	Roio	
Portomeu	5; 6.1; 9.2	Ros de la Magina	6.3
Providència	6.1	Rosa el Pau	
Pubill	4; 6.5	Rosa el Pau de	
Pubillo	6.5; 8.1.1; 9.1.1	Cabra	6.1; 6.4; 6.8; 8.1.2; 8.1.3
Puça	6.11; 8.2.1	Rosalia	9
Pura	8.1.2; 9.3.3	Roseta el Serení	
Pustoma		Rossa	6.3; 8.2.1
Queton	9.1.5	Rossita	6.1; 8.2.3; 8.3;
Quià	6.12; 8.1.2; 10.2.1		9.3.2; 9.3.3
Quica	6.1; 8.1.2	Rubió	6.2
Quica [Nova]		Rusó	8.1.1
Quim	4; 6.1; 8.2.4	Russo	5; 6.8
Quim del Puig	6.9; 9	Sabata	6.4
		Sabater	6.6
		Sabateret	6.6; 8.2.3
Rafelet	6.1; 9.1.3; 9.2	Saltó	6.2; 9.1.4; 9.2; 10.2.1
Rafelet [Vella]	9	Sanahuja	6.2

Sebastià	6.1	Tonya	6.1
Seca	6.3	Tonyo	6.1; 8.2.4
Seli		Torriente	
Semi	6.2; 10.1.6	Torrojà	
Sepe	6.1; 8.1.1	Tòtila	6.13; 7
Serafina		Trajes	7; 8.2.2; 8.3
Serení	8.2.3; 9.1.3; 9.2	Treseta l'Àngela	
Sileta	6.1; 8.2.1	Treseta la Coloma	8.1.3
Siller	6.6	Tresina l'Abdon	8.2.3
Silo	8.2.1; 8.3	Tresina la Panaques	8.1.2; 8.1.3; 8.2.3
Sitra	9.1.5	Tresor	
Sitra de la Carretera	6.9	Truquera	5; 9; 9.3.1
Soledad	8.3	Txeco	4; 6.8
Soledad de cal		Txotxo	6.4
Mònico	6.1; 8.1.2; 8.1.3	Valentí	6.1
Sopes	6.4; 8.2.2	Vallverdú	6.2; 9.1.5
Soques	6.4; 8.2.2; 10.2.1	Ventura	9.3.2
Sord	6.3	Victòrio	
Talones	6.4; 8.2.2; 8.3	Vila	6.10; 8.1.1
Tal·lara	6.4	Vila (Casa la)	6.10; 8.1.1
Tanoca	6.4	Violí	6.7; 9.1.3
Tarris	9.1.1	Viona	8.1.2
Tàsies		Virat	6.11
Tató		Vit	6.3
Taxiste	6.6; 9	Viudes	6.5; 8.1.2; 8.2.2; 9.1.2; 10.2.1
Teixidor	6; 6.6	Xafat	6.4; 10.2.1
Timoneda	6.2; 9; 9.2; 10.1.6; 10.2	Xalandro	
Toio	6.4	Xarli	9.3.3; 10.1.2
Tomàs	6.1; 10.1.6	Xarrameco	6.4; 10.2.2
Ton	4; 6.1; 8.2.4	Xepe	4; 6.1; 8.3; 10.1.6
Ton de cal Boleda	6.1; 8.1.2	Xifré	6.2; 9.2
Ton del Catòlic	6.1	Xinco	
Ton del Mandanell	6.9	Xiquèlo	8.3
Ton del Pau	6.1; 9; 9.3.1	Xollada	6.3; 10.1.6
Ton del Perlo	6.1; 6.4; 8.1.3; 9.1.3	Xollador	6.6; 9.1.5; 10.1.6
Tonarro	6.1; 8.2.3	Xollat	6.3; 9.1.2; 10.1.6
Tonet	6.1; 8.2.3; 8.2.4	Xurrac	6.7
Tonet Giné	6.1; 8.1.2; 8.1.3; 9	Xuta	6.4; 6.11; 8.2.1
Toneto	6.1; 8.1.1; 8.2.4; 9.1.1; 10.1.6		

ÍNDIX

Pròleg	7
1. Introducció	9
2. Objectius	11
3. Presentació dels pobles	13
4. El concepte de <i>nom de casa</i>	15
5. Funcions dels noms de casa	19
6. Formació i tipus dels noms de casa	21
6.1. Prenoms	22
6.2. Cognoms	25
6.3. Característica física	26
6.4. Caràcter	31
6.5. Estatus social i familiar	34
6.6. Oficis	36
6.7. Eines i instruments	38
6.8. Lloc d'origen	39
6.9. Situació	42
6.10. Noms d'edifici	43
6.11. Noms d'animals i de vegetals	44
6.12. Expressions	45
6.13. Renecs i insults	46
7. Innovacions	49
8. Estudi formal dels noms de casa	53
8.1. Estudi sintàctic	53
8.1.1. Introductors	53
8.1.2. Estructura formal dels noms de casa	54
8.1.3. La preposició <i>de</i>	55
8.2. Estudi morfològic	58
8.2.1. Canvi de gènere	58
8.2.2. Plurals	59
8.2.3. Derivacions	59
8.2.4. Altres variacions formals	60
8.3. Influència del castellà	61

9. Canvi i variació en el nom de les cases	63
9.1. Causes del canvi i de la variació	63
9.1.1. Matrimoni	64
9.1.2. Mort	64
9.1.3. Descendència	65
9.1.4. Orgull de nom	65
9.1.5. Compra de la casa	66
9.2. Pervivència dels noms de casa	66
9.3. Coexistència	68
9.3.1. Segons la motivació del nom	68
9.3.2. Segons el sexe de la persona	68
9.3.3. Segons l'edat de la persona	69
9.3.4. Segons la localitat de la persona	69
10. Contextos d'ús	71
10.1. Utilització dels noms de casa dins la conversa	72
10.1.1. Segons el sexe dels interlocutors	72
10.1.2. Segons l'edat dels interlocutors	73
10.1.3. Segons la localitat dels interlocutors	73
10.1.4. Segons el parentiu	73
10.1.5. Segons l'escenari	74
10.1.6. Segons la motivació	74
10.2. Utilització dels noms de casa en el codi escrit	77
10.2.1. Documents de l'Administració	77
10.2.2. Altres textos	106
11. Conclusions	111
Apèndix	113
Noms de casa	115
Tipus de noms de casa	135
Percentatges	149
Gràfics	151
Bibliografia	153
Índex alfabètic dels noms de casa	157

